

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMENLERİNİN VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

MEHMET GÖKHAN KARABUDAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. EMİNE KARASU AVCI

EYLÜL - 2023

KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Mehmet Gökhan KARABUDAK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN VE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

MEHMET GÖKHAN KARABUDAK

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI
DANIŞMAN:DOÇ. DR. EMİNE KARASU AVCI

Covid-19 salgını, dünya genelinde her şeyi etkilediği gibi eğitim sisteminin önemli bir parçası olan okulları da etkilemiştir. Bu etkilerin başında yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim modeline geçiş gelmektedir. Sosyal bilgiler dersi bu değişimden etkilenen dersler arasındadır. Uzaktan eğitim, öğrencilerin eğitimlerini sürdürebilmeleri için internet ve diğer iletişim teknolojilerinin kullanıldığı bir eğitim modelidir. Sosyal bilgiler dersi de uzaktan eğitim modelinden yararlanan derslerden birisidir. Uzaktan eğitim modelinde, öğrencilerin dersleri izleyebilmesi ve ödevlerini tamamlayabilmesi için çeşitli dijital materyaller kullanılmaktadır. Sosyal bilgiler dersi ile öğrencilere videolar, dijital haritalar, etkileşimli sunular ve online kaynaklar sunulmaktadır. Bu materyaller öğrencilerin dersleri takip etmelerini kolaylaştırmakta ve öğretmenlerin öğrencilerin derse karşı ilgilerinin arttırmalarına yardımcı olmaktadır. Ancak Covid-19 salgını ile birlikte aniden gerçekleşen uzaktan eğitim kararı öğretmenleri ve öğrencileri hazırlıksız yakalamıştır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşleri eğitim ve öğretimin sağlıklı sürdürülebilmesi için oldukça önemlidir. Bu araştırmanın amacı Covid-19 pandemi döneminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. [Bu araştırma 2021-2022 bahar yarıyılında Kastamonu il merkezindeki ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrenimlerini sürdüren ortaokul 8. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir.] Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler ise içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda Covid-19 salgını ile birlikte öğretmenlerin teknoloji kullanımının arttığı, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıkları, sosyal bilgiler konularının öğretiminde istenilen düzeye ulaşamadığı, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar ve internet kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları, öğretmen ve öğrencilerin yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime göre daha verimli buldukları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda uzaktan eğitime uygun Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın geliştirilmesi ve EBA platformunun uzaktan eğitime yönelik daha işlevsel hale getirilmesi önerilerinde bulunulabilir.

ANAHTAR KELİMELER:Pandemi, Covid-19, Uzaktan Eğitim, Sosyal Bilgiler.

ABSTRACT**MSC THESIS****VIEWS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS AND MIDDLE SCHOOL STUDENTS ON DISTANCE EDUCATION DURING THE COVID-19 PANDEMIC****MEHMET GÖKHAN KARABUDAK****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF SOCIAL SCIENCES AND TURKISH EDUCATION
SOCIAL STUDIES EDUCATION
SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. EMİNE KARASU AVCI**

The Covid-19 pandemic has affected schools, which are an important part of the education system, as it has affected everything around the world. One of these effects is the transition to distance education model instead of face-to-face education. Social studies course is among the courses affected by this change. Distance education is an education model in which internet and other communication technologies are used for students to continue their education. Social studies course is one of the courses that benefit from distance education model. In the distance education model, various digital materials are used for students to follow the lessons and complete their homework. In the social studies course, video lessons, digital maps, interactive presentations and online resources are offered to students. These materials facilitate students' ability to follow their lessons and help teachers increase students' interest in class. However, the sudden decision of distance education with the Covid-19 pandemic caught teachers and students unprepared. The adaptation of teachers and students to the distance education process is very important for the healthy continuation of education and training. The aim of this study is to examine the views of social studies teachers and secondary school students on distance education during the Covid-19 pandemic. Phenomenology, one of the qualitative research methods, was used in the study. This research was conducted with social studies teachers working in middle schools in Kastamonu city center and middle school 8th grade students continuing their education in the 2021-2022 spring semester. The data were obtained through a semi-structured interview form prepared by the researcher. The data obtained were analysed using content analysis. As a result of the research, it has been determined that teachers' use of technology has increased with the Covid-19 pandemic, students have struggled to adapt to distance learning, social studies topics have not been taught to the desired level, teachers and students have faced computer and internet-related problems during distance learning, and teachers and students have found face-to-face education more productive compared to distance learning. In line with the research results, it can be suggested to develop a Social Studies Teaching Program suitable for distance education and to make the EBA platform more functional for distance education.

KEYWORDS: Pandemic, Covid-19, Distance Education, Social Studies.

TEŞEKKÜR

Covid-19 pandemisi ile birlikte eğitim sisteminde köklü bir değişim yaşanmıştır. Okulların kapatılması ile birlikte uzaktan eğitim sistemine geçilerek öğrenciler derslerine evlerinden devam etmek zorunda kalmışlardır. Bu süreç sosyal bilgiler eğitimi alanı için de önemli bir dönüşüm anlamına gelmektedir. Eğitim ve öğretimin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için aniden gerçekleşen bu dönüşüme öğretmen ve öğrencilerin uyum sağlama durumları oldukça önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmada Covid-19 pandemisi döneminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın her aşamasında desteğini hiç esirgemeyen danışmanım ve rehberim sayın Doç. Dr. Emine KARASU AVCI'ya çok teşekkür ederim. Yüksek lisans süreci boyunca beni yalnız bırakmayan çocukluk arkadaşlarım Doç. Dr. Şakir GÜLER, Ali FİDE, Mustafa YERLİ, Mustafa AĞACIKOĞLU, Süha HALICIOĞLU'na ve değerli meslektaşım Savaş ONUR'a çok teşekkür ederim. Ayrıca hayatım boyunca benden desteklerini hiç esirgemeyen ve bu dönemde de beni yalnız bırakmayan annem Emine KARABUDAK'a, babam Mahmut KARABUDAK'a, abim Ayhan KARABUDAK'a ve ablam Ayten YARGI'ya teşekkürlerimi borç bilirim.

MEHMET GÖKHAN KARABUDAK

Kastamonu, 2023

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
SİMGELEr VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Problem Cümlesi	3
1.3 Alt Problemler	4
1.3.1 Öğretmenlere yönelik alt problemler	4
1.3.2 Öğrencilere yönelik alt problemler	4
1.4 Araştırmanın Amacı	5
1.5 Sayıtlar	5
1.6 Sınırlılıklar.....	5
1.7 Araştırmanın Önemi	6
1.8 Tanımlar	6
1.9 İlgili Araştırmalar	7
1.9.1 Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar.....	7
1.9.2 Yurt Dışında Yapılan İlgili Araştırmalar	13
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1 Sosyal Bilgiler	15
2.1.1 Dünyada Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi.....	15
2.1.2 Sosyal Bilgiler Dersinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi	17
2.2 Covid-19 Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Uzaktan Eğitim	18
2.4 Pandemi Nedir?	20
2.5 Covid-19 Pandemisinin Dünya’da ve Ülkemizde Ortaya Çıkışı.....	20
2.6 Covid 19’un Türk Eğitimine Etkileri	21
3. YÖNTEM.....	22
3.1 Araştırmanın Deseni	22
3.1.1 Çalışma Grubu	22
3.2 Verilerin Toplanma Süreci	25
3.2.1 Veri Toplama Aracı	26
3.3 Verilerin Analizi.....	26
3.4 Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliği	27
4. BULGULAR VE YORUM	28
4.1 Öğretmenlere Ait Bulgular	28
4.1.1 1. Alt Probleme Ait Bulgular	28
4.1.2 2. Alt Probleme Ait Bulgular	29
4.1.3 3. Alt Probleme Ait Bulgular	31
4.1.4 4. Alt Probleme Ait Bulgular	33
4.1.5 5. Alt Probleme Ait Bulgular	34

4.1.6	6. Alt Probleme Ait Bulgular	36
4.1.7	7. Alt Probleme Ait Bulgular	38
4.1.8	8. Alt Problemine Ait Bulgular	40
4.1.9	9. Alt Problemine Ait Bulgular	42
4.1.10	10. Alt Probleme Ait Bulgular	44
4.1.11	11. Alt Probleme Ait Bulgular	52
4.1.12	12. Alt Probleme Ait Bulgular	54
4.2	Öğrencilere Ait Bulgular	56
4.2.1	1. Alt Probleme Ait Bulgular	56
4.2.2	2. Alt Probleme Ait Bulgular	57
4.2.3	3. Alt Probleme Ait Bulgular	59
4.2.4	4. Alt Probleme Ait Bulgular	61
4.2.5	5. Alt Probleme Ait Bulgular	62
4.2.6	6. Alt Probleme Ait Bulgular	63
4.2.7	7. Alt Probleme Ait Bulgular	65
4.2.8	8. Alt Probleme Ait Bulgular	66
4.2.9	9. Alt Problemine Ait Bulgular	68
4.2.10	10. Alt Probleme Ait Bulgular	72
4.2.11	11. Alt Probleme Ait Bulgular	74
5.	TARTIŞMA	76
5.1	Öğretmen Görüşlerine İlişkin Tartışma ve Yorum.....	76
5.2	Öğrenci Görüşlerine İlişkin Tartışma ve Yorum.....	81
6.	SONUÇ	86
6.1	Öğretmen Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	86
6.2	Öğrenci Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	88
7.	ÖNERİLER.....	91
7.1	MEB’e Yönelik Öneriler	91
7.2	Öğretmenlere Öneriler	91
7.3	Araştırmacılara Öneriler	92
KAYNAKLAR		93
EKLER.....		102
EK A	Milli Eğitim İzni.....	103
EK B	Etik Kurul Kararı.....	104
EK C	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	106

TABLOLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler.....	23
Tablo 3.2 Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler.....	24
Tablo 4.1 Öğretmenlerin Pandemi Kavramına İlişkin Görüşleri.....	28
Tablo 4.2 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Görüşleri.....	29
Tablo 4.3 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Teknoloji Kullanımlarına Etkisine İlişkin Görüşleri	31
Tablo 4.4 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Teknoloji Kullanımlarının Nasıl Etkilendiğine İlişkin Görüşleri.....	31
Tablo 4.5 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Mesleki Doyumlarına Etkisine İlişkin Görüşleri	33
Tablo 4.6 Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecine Uyum Sağlama Durumlarına İlişkin Görüşleri	34
Tablo 4.7 Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri	36
Tablo 4.8 Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Yöntem ve Teknikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Görüşleri	37
Tablo 4.9 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşleri.....	38
Tablo 4.10 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyalleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Görüşleri	39
Tablo 4.11 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Konuların Öğretimine İlişkin Görüşleri	41
Tablo 4.12 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Araçlarına İlişkin Görüşleri	42
Tablo 4.13 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Araçlarını Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Görüşleri	43
Tablo 4.14 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	44
Tablo 4.15 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimi veya Yüz Yüze Eğitimi Verimli Bulma Nedenlerine İlişkin Görüşleri.....	52
Tablo 4.16 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinin Daha Verimli Olması İçin Önerilerine İlişkin Görüşleri.....	54
Tablo 4.17 Öğrencilerinin Pandemi Kavramına İlişkin Görüşleri	56
Tablo 4.18 Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Görüşleri.....	58
Tablo 4.19 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Uyum Sağlamalarına İlişkin Görüşleri.....	59
Tablo 4.20 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları ve Faydalı Buldukları Platformlara İlişkin Görüşleri	61
Tablo 4.21 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenleri ile İletişimlerine İlişkin Görüşleri	62

Tablo 4.22 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Arkadaşları ile İletişimlerine İlişkin Görüşleri	63
Tablo 4.23 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersini İşlerken Kullandıkları Platformlar ve Kullanma Nedenlerine İlişkin Görüşleri.....	65
Tablo 4.24 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersine Ait Konuların Öğretimi ile İlgili Görüşleri	66
Tablo 4.25 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinde Yaşadığı Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	68
Tablo 4.26 Öğrencilerin Uzaktan Eğitimi veya Yüz Yüze Eğitimi Verimli Bulma Nedenlerine İlişkin Görüşleri	72
Tablo 4.27 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinin Daha Verimli Olması İçin Önerileri.....	74

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
SBDÖP	: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
YAYKUR	: Yaygın Yükseköğretim Kurumu
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
UZEM	: Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi

1. GİRİŞ

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte eğitim alanının da dijitalleşmeden etkilendiği görülmektedir. Uzaktan eğitim bu dijitalleşmenin sonucunda ortaya çıkan bir eğitim modelidir. Özellikle son yıllarda dünya genelinde yaygınlaşan uzaktan eğitim, öğrencilerin okullarından ve öğretmenlerinden coğrafi ve zaman açısından bağımsız olarak eğitimlerine devam etmelerine olanak sağlayan bir yapıya sahiptir (Turan ve Karasu-Avcı, 2022). Uzaktan eğitim, öğrencilerin fiziksel olarak bir sınıfta bulunmadığı ve derslerin çevrim içi olarak verildiği bir yapıya sahiptir. Bu model, öğrencilerin evlerinde veya herhangi bir yerde internet bağlantısı olan bir cihaz üzerinden derslerine devam etmelerine olanak sağlamaktadır (Gümüş, 2007).

Covid-19 salgını dünya genelinde birçok sektörü etkilediği gibi eğitim alanını da etkilemiştir (Bakioğlu ve Çevik, 2020). Covid-19 pandemisi dünya genelinde etkisini gösterdiğinde, uzaktan eğitim tüm dünyada bir zorunluluk haline geldi. Bu süreçte, öğretmenler, öğrenciler ve veliler uzaktan eğitime hızlı bir şekilde adapte olmak zorunda kaldılar. Bu eğitim modelinin, öğrencilerin eğitimlerine devam etmeleri için önemli bir çözüm yolu olduğu anlaşılmıştır (Turan ve Karasu-Avcı, 2022). Bu doğrultuda öğretmenler, ders materyallerini dijital platformlara yükleyerek öğrencilere sunmak, sanal sınıflarda ders vermek ve öğrencilerle çevrim içi etkileşimde bulunmak gibi yeni beceriler edindiler. Öğrenciler, dersleri takip etmek ve materyallerle çalışmak için dijital araçlar kullanmayı öğrendiler. Veliler ise, çocuklarının eğitimine yardımcı olmak için dijital eğitim kaynaklarına başvurmak zorunda kaldılar.

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımlarına yer verilecektir.

1.1 Problem Durumu

İnsanlık tarihi birçok kez küresel çapta salgın hastalıklarla karşılaşmıştır (Bakioğlu ve Çevik, 2020). Bunlardan bir tanesi de Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde ortaya çıkan ve buradan dünyaya yayılmaya başlayan Covid-19 pandemisidir. Pandemi: birkaç farklı kıtada veya tüm dünyada etki gösteren ve hızla yayılan bir

enfeksiyon olarak tanımlanabilir (Türkiye Bilimler Akademisi [TÜBA], 2020). Dünya Sağlık Örgütü 11 Mart'ta Covid-19'u pandemi olarak dünyaya duyurmuştur (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2020). DSÖ'nün pandemi ilanını takiben birçok ülke salgının yayılmasını engellemek amacıyla yüz yüze eğitim faaliyetlerine ara vererek uzaktan eğitime geçeceklerini duyurmaya başladı. Ülkemizde ilk vakanın görüldüğü tarih olan 11 Mart 2020'den bir gün sonra okullar tatil edilerek, 16 Mart 2020'de yüz yüze eğitime ara verilerek çevrim içi eğitime geçileceği duyurulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020).

Uzaktan eğitim, öğrenciler ve öğretmenler farklı yerlerde olsalar da internet, video konferans, e-posta ve diğer iletişim araçları ile iletişim kurarak eğitim ve öğretime devam etmeleri olarak tanımlanabilir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020). Ülkemizde pandemi öncesi uzaktan eğitim genellikle açık öğretim fakülteleri veya lisans ve ön lisans programlarında ortak derslerin verilmesine yönelik kullanılmaktaydı (Turan ve Çolakoğlu, 2008). Covid-19 pandemisinin dünyayı etkisi altına almaya başlaması ile birlikte dünya ülkelerinin birçoğu ve Türkiye eğitim ve öğretimi devam ettirebilmek için tüm kademelerde acil uzaktan eğitime geçmek zorunda kaldı (Bozkurt, 2020). Bozkurt ve Sharma (2020) acil uzaktan eğitimin kriz zamanlarında eldeki olanaklarla eğitimi devam ettirmeye çalışması, eğitimi sürdürmeye yönelik geçici çözümler üretmesi ve bir zorunluluk olarak kullanılmasına karşın, uzaktan eğitimin yaşam boyu öğrenme çerçevesinde kalıcı çözümler üretmeye çalışması, bir zorunluluktan ziyade bir seçenek olarak kullanılması olarak yordamışlardır. Covid-19 pandemisi de bir kriz olarak değerlendirildiğinden ülkeler acil çözümler bulmak için tam bir hazırlık yapamadan acil uzaktan eğitime geçmek zorunda kalmışlardır. Bununla birlikte ülkemizde bu süreçten etkilenen öğretmenlerin ve öğrencilerin birçoğu uzaktan eğitimle ilk defa karşılaşmışlardır. Bu süreçte sosyal bilgiler öğretmenleri ve ortaokul öğrencileri de uzaktan eğitimle ilk kez tanışmışlardır. Uzaktan eğitim için doğru bir şekilde dengenin sağlanabilmesi (Anderson, 2003), teknoloji ve pedagojinin bir amaç doğrultusunda kullanılarak (Anderson, 2009) öğrenme sürecinin etkili ve verimli olabilmesi ve anlamlı öğrenme deneyimlerinin gerçekleşebilmesi için oldukça önemlidir. Bu yüzden uzaktan eğitimle ilk defa karşı karşıya gelen öğretmenlerin ve öğrencilerin bu sürece uyum sağlayabilmeleri önem arz etmektedir.

Literatürde uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde (Çengel, 2014; Balaman, 2015; Begimbetova, 2015; Baki, 2016; Koloğlu, 2016; Yavuz, 2016; Gürkan, 2017; Bulutlu 2018; Demirci, 2018; Mercan, 2018; Aras, 2019; Bozkurt, 2019; Deveci, 2019; Erfidan, 2019; Özcan, 2019; Sinecen, 2019; Yeşilfidan, 2019; Ağaoğlu, 2020; Aldemir, 2020; Demirtaş, 2020; Kaya, 2020; Sığın, 2020; Üstün, 2020) çeşitli araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir. Bu araştırmaların daha çok üniversite kademelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İlkokul düzeyinde (Karabudak, 2020) birinci sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelemiştir. Ortaokul düzeyinde ise (Akça, 2020; Uyar, 2020; Yeşilyut, 2021; Akça, 2022) uzaktan eğitime ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini ele almışlardır. Ayrıca ortaokul kademesinde (Akgül ve Oran, 2020; Korkut ve Memiş, 2021) uzaktan eğitime ilişkin hem öğrenci hem de öğretmen görüşlerinin ele alındığı çalışmalar mevcuttur. Buna göre uzaktan eğitim ile ilgili ortaokul düzeyinde çalışmaların mevcut olduğu ancak hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerini ele alan çalışmaların sınırlı olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitim sürecinde ortaokul seviyesindeki öğrencilerin uzaktan eğitime katılım durumları, teknolojiye sahip olma imkânları (bilgisayar, tablet, akıllı telefon ve en önemlisi internet bağlantısı), bu teknolojiyi kullanabilme yeterlilikleri göz önüne alınmalıdır. Uzaktan eğitim sürecinde sistemselsel olarak yaşanan sorunlar (donma, bağlantı kopması vb.) ve ortaokul öğrencilerinin yaş seviyeleri de göz önüne alınarak anlamlı öğrenmelerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespit edilmesi, eğitim ve öğretimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca öğretmenlerin bu sürece uyum sağlayabilmeleri, teknolojiyi doğru ve etkili kullanabilmeleri de önemlidir. Bu doğrultuda bu çalışmada hem sosyal bilgiler öğretmenlerinin hem de ortaokul öğrencilerinin Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin ele alınması amaçlanmıştır.

1.2 Problem Cümlesi

Covid-19 pandemi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3 Alt Problemler

1.3.1 Öğretmenlere yönelik alt problemler

1. Size göre pandemi ne ifade etmektedir?
2. Size göre uzaktan eğitim ne ifade etmektedir?
3. Uzaktan eğitim süreci eğitim teknolojileri kullanımınızı etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkiledi?
4. Uzaktan eğitim süreci mesleki doyumunuzu etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkiledi?
5. Size göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlama durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandığınız yöntem ve teknikler nelerdir? Neden?
7. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandığınız materyaller nelerdir? Neden?
8. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde konuların öğretimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde hangi ölçme ve değerlendirme araçlarını kullandınız? Neden?
10. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?
11. Uzaktan eğitimi mi yoksa yüz yüze eğitimi mi daha verimli buluyorsunuz? Neden?
12. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

1.3.2 Öğrencilere yönelik alt problemler

1. Size göre pandemi ne ifade etmektedir?
2. Size göre uzaktan eğitim ne ifade etmektedir?
3. Size göre uzaktan eğitime uyum sağlama durumunuz nasıldır?
4. Uzaktan eğitim sürecinde derslere katılmak için kullandığınız platformlar (EBA, Zoom, Google Classroom, Skype vb.) nelerdir?

- a. Bu platformlarda en fazla hangisini kullanıyorsunuz ve faydalı buluyorsunuz?
5. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerinizle iletişiminizi nasıl yürütüyorsunuz?
6. Uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlarınızla iletişiminizi nasıl yürütüyorsunuz?
7. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde hangi dijital platformdan (EBA, zoom, Google classroom, Skype vb.) ders işlediniz? Neden?
8. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersine ait konuların öğretimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?
10. Uzaktan eğitimi mi yoksa yüz yüze eğitimi mi daha verimli buluyorsunuz? Neden?
11. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

1.4 Araştırmanın Amacı

Ülkemizde öğretmen ve öğrencilerin çoğunluğu Covid-19 salgını ile birlikte uzaktan eğitim ile tanışmışlardır. Eğitim ve öğretim sürecindeki bu ani değişimin yansımalarının anlaşılabilmesi için öğretmen ve öğrenci görüşleri önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı, Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelemek olarak belirlenmiştir.

1.5 Sayıtlar

- Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin araştırma sorularını doğru anlayıp içtenlikle cevap verdikleri düşünülmektedir.
- Araştırmaya katılan ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin araştırma sorularını doğru anlayıp içtenlikle cevap verdikleri düşünülmektedir.

1.6 Sınırlılıklar

- Araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırma Kastamonu il merkezine bağlı ortaokullar ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırma sosyal bilgiler öğretmenleri ve ortaokul 8. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

1.7 Araştırmanın Önemi

Ülkemizde MEB açık öğretim üzerinden uzaktan eğitim kavramına aşina iken üniversitelerimiz ise açık öğretim fakülteleri ve üniversitelerin uzaktan eğitim faaliyetleri sayesinde bu kavrama yabancı değillerdi (Erbaş, 2020). Fakat okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde, uzaktan eğitim ile öğretmenler ve öğrenciler ilk defa karşılaşmışlardır (Karabudak, 2020). Bu durum özellikle ortaokul seviyesindeki öğrencilerin yaşları da göz önüne alındığında uzaktan eğitime uyum sağlayıp sağlayamadıklarını tespit edilebilmesi için oldukça önem arz etmektedir (Korkut ve Memiş, 2021). Bu süreçte sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu da uzaktan eğitimle ilk defa karşı karşıya kalmışlardır (Akça, 2020). Bu çalışmada hem ortaokul öğrencilerinin hem de ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşleri ele alınmaktadır. Araştırma hem sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini hem de öğrencilerin görüşlerini birlikte ele aldığı için diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Bu doğrultuda bu araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı ve daha sonra yapılacak olan çalışmalara da temel oluşturacağı söylenebilir.

1.8 Tanımlar

Sosyal Bilgiler: “*Etkin ve üretken bireyler yetiştirmek, öğrencilerin insani ilişkilerini ve vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla sosyal bilimleri kaynaştıran bir ilköğretim dersi.*” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015).

Uzaktan Eğitim: “*Öğrenen ve öğreticinin farklı ortamlarda bulunduğu eğitim ve öğretim etkinliklerinde iletişim teknolojileri ve e-posta hizmetlerini kullanarak gerçekleştirilen faaliyetler.*” olarak tanımlanmaktadır (İşman, 2011).

Acil Uzaktan Eğitim: “*Kriz durumları nedeniyle öğretim sunumunun geçici bir alternatif sunum moduna geçişi.*” olarak tanımlanmaktadır (Hodges, vd., 2020).

Pandemi: “*Bir hastalığın, enfeksiyon etmeninin veya sağlıkla ilgili bir sorunun çeşitli ülkelerde veya bir kıtada yayılması veya tüm dünya gibi çok geniş bir alanda yayılım*

göstererek nüfusun önemli bir bölümünün etkilenmesi.” olarak tanımlanmaktadır (TÜBA, 2020).

1.9 İlgili Araştırmalar

1.9.1 Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar

Metin vd., (2017) *“Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sistemine Bakış Açısı ve Uzaktan Eğitim İngilizce Dersinin Verimliliğinin Değerlendirilmesi”* adlı makale çalışması, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine bakış açılarını ve İngilizce dersindeki deneyimlerini daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, Uşak Üniversitesi Banaz Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören 216 öğrenci üzerinde yürütülen bir araştırma yapılmıştır. Çalışmanın verileri, yüz yüze anket yöntemi kullanılarak toplanmış ve SPSS 20.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sistemine olumlu bir bakış açısına sahiptir. Ancak, bazı öğrencilerin internet bağlantısı veya teknolojik ekipman eksikliği nedeniyle uzaktan eğitime katılımı zor buldukları ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar çözüldüğünde, uzaktan eğitim sistemiyle verilen İngilizce derslerinin verimli bir uygulama olacağı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin dersleri düzenli olarak takip etmelerinin başarı seviyelerini artırdığı görülmüştür. Bu nedenle, öğrencilere dersleri takip etmeleri için daha fazla destek sağlanması gerekmektedir. Bu desteğin sağlanması için, öğrencilere ders materyallerinin daha önceden verilmesi, ödevlerin daha sık kontrol edilmesi ve öğretmenlerin öğrencilerle daha sık iletişim halinde olması önerilebilir.

Ülkü (2018) *“İlkokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları”* adlı yüksek lisans çalışması, pandemi koşulları altında dünya genelinde yoğun bir şekilde uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin tutumlarını incelemiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve çalışma grubu olarak Bolu il merkezindeki ilkokullarda görev yapan 355 sınıf ve branş öğretmeni seçilmiştir. Veriler, Ağır (2007) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyet, mesleki kıdem ve branş değişkenlerine göre

incelendiğinde anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir. Ancak öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, öğrenme durumları değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar göstermiştir. Bu da öğretmenlerin öğrenme durumları ve tecrübe seviyeleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin eğitim seviyeleri de tutumlarında farklılıklar yaratabilmektedir. Bu çalışmada yüksek lisans mezunu öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının, lisans mezunu öğretmenlerin tutumlarına göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sinecen, (2019) *“Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”* adlı yüksek lisans çalışmasında Adnan Menderes Üniversitesi'nde Türk Dili derslerinin uzaktan eğitimle verilmesinin öğrenci başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarının cinsiyet, öğrenim türü, uyruk, ders içeriklerine ulaşma yolları, kişisel bilgisayara sahip olma durumları ve internete bağlanma durumlarına göre farklılık oluşturma durumlarına bakılmıştır. Betimsel tarama modeli kullanılan araştırmada, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde uzaktan eğitim gören 1922 öğrenci yer almıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetlerine ve öğrenim türlerine göre algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Ancak, sunum kalitesi algı düzeylerinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha nitelikli buldukları, normal öğretim öğrencilerinin ikinci öğretim öğrencilerine göre sunumları daha nitelikli buldukları, uyruk farklılıklarının sunum kalitesi ile ilgili değerlendirmeleri arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık oluşturmadığı ancak içerik ve genel değerlendirme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Erfidan (2019) *“Derslerin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesiyle İlgili Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri”* adlı yüksek lisans çalışmasında, Balıkesir Üniversitesi'nde asenkron ortak derslerin uzaktan eğitim tasarımı ve geliştirme süreçleri hakkında öğrencilerin ve öğretim elemanlarının görüşlerinin ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. 1695 farklı meslek yüksekokulu ve fakültelerden gönüllülerin görüşleri toplanmıştır. Ayrıca, üniversitede bu sistemi kullanan 20 öğrenci ve 10 öğretim elemanı da araştırmaya dahil edilmiştir. Anket yöntemiyle toplanan verilere göre, öğrencilerin ortak derslerde uzaktan eğitimden kısmen memnun oldukları ortaya

çıkıştır (%56,4). Nitel bölümde ise, öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitimi avantajlı bulmadıkları fakat ortak dersler için kullanılmasından memnun oldukları sonucuna varılmıştır.

Altun, (2020) “*Eğitmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Pedagojik Yeterliliklerinin Uzaktan Eğitim Ders Videoları Aracılığıyla İncelenmesi*” adlı yüksek lisans çalışmasında uzaktan eğitimde kullanılan ders videolarındaki öğretim yöntemleri hakkında kapsamlı bir inceleme yapmıştır. Çalışmada, öğretim yöntemlerinin tespit edilmesi, bu yöntemlerin pedagojik yaklaşımlarının değerlendirilmesi ve eğitimcilerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterlilikleri incelenmiştir. Bu şekilde hem öğrencilerin eğitim kalitesi hem de eğitimcilerin uzaktan eğitim sürecindeki başarıları üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Araştırma, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (OMÜ UZEM) bünyesinde çeşitli derecelerde eğitim veren 91 eğitimcinin 182 ders videosunu kapsamaktadır. Bu sayede, farklı eğitim seviyelerindeki öğrencilerin öğretim yöntemleri hakkındaki görüşleri de ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretim yöntemi çeşitliliğinin sınırlı olduğu görülmüştür. Bazı stratejilerin her ders türü için uygun olmadığı, bazı stratejilerin uygulanmasının zor olduğu ve eğitimcilerin durumlarının yöntem kullanımını doğrudan etkilediği gözlemlenmiştir. Bu çalışma, uzaktan eğitimde kullanılan öğretim yöntemleri hakkında daha kapsamlı bir anlayış sağlamak için yapılmıştır. Bu sonuçlar, eğitimcilerin öğretim yöntemlerini seçerken daha fazla dikkat etmeleri gerektiğini ve öğrencilerin eğitim kalitesinin artırılması için daha esnek bir yaklaşım benimsemeleri gerektiğini göstermektedir.

Bakioğlu ve Çevik (2020) “*Covid-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri*” adlı makale çalışmasında ortaokullarda görev yapan 75 Fen Bilimleri öğretmenin uzaktan eğitimde yaşadığı deneyimleri derinlemesine incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin pandemi öncesinde pandeminin ne olduğunu bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Bu yüzden, pandemi sürecinde uzaktan eğitime geçiş yapmak öğretmenler için zorlu bir süreç olmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantısı, öğrencilerle iletişim kurma, öğrencilerin düşük katılım oranı ve okul yönetiminin baskısı gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar, öğretmenlerin eğitim kalitesini

düşürmelerine neden olmuştur. Ayrıca, öğrencilerde oluşabilecek bilgi eksiklikleri nedeniyle öğretmenler kaygı duymuş ve kendilerini yetersiz hissetmiştir. Bu nedenle, öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin eğitimlerini tam olarak almasını sağlamak için daha fazla çaba göstermişlerdir. Bu çabaları sonucunda, öğretmenler kendilerini geliştirme fırsatı bulmuş ve eğitim teknolojileri kullanımında daha da becerikli hale gelmişlerdir. Ayrıca, pandeminin eğitim teknolojileri kullanımını ve mesleki gelişimleri olumlu yönde etkilediği de belirtilmiştir. Bu nedenle, pandeminin olumsuz etkilerinin yanı sıra öğretmenlerin gelişimine de katkı sağladığı söylenebilir.

Kaya (2020) “*Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri (Kastamonu Üniversitesi örneği)*” adlı yüksek lisans çalışmasında yükseköğretimde zorunlu bir ders olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini uzaktan eğitim yoluyla almış öğrencilerin derse ve dersin verilmiş biçimine yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Kastamonu Üniversitesi’nde öğrenimine devam eden ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini uzaktan eğitimle alan 369 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri öğrencilere anket uygulanarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri e IBM SPSS Statistics 23 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini uzaktan eğitim yoluyla almış öğrencilerin dersin konularına olan ilgi düzeylerinin yüksek olduğu; fakat dersin verilmiş biçimine ilişkin görüşleri olumsuz olduğu, öğrencilerin çoğunluğunun ses sistemi, bağlantı sorunu ve bunların dışında kalan sebepler nedeniyle dersin yüz yüze eğitim şeklinde verilmesini istedikleri, öğrencilerin, derse katılabilmek için gerekli olan teknoloji bağlantılarının yeterli düzeyde olmadığı, öğrencilerin ders ile ilgili olan sorunlarının arasında; dersi veren öğretim elemanı ile yeterli derecede iletişim kuramama, ders esnasında bağlantının kesintiye uğraması, dersin işleniş yöntemi, derste anlatılan konular ile sınavlarda çıkan soruların örtüşmemesi gibi sorunlarının olduğu şeklinde öğrenciler görüşlerini bildirmişlerdir.

Sayan (2020) “*Covid-19 Pandemisi Sürecinde Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*” adlı makale çalışmasında Covid-19 salgınının neden olduğu ansızın yapılan uzaktan eğitim uygulamalarının öğretim

elemanları tarafından nasıl değerlendirildiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, İstanbul'daki bir devlet üniversitesi ve bir vakıf üniversitesinde çalışan 124 öğretim elemanının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, öğretim elemanlarının uzaktan eğitim uygulamalarının uygulamalı eğitimde yararlı olmayacağına ilişkin endişelerini göstermektedir. Ayrıca, öğretim elemanları bilgisayar ve cep telefonu gibi teknolojik cihazları kullanarak uzaktan eğitim vermek zorunda kalmalarının teknolojik destek ve kullanılan yazılım konusunda zorluklara neden olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte, internet üzerinden ders vermekten hoşlanmadıklarını ve öğrencileri motive edememekten ve öğrencilerle kolay iletişim kuramamaktan şikâyet etmişlerdir. Bu bulgular, uzaktan eğitim uygulamalarının öğrencilerin öğrenme deneyimlerini olumsuz etkileyebileceğini düşündürmektedir. Ancak, bu sorunların çözülebileceği ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim uygulamalarına daha fazla uyum sağlayabileceği umut edilmektedir.

Sığın (2020) *“Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler ve Öğretim Elemanları ne Düşünüyor? Tek Durumlu Bir Örnek Olay Çalışması”* adlı yüksek lisans çalışmasında 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında Adnan Menderes Üniversitesi'nde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından nasıl karşılandığı incelenmiştir. Araştırmaya göre, öğrencilerin çoğunluğu ders materyallerini kullanmadığından, öğrenme sürecinde ciddi bir kayıp yaşanmıştır. Bu nedenle, öğrencilerin dersleri yüz yüze işlemesi, öğrenme süreci için daha faydalıdır. Bununla birlikte, öğretim elemanlarının bazıları, uzaktan eğitim uygulamasının uygun olduğunu düşünürken, diğerleri yeterli sınıf olmaması nedeniyle bu uygulamaya geçildiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, AİİT dersinin yüz yüze sınıf ortamında verilmesi gerektiğini ve görsel ve yazılı materyallerin daha da geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, öğrencilere daha fazla yardımcı olmak için öğretim materyallerinin daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Bu, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla başarı elde etmelerine yardımcı olacaktır.

Karabudak (2020) *“Opinions of 1st Grade Teachers on Distance Education Adaptation Process During the Covid 19 Pandemic Period”* adlı makale çalışmasında

Covid-19 pandemi sürecinde 1.sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime uyum süreçlerinin öğretmen deneyimlerine başvurarak anlaşılması amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu ili Tosya ilçesindeki ilkokullarda görev yapan 9 ilkokul birinci sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda uzaktan eğitim sürecinde ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin; pandemi hakkında ön bilgiye sahip oldukları, kişisel bilgisayara sahip oldukları, evlerinde internet bağlantısı olduğu, teknoloji kullanımlarının arttığı, mesleki doyumlarının olumsuz etkilendiği ve kaygılı oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde ilkokul birinci sınıf öğretmenleri; öğrencilerin kişisel bilgisayarlarının olmaması, öğrencilerin evinde internet bağlantılarının olmaması veya bağlantılarının kopuyor olması, veli müdahalesi, veli ilgisizliği, öğrencilerin kişisel odalarının olmaması sonucu eğitim sırasında evdeki bütün seslerin birbirine karışması ve öğrenci devamsızlığı konularında problem yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde, yüz yüze eğitime göre ilkokul öğrencilerinin; okuma yazmaya daha geç başladıkları, sınıf ortamına ve okul ortamına uyum sağlamada zorlandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca yüz yüze okul öncesi eğitim alan öğrencilerin temel okuma yazmaya başlama (kalem tutma, çizgi çizme vb) becerilerini kazanmakta zorlanmadıkları, sınıf ve okul ortamına daha kolay uyum sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Akça (2020) “*Social Sciences Teachers’ Views About Distance Education During The Covid-19 Pandemic Process*” adlı makale çalışmasında Covid-19 pandemi sürecinde, ortaokullarda uygulanan uzaktan eğitim sürecinin sosyal bilgiler alanındaki etkileri araştırılmıştır. Bu sürecin nasıl uygulandığına dair ayrıntılı bir çalışma yapılmış ve özellikle sosyal bilgiler öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar belirlenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kastamonu ve ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan 22 sosyal bilgiler öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmenleri, uzaktan eğitim sürecinde özellikle başlangıçta bazı

problemler yaşamışlardır. Öğrencilerin birçoğunun bilgisayarları ve internet bağlantıları bulunmamaktadır ve bu durum öğretmenleri zor durumda bırakmıştır. Ayrıca öğrenciler, bilgisayar başında uzun süre kaldıkları için sağlık sorunları yaşamışlardır. Ancak, araştırma aynı zamanda uzaktan eğitim sürecinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı yönünden olumlu etkileri olduğunu da ortaya koymuştur. Öğretmenler, uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyi daha sık kullanmak zorunda kalmışlardır ve bu durum, onların teknoloji kullanımı konusunda daha yetkin hale gelmelerini sağlamıştır.

1.9.2 Yurt Dışında Yapılan İlgili Araştırmalar

Mukovız (2016) *“The Examination of Readiness of Primary School Teachers to Distance Learning in The System of Lifelong Education”* adlı makale çalışmasında, ilköğretim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenim sistemi için uzaktan öğrenme sistemine hazır olup olmadıklarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, 342 öğretmen adayı, 81 ilköğretim öğretmeni ve 96 öğretim görevlisini kapsayan toplam 519 kişiden oluşmaktadır. Veriler, görüşme ve gözlem teknikleri kullanılarak toplanmış ve betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, ilköğretim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenim sistemi için uzaktan öğrenme sistemine hazır olma düzeylerinin genel olarak düşük ve ortalama olduğunu göstermektedir. Bu durum, uzaktan öğrenme sistemine geçişte karşılaşılabilecekleri bazı zorlukları ortaya koyar. Örneğin, teknolojik altyapı yetersizliği, öğretim materyallerinin yetersizliği ve öğrenci motivasyonunun düşük olması gibi. Bu nedenle, ilköğretim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenim sistemi için uzaktan öğrenim sistemine hazırlık yapmalarına yardımcı olmak için "İlköğretimde Uzaktan Eğitimin Temelleri" dersi gibi önemli adımlar atılması gerekmektedir. Bu araştırma sonuçları, ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan öğrenme sistemine hazırlık düzeylerinin artırılması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, ilköğretim öğretmenlerine teknolojik altyapı ve öğretim materyalleri gibi konularda daha fazla destek sağlanması önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin, öğrenci motivasyonunu artırmak için çeşitli yöntemler kullanmaları teşvik edilmelidir. Bu adımlar, ilköğretim öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenim sistemi için uzaktan öğrenim sistemine hazırlık düzeylerini artıracak ve eğitimde kalitenin artmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Parvin (2017) “*A Conceptual Framework of Virtual Interactive Teacher Training Through Open and Distance Learning For The Remote Areas English Teachers of Bangladesh*” adlı makale çalışmasında, Bangladeş'teki sanal etkileşimli öğretmen programlarından yoksun İngilizce öğretmenleri için uygun bir teknoloji tanımlamayı amaçlamaktadır. Çalışma grubu, rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 819 İngilizce öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler yapılandırılmış anketler ve görüşmeler kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonuçları, politika yapıcıların, kırsal alanda bulunan İngilizce öğretmenlerinin eğitiminde, sanal etkileşimli öğretmen programlarından yoksun olan öğretmenlere yönelik yeni ODL yaklaşımlarını uygulamaya teşvik etmeleri gerektiği yönünde bir sonuca ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre sanal interaktif öğretmen programlarından yoksun kırsal İngilizce öğretmenleri için uygun bir teknoloji tanımlama konusunda önemli bir adım atmıştır. Bununla birlikte, politika yapıcıların, bu öğretmenlerin eğitiminde yeni ODL yaklaşımlarını uygulamaya teşvik etmeleri gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bu öğretmenlerin nitelikli bir şekilde eğitilmeleri, öğrencilere daha iyi bir eğitim sunulması açısından son derece önemlidir.

Bervell ve Umar (2020) “*Blended learning or face-to-face? Does Tutor anxiety prevent the adoption of Learning Management Systems for distance education in Ghana?*” adlı makale çalışmasında öğretmenlerin Teknolojiyle İlgili Uyarıcı-Tepki Kuramsal Çerçevesine (TR-SR-TF) dayalı olarak gerçek Öğrenim Yönetim Sistemi (LMS) kullanımına yönelik endişelerinin öncüllerini çözmeye odaklanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Gana'daki çalışma merkezlerinde 267 uzaktan eğitim öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi (PLS-SEM) tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda Öğrenim Yönetim Sistemi kaygısını belirleyen üç temel faktörü ortaya çıkarmıştır; meslektaş etkisi, sonuç beklentisi ve kullanım desteği. Ancak, Önem Performans Haritası Analizi (IPMA) sonucu, Öğrenim Yönetim Sistemi öğretmenlerin ile ilgili kaygılarının en önemli göstergesinin meslektaş etkisinin, sonuç beklentisinin ise en yüksek performans göstergesi olduğunu göstermiştir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Sosyal Bilgiler

Eğitim-öğretim faaliyetleri, milletlerin geleceğe yönelik planlamalarında önemli bir yer tutar ve bu faaliyetler çeşitli dersler aracılığıyla hayata geçirilir. Sosyal bilgiler dersi de, disiplinler arası bir alan olarak, hak ve sorumluluklarının farkında olan iyi vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar. Bu eğitim alanı, birçok farklı disiplinle bağlantılı olup, bireylere iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olma yeterliliklerini kazandırmayı hedefler (Akpınar ve Kaymakcı, 2012). Özellikle ilk ve ortaokulda okutulan sosyal bilgiler dersi, değişen dünya koşullarına uygun olarak etkili vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir eğitim alanıdır (Öztürk, 2009). Bu ders, çocukların toplumsallaşmasını sağlayarak toplumsal hayata hizmet eder (Sözer, 2009). Ülkemizin ve milletimizin geleceği için bir yatırım olan üretken, demokratik ve vatandaşlık bilincine sahip bireyler sosyal bilgiler dersi sayesinde yetiştirilir (Meydan, 2018). Sosyal bilgiler dersi ile öğrencilere çeşitli bilgi, beceri ve deneyimler aktararak geleceğin etkili vatandaşlarının yetiştirilmesi amaçlanır (Tay, 2018). Bu ders, öğrencilere farklı bakış açıları sunarak, onların dünya ve ülke sorunları hakkında farkındalık kazanmalarını sağlar. Ayrıca, öğrencilerin araştırma, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirerek etkili vatandaşlar olarak yetişmelerine yardımcı olur (Yazıcı, 2006; Safran, 2011). Bu sayede, toplumsal hayata tüm yönleriyle gelişmiş ve dengeli vatandaşlar kazandırılmış olacaktır. Ayrıca, öğrencilerin araştırma, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini de geliştirir. Bu beceriler, öğrencilerin hayatları boyunca kullanabilecekleri önemli araçlardır (Akpınar ve Kaymakcı, 2012). Sonuç olarak sosyal bilgiler dersi; ülkemizin geleceği için oldukça önemli bir ders ve eğitim alanıdır.

2.1.1 Dünyada Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi

Sosyal bilgiler konularının tarih sahnesinde tam olarak ne zaman öğretilmeye başlandığı hakkında net bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Fakat Avrupalı toplumların ilk çağlardan bu yana sosyal bilgiler konularını öğretmeye başladığı öngörülmektedir (Bilgili, 2013). Avrupa tarihine bakıldığında tarih biliminin babası olarak da bilinen

Herodotes'un onun yanı sıra Aristoteles, Platon gibi bilim insanlarının tarih dersleri verdiği bilinmektedir. 13. yüzyılda oluşmaya başlayan üniversitelerden Paris, Oxford, Bologna gibi üniversitelerde de sosyal bilgiler alanından derslerin öğretildiği görülmektedir. Asya'nın köklü medeniyetlerinden sayılan Çin'de ise Sima Qian ve Duyu'nun ilk çağlarda tarih dersleri verdikleri bilinmektedir (Kılıçoğlu, 2012).

18. yy'da Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulmasıyla birlikte dünyanın çeşitli yerlerinden buraya göç hareketleri yaşanmıştır. Sanayi devrimi ve yenilik hareketleri bu göç dalgasını hızlandırmış ve kentleşme oranlarını artırmaya başlamıştır. Çeşitli millet ve kültürlerden insanların kentlerde toplanarak vatandaşlık bilincinden yoksun kalabalıklar oluşturması karmaşalara sebep olmuş ve vatandaşlık bilincinin oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Dünyanın dört bir tarafından ABD'ye göç eden insanları Amerikalılaştırmak istenmiştir. Tarih dersleriyle bunu başaramayan eğitimciler sosyal bilgiler kavramını sıklıkla dile getirmeye başlamışlardır (Doğanay, 2008). Sosyal bilgiler konularının öğretilmesi çok eski zamanlara uzansa da sosyal bilgilerin bir terim olarak ortaya çıkması 1916 yılında ABD'de olmuştur (Kan, 2010).

Sosyal bilgiler dersi ABD'de 1916 yılından 1960 yılına kadar tarih, coğrafya ve vatandaşlık olmak üzere çok disiplinli bir şekilde okutulmuştur (Tay, 2018). Dünyada gerçekleşen önemli olaylar sosyal bilgilerin içeriğini de etkilemiştir. 1929' da yaşanan ekonomik buhrandan sonra ekonomi konuları, II. Dünya savaşı yılları kahramanlık konuları, soğuk savaş yıllarında ise komünizme karşı uyarıların bulunduğu konular yer almasına rağmen tarih ve coğrafya disiplinleri daha çok ön planda tutulmuştur. 1960 yılına gelindiğinde bazı yenilikçi düşüncelerin ışığında "yeni sosyal bilgiler hareketi" adını alan ve disiplinler arası bir yaklaşımı benimseyen yenilikçi bir yaklaşım ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinin içeriğinden tarih ve coğrafya disiplinlerinin konuları azaltılarak; sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, psikoloji gibi disiplinlerin konuları eklenmiştir. 1980 yılına gelindiğinde ise bu yenilikçi anlayıştan vazgeçilerek geleneksel anlayışa tekrar dönmüştür (Coşkun Keskin ve Otluoğlu, 2012). 1993 yılında Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS), yeni bir çerçeve oluşturarak sosyal bilgiler dersinin tematik standartlarını oluşturmuştur. Bu standartlar ışığında başta ABD olmak üzere diğer ülkeler kendi SBDÖP'lerini oluşturmaya başlamışlardır (Doğanay, 2008).

2.1.2 Sosyal Bilgiler Dersinin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerin tarihsel arka planını Tanzimat Dönemi’ne (1839-1876) kadar götürmek mümkündür. Ülkemizde sosyal bilgiler adı altında bir ders ilk olarak 4-14 Şubat 1953 tarihleri arasında gerçekleşen V. Milli Eğitim Şûrası’nda tartışılmıştır. I. kademedeki okutulan hayat bilgisi dersinin, II. kademedeki öğrencinin özelliklerini karşılamayan tabiat bilgisi, tarih, coğrafya, yurttaşlık ve aile bilgisi adı altında ayrı ayrı okutulan disiplinlere dönüştüğüne vurgu yapılarak tarih, coğrafya, yurttaşlık ve aile bilgisi derslerinin birleştirilerek sosyal bilgiler dersi adı altında okutulması önerilmiştir (MEB, 1991). Bununla birlikte ilk defa Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri’nin programlarında sosyal bilgiler dersine 1953 yılında yer verilmiştir. İlkokul programında ise 1962 yılı taslak programında tarih, coğrafya ve yurttaşlık dersleri birleştirilerek Toplum ve Ülke İncelemeleri adını almıştır. 1968 yılında bu dersin adı sosyal bilgiler olarak değiştirilmiştir. Böylece sosyal bilgiler dersi ülkemizde ilköğretim programında yerini almıştır (Çiydem ve Kaymakçı, 2021). Sosyal bilgiler bir ders olarak ortaokullarda 1971 yılından itibaren pilot olarak okutulmaya başlamıştır. 1973 yılından itibaren ise tüm ülkede okutulmuştur (Çatak, 2015).

1985 yılında sosyal bilgiler dersi II. kademedeki kaldırılarak yerini milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgileri derslerine bırakmıştır. Sosyal bilgiler dersinin hedeflerine büyük ölçüde yaklaşan ilk değişim 1998 İlköğretim SBDÖP ile gerçekleşmiştir (Çatak, 2015). 1997-1998 eğitim-öğretim yılında ilköğretim ve ortaokul birleştirilerek ilköğretim kademesi oluşturulmuş ve 8 yıllık zorunlu eğitim getirilmiştir. Yine bu dönemde milli tarih ve milli coğrafya dersleri kaldırılarak sosyal bilgiler dersi 6. ve 7. sınıflarda okutulmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra 7. ve 8. sınıflarda Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi ile 8. sınıfta T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ilköğretim SBDÖP eklenmiştir (Akpınar ve Kaymakçı, 2012). 2005 yılına gelindiğinde SBDÖP köklü bir değişiklik yapılmıştır. Program öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşımla daha çağdaş bir hale gelmiştir (Kan, 2010). Günümüzde kullanılan 2018 SBDÖP, 2005 programının üzerine kurulmuştur. Ayrıca 2018 de tüm programlarda güncelleme yapılarak değişen dünya, çağın ihtiyaçları ve gelişen teknoloji gibi alanlarda ihtiyaçlar karşılanmaya çalışılmıştır (MEB, 2017).

2.2 Covid-19 Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Uzaktan Eğitim

Covid-19 pandemisi ile birlikte eğitim sistemi de köklü bir değişim yaşadı. Okulların kapatılması sonrasında uzaktan eğitim sistemine geçilerek, öğrenciler derslerine evlerinden devam etmek zorunda kaldılar (Turan ve Karasu-Avcı, 2022). Bu süreç sosyal bilgiler dersi için de önemli bir dönüşüm anlamına geldi. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine olan ilgilerinin düşmesi, öğretmenlerin öğrencileriyle yüz yüze iletişim kuramaması gibi sorunlar ortaya çıktı. Ancak bu sorunlar, yenilikçi yöntemler ve teknolojik araçlarla aşılabildi. Uzaktan eğitimde kullanılan video konferans uygulamaları, dijital öğrenme materyalleri ve sanal sınıf ortamları, öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine daha aktif katılım sağlamasını ve öğretmenlerin öğrencileriyle etkileşimini arttırmasını sağladı (Akça, 2020).

Uzaktan eğitim modelinde, öğrencilerin dersleri izleyebilmesi ve ödevlerini tamamlayabilmesi için çeşitli dijital materyaller kullanılmaktadır (Turan ve Karasu Avcı, 2022). Sosyal bilgiler dersi için de öğrencilere video dersleri, dijital haritalar, etkileşimli sunular ve online kaynaklar sunulmaktadır. Bu materyaller öğrencilerin dersleri takip etmelerini kolaylaştırmakta ve öğretmenlerin öğrencilerin ilgi seviyesini arttırmalarına yardımcı olmaktadır (Uyar, 2020). Bu bağlamda Covid-19 pandemisinin, sosyal bilgiler dersi için de bir dönüşüm süreci meydana getirmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan yenilikçi teknolojiler, öğrencilerin derslere daha aktif katılımlarını sağlamıştır.

2.3 Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim modelinin dünyada ilk olarak mektupla başladığı görülmektedir (Altun, 2020). İlgili literatür incelendiğinde uzaktan eğitimin hangi tarihte başladığına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı kaynaklar ilk olarak 1728 yılında Basten Gazetesinde “Stone Dersleri” adıyla başladığını söylerken (Holmberg, 2005; Kentnor, 2015; Kaplan ve Haenlein, 2016), bazı kaynaklar ise İsveç gazetesinde “Kompozisyon Dersleri” adıyla verildiğini belirtmektedir (Schlosser ve Anderson, 1994; Simonson, vd., 2015). Kavram olarak uzaktan eğitim dünyada ilk kez 1892 yılında Wisconsin

Üniversitesi'nin katalogunda yer almıştır (Rumble, 1986'dan aktaran Verduin ve Clark, 1994). Mektup ile başlayan uzaktan eğitim 1930-1980 yılları arası yerini radyo, televizyon ve videokasete bırakırken, 1995 sonrası bilgisayarın yaygınlaşmaya başlaması ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitim internet üzerinden verilmeye başlamıştır (İşman, 2011). Güzümüzde de uzaktan eğitim genel olarak internet üzerinden verilmektedir.

1924'te "Tevhid-i Tedrisat" kanunun kabul edilmesiyle yeni kurulan cumhuriyetin eğitim sisteminin temelleri atılmıştır. Aynı dönemde dünyaca ünlü eğitim bilimci John Dewey ülkemize davet edilmiştir. Dewey'in sunduğu Öğretmen Eğitim Raporu'nda uzaktan eğitim düşüncesine yer verilmiş ve ülkemiz uzaktan eğitim kavramı ile ilk defa bu raporla tanışmıştır (İşman, 2011). 1927'de okur-yazar oranını artırmak için "Muhabere Yoluyla Tedrisat" planlanmış ve 1933'lü yıllarda mektup yoluyla kurs verme fikri tartışılmıştır (Bozkurt, 2017). 1950'li yıllara kadar ülkemizde uzaktan eğitim bir kavram olarak kalmıştır. 1950 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin uzaktan eğitim için Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'nü kurma çalışmaları başlatmasıyla, Türkiye'de uzaktan eğitim çalışmaları hız kazanmaya başladı. İlk adım olarak, 1952 yılında tarım ve hayvancılık eğitimi radyo yayınlarıyla uzaktan eğitim hayata geçirilmiştir. Ancak, bununla sınırlı kalmadı ve 1961 yılında bakanlık düzeyinde ilk defa uzaktan eğitim denemeleri yapmak üzere girişimlerde bulunulmuştur. Bu kapsamda bakanlık bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi kuruldu. Uzaktan eğitim, Türkiye'de eğitim sistemini daha da geliştirmek ve öğrencilerin eğitimine daha fazla erişim sağlamak adına önemli bir adım oldu (Çukadar ve Çelik, 2003). 1966 yılında uzaktan eğitim faaliyetlerini tek çatı altında toplamak amacıyla Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Altun, 2020). Bu genel müdürlüğün bakanlık onayı ile faaliyetlere başlaması ile yaklaşık 47 bin öğrenci çeşitli eğitim programlarına kayıt yaptırmıştır. 1975'te Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR) kurulmuş ve Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü bu kuruma bağlanmıştır (İşman, 2011). YAYKUR'un faaliyetleri 1978-1979 yıllarında sonlandırılarak eğitim alan öğrencilerin kaydı Gazi Eğitim Enstitüsü'ne alınmıştır (Hakan, 1998). 1982 yılında 2547 sayılı yükseköğretim yasası ile uzaktan eğitim faaliyetleri yapma görevinin üniversitelere verilmesi fikri gündeme gelmiş (İşman, 2011) ve bu görev 1982 yılında

41 numaralı KHK ile Anadolu Üniversitesine verilmiştir (Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 1982). İlerleyen yıllarda diğer üniversiteler de uzaktan eğitim fakülteleri kurmaya başlamışlardır.

2.4 Pandemi Nedir?

İnsanoğlu geçmiş yıllardan günümüze farklı farklı birtakım felaketlere maruz kalmıştır. Karşılaşılan bu felaketler arasında salgın hastalıklar muhtemelen en olumsuz neticeleri beraberinde getirmiştir. Enfeksiyonel salgınlar sosyal sağlığı derinden etkileyecek riskleri beraberinde getirmektedir. Zaman aralığı belli olan bir vakit dilimi içerisinde bir enfeksiyonun etkisi güçlü bir biçimde görülmesi “epidemi-salgın” olarak tanımlanır. Tüm dünyayı etkisi altına alan salgınlar ise “pandemi” olarak literatürde yerini alır (Arık,1991). Pandemi aslında bir salgının tüm dünyayı etkilemesidir (WHO, 2010). Bir hastalığın yaygın olarak tüm dünyada görülmesi ve çok sayıda ölüme sebebiyet vermesi pandemi olarak adlandırılmaz. Bu hastalığın pandemi olarak nitelendirilebilmesi için bulaşıcılığının da olması gereklidir. Örneğin; lösemi, dünya çapında çok sayıda ölüme yol açsa da pandemi kategorisinde yer almamıştır (Erdem, 2020). Pandeminin bir topluma tesiri birtakım kriterlere göre değişmektedir. Salgının yoğunluğuna göre ekonomik hayat, eğitim hayatı, sosyal faaliyetler vb. sektöre uğrayabilir ve sosyal düzende bozulmalar görülebilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2019).

2.5 Covid-19 Pandemisinin Dünya’da ve Ülkemizde Ortaya Çıkışı

Kaos kuramına göre dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olay zamanla bütün dünyayı etkisi altına alabilir. Zamanla düzen düzensizliği yaratabilir ve sistemin bütün parçaları bundan etkilenebilir (Bozkurt, 2020). Başka bir deyişle Asya’da bir kelebeğin kanat çırpışı tüm dünyayı etkisi altına alan bir fırtınaya dönüşebilir (Lorenz, 1972). Bu bağlamda Covid-19 pandemisi 2019 yılının sonlarında Çin’in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde ortaya çıkarak zamanla bir fırtınaya dönüşmüş ve tüm dünyayı etkisi altına alarak sosyal, ekonomik, politik, eğitim gibi alanlarda ciddi değişiklikler yapmayı zorunlu kılmıştır (TÜBA, 2020). Covid-19’u DSÖ 11 Mart 2020 tarihinde pandemi olarak ilan etmiş ve Dünya’ya duyurmuştur (DSÖ, 2020). Covid-

19 pandemisi ile birlikte dünyanın birçok ülkesi salgının yayılmasını önlemek için bazı önlemler almaya başlamıştır. Salgını kontrol altında tutmak için bazı kriterler belirlenmiş, bu kriterler; evde kalma, sosyal mesafeye riayet etme, seyahat kısıtlaması, maske kullanımı ve hijyen şeklinde örneklendirilebilir. Bu kriterlere uymayanlar ise çeşitli yaptırımlarla karşılaşmışlardır (Turan ve Karasu-Avcı, 2022). Ülkemizde ise ilk vakanın görülmesi 11 Mart 2020 tarihinde gerçekleşmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020b). Bu tarihten itibaren dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik hayattan günlük yaşantılara, sağlık ve sosyal faaliyetlerden eğitim faaliyetlerine önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. Bu değişikliklerle birlikte çeşitli kısıtlamalara gidilerek salgın kontrol altında tutulmaya çalışılmıştır.

2.6 Covid 19'un Türk Eğitimine Etkileri

Ülkemizde 11 Mart 2020 tarihinde ilk vakanın görülmesi ile birlikte çeşitli alanlarda kısıtlamalara gidilmiştir. Bu alanlardan biri de eğitim olmuştur. 13 Mart itibarıyla yüz yüze eğitime ara verilerek 23 Mart 2020'de Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) aracılığıyla eğitim verileceği duyurulmuştur (MEB, 2020). Bu duyurudan sonra öğrencilerin hangi tarih ve saatlerde hangi derslere katılabileceği belirtilmiştir. EBA aracılığıyla internet erişimi olan öğrencilerin derse katılmaları sağlanırken internet erişimi olmayan öğrencilerin TRT yayınlarıyla dersleri takip etmeleri sağlanmaya çalışılmıştır (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020). Yüksek Eğitim Kurumlarında ise Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi (UZEM) olan üniversiteler pandemi sürecindeki uzaktan eğitime daha kolay uyum sağlarken bu alanı bünyesinde bulundurmayan üniversiteler bu süre zarfında kendi altyapılarını oluşturmaya çalışmışlardır. Bu altyapılar oluşturulana kadar bazı üniversiteler UZEM altyapısına sahip olan Anadolu Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'nin eğitim materyallerini kullanarak sürece adapte olmaya çalışmışlardır (YÖK Dersleri Platformu, 2020). Üniversiteler ayrıca UZEM'in yanında; Zoom, Google Classroom, Skype vs. gibi uygulamalardan da istifade etmişlerdir.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama süreci, verilerin analizi ve verilerin geçerliği ve güvenilirliği başlıklarına yer verilmektedir.

3.1 Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, doğal ortamda gözlem ve görüşme gibi nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri ve ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin görüşleri ele alındığı için bu yöntem tercih edilmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji), katılımcıların olgu ya da durumla ilgili kişisel deneyimleri derinlemesine inceleyerek genel bir yargıya ulaşmayı sağlayan modeldir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri kişisel deneyimleri doğrultusunda ele alındığı için bu model tercih edilmiştir.

3.1.1 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Kastamonu il merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda öğrenim gören 22 8. sınıf öğrencisi ve ortaokullarda görev yapan 12 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin çalışma grubu olarak seçilmesinin sebebi; öğrencilerin sosyal bilgiler dersini pandemi döneminde deneyimlemelerinin istenmesidir. Pandemi döneminde 7. sınıf olan bu öğrencilerin 8.sınıf olduklarında görüşleri alınmıştır. Araştırmada uygun örnekleme türü kullanılmıştır. Uygun örnekleme, araştırmacının amacına en kolay ulaşabileceği örnekleme türü olarak bilinir (Creswell, 2014). Bu araştırmada verilere daha hızlı ve kolay ulaşabilmek için uygun örnekleme tercih edilmiştir. Araştırmacı Kastamonu'nun Tosya ilçesinde görev yaptığı için kolay ulaşılabilirlik adına Kastamonu il merkezindeki ortaokullar seçilmiştir. Kastamonu il merkezindeki ortaokullarda görev

yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine ait demografik özellikler Tablo 3.1’de; 8.sınıf öğrencilerine ait demografik özellikler ise Tablo 3.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.1 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	8	66,6
Kadın	4	33,3
Yaş		
25-30 yaş	2	16,6
31-35 yaş	6	50
36-40 yaş	3	25
41-45 yaş	1	8,3
Hizmet yılı		
1-5 yıl	4	33,3
6-10 yıl	5	41,6
11-15 yıl	1	8,3
16-20 yıl	2	16,6
Uzaktan eğitimle ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?		
Evet	3	25
Hayır	9	75
Evde internet bağlantınız var mı?		
Evet	12	100
Hayır		
Kişisel bilgisayarınız var mı?		
Evet	10	83,3
Hayır	2	16,6

Tablo 3.1’e göre katılımcıların 8 (%66,)’i erkek, 4 (%33,3)’ü kadındır. Araştırmaya katılan katılımcıların yaşları 25 ile 45 arasında değişmektedir. Katılımcıların hizmet yıllarının 1 ile 20 yıl arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların 3 (%25)’ü uzaktan eğitimle ilgili hizmet içi eğitim almışken, 9 (%75)’u hizmet içi eğitim almamıştır. Katılımcıların tamamının evinde internet bağlantısının olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların 10 (%83,3)'unun kişisel bilgisayarı varken, 2 (%16,6)'sinin kişisel bilgisayarı yoktur.

Tablo 3.2 Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	10	45,4
Kız	12	54,5
Yaş		
14 yaş	15	68,1
15 yaş	7	31,8
Anne Mesleği		
Çalışmıyor	19	86,3
Memur	1	4,5
İşçi	1	4,5
Esnaf	1	4,5
Baba Mesleği		
Esnaf	7	31,8
İşçi	6	27,2
Serbest Meslek	3	13,6
Emekli	3	13,6
Memur	2	9
Şoför	1	4,5
Ailenin Aylık Geliri		
Asgari Ücret Altı	1	4,5
Asgari Ücret	9	40,9
Asgari Ücret Üstü	9	40,9
Bilinmiyor	3	13,6
Evde İnternet Bağlantınız Var mı?		
Evet	20	90,9
Hayır	2	9
Kişisel Bilgisayarınız Var mı?		
Evet	10	45,4
Hayır	12	54,5

Tablo 3.2'ye göre katılımcıların 10 (%45,4)'u erkek, 12 (%54,5)'sinin kız olduğu görülmektedir. Katılımcıların 15 (%68,1)'i 14 yaşında, 7 (%31,8)'si 13 yaşındadır. Katılımcıların anne meslekleri incelendiğinde 19 (%86,3)'unun çalışmadığı, 1 (%4,5)'inin memur, 1 (%4,5)'inin işçi ve 1 (%4,5)'inin esnaf olduğu görülmektedir. Katılımcıların babalarının meslekleri incelendiğinde 7 (%31,8)'sinin esnaf, 6 (%27,2)'sının işçi, 3 (%13,6)'ünün serbest meslek, 3 (%13,6)'ünün emekli, 2 (%9)'sinin emekli ve 1 (%4,5)'inin şoför olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların aile gelirleri incelendiğinde 1 (%4,5)'i asgari ücret altı, 9 (%40,9)'u asgari ücret ve 9 (%40,9)'u asgari ücretin üstünde gelire sahip oldukları gözlemlenmektedir. 3 (%13,6) katılımcının ise ailesinin gelirini bilmedikleri saptanmıştır. Katılımcıların 20 (%90,9)'sinin evinde internet bağlantısı varken, 2 (%9)'sinin evinde internet bağlantısı yoktur. Katılımcıların 10 (%45,4)'unun kişisel bilgisayarı varken, 12 (%54,5)'sinin kişisel bilgisayarı yoktur.

3.2 Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmanın verilerinin toplanması süreci etik kurul izni ve Milli Eğitim Müdürlüğü izninin alınmasıyla başlamıştır. İlk olarak Kastamonu il merkezindeki ortaokulların müdürleri ile iletişime geçilerek uygun olan okullardan randevu alınmıştır. Randevu alınan okullara gidilerek bazı okullarda boş sınıflarda, bazı okullarda ise rehberlik odalarında 8. sınıf öğrencilerinden yarı yapılandırılmış görüşme formunu doldurmaları istenmiştir. Öğrencilere görüşme formunu doldurmaları için 20 dakika süre tanınmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bir kısmıyla yüz yüze görüşülerek bir kısmı ile de telefon yoluyla iletişime geçilerek yarı yapılandırılmış görüşme formunu doldurmaları için randevu alınmıştır. Daha sonra da whatsapp ve mail yoluyla yarı yapılandırılmış görüşme formunu doldurmaları istenmiştir. Katılımcılara elde edilen verilerin bilimsel bir araştırmada kullanılacağı ve kişisel bilgilerin hiçbir şekilde başkaları ile paylaşılmayacağı ifade edilmiştir. Öğretmenlere de bu formu doldurmaları için 20 dakika süre tanınmıştır.

3.2.1 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları, katılımcının kendisini rahatça ifade etmesine imkân vererek çalışmada ayrıntılı bir analiz yapılabilmesini sağlayan bir görüşme yöntemidir (Patton, 2018). Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin görüşlerine ihtiyaç duyulduğu için bu veri toplama aracından faydalanılmıştır. Araştırmada sorular hazırlanmadan önce ilgili literatür incelenmiş ve bu doğrultuda sorular hazırlanmıştır. Araştırma soruları hazırlandıktan sonra 4 sosyal bilgiler uzmanı, 1 ölçme uzmanı ve 1 dilbilgisi uzmanı tarafından incelenmiştir. Uzman görüşlerinden sonra gerekli düzeltmeler yapılarak pilot uygulamaya geçilmiştir. Pilot uygulamada 3 ortaokul 8.sınıf öğrencisine ve 3 sosyal bilgiler öğretmenine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Pilot uygulama sonucunda birkaç soruda bazı düzeltmeler yapılmıştır. Pilot uygulamaya katılan katılımcılar araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.3 Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi; metinlerin düzenlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve teorik sonuçların çıkarılması için kullanılan bir analiz tekniğidir (Cohen, vd., 2007). İçerik analizi için veriler, öncelikle kavramsallaştırılarak anlaşılır bir yapıya kavuşturulmalı ve bu kavramlar mantıklı bir şekilde düzenlenerek veriyi açıklayan temalar ortaya çıkarılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Verilerin analizine başlanmadan önce araştırmaya katılan öğrencilere ait formlar (S1, S2, S22) şeklinde numaralandırılmıştır. Öğretmenlerin formları ise (T1, T2, T10) şeklinde numaralandırılmıştır. Numaralandırma yapıldıktan sonra her bir soruya verilen cevaplar ayrı ayrı okunmuş ve anlamlı bir bütün oluşturmak için kavramsallaştırılmıştır. Daha sonra oluşturulana kavramlar düzenlenerek verileri açıklayan temalar oluşturulmuş ve verilerin analizi tamamlanmıştır.

3.4 Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği

Güvenirlik ve geçerlik, bilimsel araştırmalarda inandırıcılığı sağlayan iki önemli faktördür. Güvenirlik, araştırma verilerine ilişkin benzer nitelikte sonuçların başka bir araştırmacı ya da yöntemle elde edilmesi durumu olarak açıklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Coolican (2009) da güvenilirliği, verilerin bir diğer araştırmacı tarafından da analiz edilmesi ve ortaya çıkan sonuçların karşılaştırılması yoluyla sağlanabileceğini ifade etmektedir. Bu araştırmada güvenilirlik, elde edilen verilerin bir başka araştırmacı tarafından daha analiz edilmesi ve farklı düşünülen kısımlarda bir araya gelerek ortak bir karara varılması yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır. Bu durum literatürde analizci üçgenlemesi olarak adlandırılır. Analizci üçgenlemesi, aynı verilerin bir ya da birden çok araştırmacı tarafından özerk bir şekilde analiz edilmesi ve bu analizlerin karşılaştırılması durumudur (Patton, 2014).

Nitel araştırmada geçerlilik, araştırılanların mümkün olduğunca nesnel bir şekilde izlenmesi anlamına gelir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada geçerliliği sağlamak için, tüm süreçler detaylı olarak ele alınmıştır. Beyan edilen görüşler tarafsız bir tutumla değerlendirilerek geçerlilik artırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, görüşmeler yoluyla elde edilen veriler ve oluşturulan kodlamalar, ilgili kişilerin inceleme ve değerlendirmelerine imkân sunmak için araştırmacı tarafından muhafaza edilmektedir. Ayrıca zaman zaman katılımcı görüşlerinden alıntılar yapılarak geçerlilik güçlendirilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilere ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

4.1 Öğretmenlere Ait Bulgular

Aşağıda sosyal bilgiler öğretmenlerinin araştırma sorularına verdikleri cevaplara ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1.1 1. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Size göre pandemi ne ifade etmektedir?” sorusu sorulmuştur. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu soruya yönelik görüşlerine Tablo 4.1’de yer verilmektedir.

Tablo 4.1 Öğretmenlerin Pandemi Kavramına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Tüm dünyayı etkileyen salgın	10
Kaos	1
Belirsizlik	1
Karantina	1
Küresel sağlık problemi	1
Ülkenin birçok faaliyetinin aksaması	1
Toplam	15

Tablo 4.1 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi kavramını çeşitli şekillerde anlamlandırdıkları görülmektedir. Öğretmenler pandemi kavramını en fazla “tüm dünyayı etkileyen salgın” (f=10) olarak ifade etmişlerdir. Bu bulguyu sırasıyla “kaos” (f=1), “belirsizlik” (f=1), “karantina” (f=1), “küresel sağlık problemi” (f=1) ve “ülkenin birçok faaliyetinin aksaması” (f=1) kategorileri izlemektedir. Elde edilen bu bulgulardan sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandeminin ne olduğunu bildikleri anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 “Belli bir bölgede başlayarak tüm dünyayı etkileyen ve birçok alanda olumsuz sonuçlara yol açan salgın.”
- T-2 “Salgın, kaos, belirsizlik.”
- T-3 “Küresel sağlık problemi.”
- T-4 “Geniş alana yayılan uzun süreli salgın.”
- T-5 “Salgın hastalık, karantina.”
- T-6 “İnsan sağlığının ve hayatının tehlikeye düştüğü ülkede birçok faaliyetlerin aksadığı en önemlisi de eğitim öğretim faaliyetlerinin olumsuz yönde etkilendiği bir durum.”
- T-8 “Bulaşıcı bir hastalığın yayılması süreci.”
- T-12 “Büyük insan topluluklarını etkileyen salgın hastalık.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde pandeminin ne olduğunu bildikleri veya doğru şekilde anlamlandırdıkları görülmektedir. Öğretmenlerden T-2 ve T-5’in verdikleri cevaplardan pandemiye salgın hastalıkla karıştırdıkları anlaşılmaktadır.

4.1.2 2. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Size göre uzaktan eğitim ne ifade etmektedir?” sorusu sorulmuştur. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu soruya yönelik görüşlerine Tablo 4.2’de yer verilmektedir.

Tablo 4.2 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Çevrimiçi eğitim	5
Yüz yüze eğitimin yapılamadığı durumlarda alternatif yöntem	2
Pandemi sürecinde yapılan eğitim	2
Her yerde her zaman eğitim	1
Hiç yoktan iyidir	1
Öğrenci ile yüz yüze olmayan eğitim	1
Toplam	12

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına farklı anlamlar yükledikleri görülmektedir. Öğretmenler uzaktan eğitim kavramını en fazla “çevrimiçi eğitim” (f=5) olarak ifade etmektedirler. Bu bulguyu sırasıyla “yüz yüze eğitimin yapılamadığı durumlarda alternatif yöntem” (f=2), “pandemi sürecinde yapılan eğitim” (f=2), “her yerde her zaman yapılan eğitim” (f=1), “hiç yoktan iyidir” (f=1) ve “öğrenci ile yüz yüze olmayan eğitim” (f=1) kategorileri izlemektedir. Elde edilen bu bulgulardan sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimin ne olduğunu bildikleri söylenebilir. Sadece 1 öğretmenin “hiç yoktan iyidir” diyerek kavramı doğru bir şekilde anlamlandıramadığı görülmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 “Yüz yüze eğitimin yapılamadığı durumlarda alternatif eğitim yöntemidir.”
- T-2 “Yeterli donanım ve bilgi sahibiysen her yerde her zaman eğitim demektir.”
- T-3 “Örgün eğitimin aktif kullanılamadığı dönemde eğitimin telafisi.”
- T-4 “Pandemi sürecinde yapılan eğitim.”
- T-5 “Hiç yoktan iyidir.”
- T-6 “İnsan sağlığının tehlikeye düştüğü durumda eğitim öğretim faaliyetlerinin aksamaması için alınan önlemdir.”
- T-7 “İnternet tabanlı oluşturulan sınıf ortamında yapılan eğitim öğretimdir.”
- T-8 “Öğrenci ile yüz yüze olmayan eğitim.”
- T-11 “Okula gidilmesi mümkün olmayan durumlarda internet üzerinden görüntülü olarak eğitim öğretime devam edilmesi.”
- T-12 “Çeşitli olağan üstü durumlarda eğitimin kitle iletişim araçları (televizyon, bilgisayar vb.) ile yapılması.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitimin ne olduğunu bildikleri görülmektedir. Fakat T-1, T-3, T-4, T-6, T-11 ve T-12 uzaktan eğitimin sadece olağan üstü durumlarda yapılabileceğini düşünmektedir. T-5’in ise “hiç eğitim yapılamamasından daha iyidir” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimin ne olduğunu bildikleri söylenebilir. Fakat öğretmenlerin yarısı uzaktan eğitimin sadece olağanüstü durumlarda yapılabileceğini düşünmektedirler.

4.1.3 3. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “*Uzaktan eğitim süreci eğitim teknolojileri kullanmanızı etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkiledi?*” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.3 ve Tablo 4.4’te yer verilmektedir.

Tablo 4.3 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Teknoloji Kullanımlarına Etkisine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Etkiledi	11
Etkilemedi	1
Toplam	12

Tablo 4.3’te sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin teknoloji kullanımlarına etkisine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre öğretmenlerin cevaplarının “etkiledi” (f=11) ve “etkilemedi” (f=1) olarak kategorilere ayrıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinin teknoloji kullanımlarını etkilediğini düşünmektedirler.

Tablo 4.4 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Teknoloji Kullanımlarının Nasıl Etkilendiğine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Çevrimiçi araçlarını ve uygulamalarını öğrenme	8
Bilişim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olma	2
Olumlu etkiledi	1
Olumsuz etkiledi	1
Toplam	12

Tablo 4.4 incelendiğinde öğretmenlerin teknoloji kullanımlarının en fazla “çevrimiçi araçlarını ve uygulamalarını öğrenme” (f=8) şeklinde etkilendiği görülmektedir. Bu bulguyu sırasıyla “bilişim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olma” (f=2), “olumlu etkiledi” (f=1) ve “olumsuz etkiledi” (f=1) kategorileri izlemektedir. Elde edilen bu bulgulardan, katılımcıların kendilerini teknoloji kullanımı yönünden geliştirdikleri ve

eksik oldukları yönleri tamamlamaya çalıştıkları görülmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 *“Bilişim teknolojileri ve yazılımlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmamız gerektiğini ve eğitim sürecinde bunları aktif olarak kullanmamız gerektiğini gösterdi.”*
- T-2 *“Çevrimiçi iletişim araçlarını kullanma ve yeni uygulamalar öğrenmemizi etkiledi.”*
- T-4 *“Evet bazı alanlarda kendimi geliştirdim.”*
- T-5 *“Olumlu yönde etkiledi. Eğitim alanında hizmet veren bazı internet sitelerini ve uygulamalarını tanımış oldum ve bunlardan yararlandım.”*
- T-6 *“Olumlu yönde etkiledi.”*
- T-7 *“Tabi ki etkiledi. Ülkemiz uzaktan eğitim konusunda tecrübeli değildi. Salgın döneminde bu tecrübeye sahip olduk. Çeşitli programların eğitim ortamında kullanılmasını öğrendim.”*
- T-8 *“Etkiledi. Daha önce kullanmadığımız programları yükleyip kullandık. Bilgisayarda kullanmadığımız özellikleri keşfedip kullandık.”*
- T-9 *“Hayır.”*
- T-10 *“Evet etkiledi. Bilgisayar kullanım oranım arttı.”*
- T-12 *“Teknoloji kullanımım nispeten arttı. Çünkü ülkemizin teknolojik altyapısı, olağanüstü durumlar için hali hazırda eğitim politikası, eğitimin yapılacağı kitle iletişim aracı ve organizasyon süreci toplumun bütün kesimine ulaşmada yetersiz olduğu için bu süreçte öğretmenler kendi problemleriyle baş başa bırakıldı. Bu problemlerin çözümü sürecinde çözüm bulmak adına (çeşitli online uygulamalar) teknoloji kullanımı ister istemez arttı.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun teknoloji kullanımının arttığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin bu konuda kendilerini geliştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Sadece T-9 bu süreçten etkilenmediğini bildirmektedir.

4.1.4 4. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “*Uzaktan eğitim süreci mesleki doyumunuzu etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkiledi?*” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.5’te yer verilmektedir.

Tablo 4.5 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Mesleki Doyumlarına Etkisine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kod	f
Etkiledi	Olumsuz etkiledi	8
Etkilemedi	Yüz yüze eğitime göre daha yetersiz kaldı	1
Toplam		9

Tablo 4.5’te sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin mesleki doyuma etkisine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre öğretmenlerin görüşlerinin “etkiledi” (f=8) ve “etkilemedi” (f=1) şeklinde kategorilere ayrıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin mesleki doyumlarını etkilediğini belirten öğretmenler “olumsuz etkiledi” (f=8) şeklinde cevap verirken; uzaktan eğitim sürecinin mesleki doyumunu etkilemediğini belirten öğretmen “yüz yüze eğitime göre daha yetersiz kaldı” (f=1) şeklinde görüş belirtmiştir. Bu doğrultuda bu sürecin öğretmenlerin mesleki doyumunu olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 “*Uzaktan eğitimin faydalı kısımları olsa da yüz yüze eğitimin verdiği mesleki doyumunu vermekte yetersiz kaldığını düşünüyorum.*”
- T-2 “*Tüm öğrencilere ulaşamamak, ulaşılan öğrencilerden etkili dönütler alamamak mesleki doyumumuzu olumsuz etkiledi.*”
- T-3 “*Hayır etkilemedi. Tam tersi.*”
- T-4 “*Olumsuz yönde etkiledi.*”
- T-5 “*Uzaktan eğitim süreci uzadıkça mesleki yorgunluk ve isteksizlik başladı.*”
- T-7 “*Etkiledi, uzaktan verilen eğitim öğretime öğrenci katılımı istenen düzeyde değildi. Öğrenciye hâkimiyet yüz yüze eğitime nazaran çok düşüktü. Dolayısıyla olumsuz etkiledi.*”
- T-11 “*Etkiledi. Yetersiz dönüt nedeniyle olumsuz etkiledi.*”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bu süreçten olumsuz etkilendiği görülmektedir. T-9'un ise bu süreçten etkilenmediği görülmektedir.

4.1.5 5. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Size göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlama durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.6’da yer verilmektedir.

Tablo 4.6 Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecine Uyum Sağlama Durumlarına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Öğrenciler olumsuz etkilendi	6
Yaş grubu olarak uzaktan eğitime uygun değillerdi	2
Öz disiplini yüksek öğrenciler uyum sağlarken öz disiplini düşük öğrenciler uyum sağlamakta zorlandı	1
İnternet erişimi yüzünden fırsat eşitliği olmadı	1
Odaklanmada zorlanıldı	1
İsteksizlik ve çabuk sıkılma eğilimi görüldü	1
Toplam	12

Tablo 4.6’da sosyal bilgiler öğretmenlerinin ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlama durumları hakkındaki görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre öğretmenlerin en fazla “öğrenciler olumsuz etkilendi” (f=6) kategorisinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla “yaş grubu olarak uzaktan eğitime uygun değil” (f=2), “öz disiplini yüksek öğrenciler uyum sağlarken öz disiplini düşük öğrenciler uyum sağlamakta zorlandı” (f=1), “internet erişimi yüzünden fırsat eşitliği olmadı” (f=1), “odaklanmada zorlanıldı” (f=1) ve “isteksizlik ve çabuk sıkılma eğilimi görüldü” (f=1) kategorileri izlemektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlamakta zorlandıklarını düşündükleri söylenebilir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 *“Ortaokul seviyesi yaş grubu olarak uzun süreler ekran başında kalarak verimli bir eğitim süreci geçirmek için çok uygun değildi. Uzaktan eğitim uygulaması gereken durumlarda mümkün olduğu kadar ders sürelerini kısa tutarak aktif olarak sürece katılmalarını sağlanarak süreç verimli geçirilebilir.”*
- T-2 *“Öz disiplini gelişmiş öğrencilerin zamanlarını daha iyi yönettiklerini, araştırma ve sorgulama becerilerini arttığını gözlemledim. Öz disiplini gelişmemiş öğrencilerde ise okuldan, öğrenmekten soğuduklarını gözlemledim.”*
- T-3 *“Çok kolay olmadı. Ülkemizin her yerinde internet olmadığı için öğrencilerimiz eşit düzeyde eğitim fırsatından yararlanamadı”*
- T-4 *“Uzaktan eğitim çoğu öğrencimizi olumsuz etkilerken, az sayıda birkaç öğrencimizi olumlu etkiledi.”*
- T-6 *“Öğrenciler yeterince uyum sağlayamadılar.”*
- T-7 *“Çağımız öğrenci grubu teknolojinin imkânlarına sahip bir biçim de yaşıyordu. Fakat salgın dönemine kadar uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları için isteksiz ve çabuk sıkılma eğilimindeydiler.”*
- T-8 *“Oldukça zorlandılar oyun dışında teknolojik alete uzun süre odaklanmaları zor oldu.”*
- T-9 *“Öğrenciler uzaktan eğitim sürecine uyum sağlayamamış ve derslerden verim alamamıştır.”*
- T-11 *“Uyum sağlasa bile etkililiği yüz yüze eğitimden daha az.”*
- T-12 *“İlkokul öğrencilerine göre daha başarılı olduğunu söylemek doğru olacak. Ancak tam anlamıyla verimli olmadı.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-4, T-6, T-9, T-11, T-12 öğrencilerin bu süreçten olumsuz etkilendiğini düşündükleri görülmektedir. T-1’in uzaktan eğitimin ortaokul öğrencilerinin yaş seviyesine uygun olamadığı düşüncesinde olduğu görülmektedir. T-3 ülkemizdeki alt yapı eksikliği ve her öğrencinin eşit teknolojik imkâna sahip olmaması gibi durumlar göz önüne alındığında bu durumun fırsat eşitliğini ortadan kaldırdığı yönünde görüşe sahiptir. T-2’nin disiplinli öğrencilerin bu sürece kolay uyum sağlarken disiplinsiz öğrencilerin uyum sağlamakta zorlandığı düşüncesine sahip olduğu görülmektedir. T-8’in ise öğrencilerin uzun süre ekran başında kalmalarının odaklanmada zorlanmaya neden olduğu şeklinde

görüşleri mevcuttur. Sonuç olarak öğretmenlerin cevaplarından ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıkları anlaşılmaktadır.

4.1.6 6. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “*Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandığınız yöntem ve teknikler nelerdir? Neden?*” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.7 ve 4.8’de yer verilmektedir.

Tablo 4.7 Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Sunuş yoluyla öğretim	9
Bilgisayar tabanlı öğretim	4
Tartışma	3
Soru-cevap	3
Oyun	1
Buluş yoluyla öğretim	1
Problem çözme	1
Örnek olay	1
Toplam	23

Tablo 4.7’de sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde en fazla kullandığı yöntem ve tekniğin “sunuş yoluyla öğretim” (f=9) olduğu görülmektedir. Bu bulguyu sırasıyla “anlatım” (f=4), “bilgisayar tabanlı öğretim” (f=4), “tartışma” (f=3), “soru-cevap” (f=3), “oyun” (f=1), “buluş yoluyla öğretim” (f=1), “problem çözme” (f=1) ve “örnek olay” kategorileri takip etmektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde farklı yöntem ve teknikler kullandıkları söylenebilir.

Tablo 4.8 Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Yöntem ve Teknikleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Derse ve konuya uygun olması	3
Öğrencileri öğrenme sürecine katması	2
Dersi eğlenceli hale getirmesi	2
Materyal erişiminde kolaylık sağlaması	1
Toplam	8

Tablo 4.8’de sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandıkları yöntem ve teknikleri tercih etme nedenlerine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikleri tercih etme nedenlerinin en fazla “derse ve konuya uygun olması” (f=3) şeklinde olduğu görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla “öğrencileri öğrenme sürecine katması” (f=2), “dersi eğlenceli hale getirmesi” (f=2) ve “materyal erişiminde kolaylık sağlaması” (f=1) kategorileri izlemektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin yöntem ve teknikleri kullanma nedenlerinin daha çok derse ve konuya uygun olması olduğu söylenebilir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 “Geleneksel yöntem ve tekniklerden ziyade eğitsel oyun tekniği kullandım. Öğrencilerin dikkat eşiği yüz yüze eğitimde olduğu kadar yüksek olmadığı ve kontrolü sağlamak zor olduğu için süreçte tutmak adına ve dersi eğlenceli hale getirmek amacıyla bu yöntemi tercih ettim.”
- T-2 “Sunuş yolu ile öğretim faaliyetlerini yürütmek durumunda kaldık çünkü ders sürelerinin kısılması öğrencilerin imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle materyallere erişememelerinden dolayı slayt, video, kısa film gibi içerikler ile derslerimizi işledik.”
- T-3 “Power point, excel, word ile sunum ve tartışma. Kullanılabilecek yöntem teknikler az.”
- T-4 “Genelde online ödevler verdim ve slaytlardan yararlandım.”
- T-5 “Soru cevap, tartışma, beyin fırtınası, anlatım, örneklendirme. Öğrenciyi aktif kılarak derse katılımını sağlayabilmek için bu yöntemleri genelde kullandım.”
- T-6 “Anlatım ve soru cevap.”

- T-7 “Dersler genel itibari ile sunuş yöntemiyle işlendi. Fakat bazı konularda buluş yöntemi de kullanıldı.”
- T-8 “Görsel ve video paylaşımı sık kullandım. Sunuş tekniği ön planda oldu.”
- T-9 “Sunuş, soru cevap yöntemi çünkü bu süreçte en uygun yöntem ve teknik budur.”
- T-10 “Düz anlatım, haritalar ve slaytlar. Diğer yöntem ve teknikler online eğitime pek uygun olmadığı için.”
- T-11 “Anlatma, tartışma, örnek olay, gösterme, problem çözme.”
- T-12 “Online etkinliklere ağırlık verdim.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, T-3, T-5, T-6, T-9 ve T-11’in bu süreçte birden fazla yöntem ve teknik kullandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin büyük bir bölümünün bu süreçte sunuş yolu öğretim yöntemini tercih ettikleri görülmektedir. Bu yöntem ve teknikleri neden tercih ettiklerini ise T-4, T-6, T-7, T-8, T-11 ve T-12 açıklamamışlardır. T-1, T-9 ve T-10 kullandıkları yöntem ve tekniğin bu sürece uygun olduğu için tercih ettiklerini söylemişlerdir. T-1 ve T-5 tercihlerinin öğrenciyi sürece katmak için olduğunu söylemişlerdir. T-2 ise tercih nedenini materyal ulaşımının kolay olması olarak açıklamıştır. Sonuç olarak bu süreçte öğretmenlerin birden fazla yöntem ve teknik kullandıkları söylenebilir.

4.1.7 7. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandığınız materyaller nelerdir? Neden?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.9 ve 4.10’da yer verilmektedir.

Tablo 4.9 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Slayt	7
Video	4
Harita	2
Ders kitabı	2
Bilgisayar	2

Tablo 4.9'un devamı

Kategoriler	f
Telefon	2
Üç boyutlu yazılımlar	1
Z kitaplar	1
Çalışma kâğıdı	1
Zoom	1
EBA	1
Toplam	24

Tablo 4.9'da sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandıkları materyallere ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde materyal olarak en fazla “slayt” (f=7) kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriyi sırasıyla “video” (f=4), “harita” (f=2), “ders kitabı” (f=2), “bilgisayar” (f=2), “telefon” (f=2), “üç boyutlu yazılımlar” (f=1), “z kitaplar” (f=1), “çalışma kâğıdı” (f=1), “Zoom” (f=1) ve “EBA” (f=1) kategorileri izlemektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde farklı materyallerden yararlandıkları söylenebilir.

Tablo 4.10 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Materyalleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Öğrencilerin ilgisini çekme	1
Anlatımı kolaylaştırma	1
Öğrenmede kalıcılığı sağlaması	1
Toplam	3

Tablo 4.10'da sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandıkları materyalleri tercih etme nedenlerine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin materyalleri tercih etme nedenlerinin sırasıyla “öğrencilerin ilgisini çekmesi” (f=1), “anlatımı kolaylaştırması” (f=1) ve “öğrenmede kalıcılığı sağlaması” (f=1) şeklinde olduğu görülmektedir. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (f=9) bu süreçte

kullandıkları materyalleri neden tercih ettiklerini belirtmemişlerdir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 “Üç boyutlu yazılımlar, z kitaplar ve powerpoint sunuları.”
- T-2 “Slayt sunuları, kısa filmler kullandım çünkü aktardığım bilginin öğrencilerde etki yaratacak kalıcılığı artmasını istedim. EBA üzerinden online konu testleri, ünite testleri hazırlayarak öğrencilerin öğrendikleri bilgileri tekrar etmelerini pekiştirmelerini amaçladım.”
- T-3 “Laptop, tablet ve telefon.”
- T-4 “Slayt ve videolar.”
- T-5 “Slaytlar, videolar, internet siteleri, görseller kullandım çoğunlukla. Öğrencilerin ilgisini çekebilecek materyaller kullanmaya özen gösterdim.”
- T-6 “Çoğunlukla slayt kullandım.”
- T-8 “İnternette aldığım görseller ve videolar.”
- T-9 “Uzaktan eğitim sürecinde ders kitabı ve EBA dışında bir materyal kullanmadım.”
- T-10 “Ders kitapları, haritalar. Anlatımı kolaylaştırmak için.”
- T-11 “Zoom, whatsapp, telefon ve bilgisayar.”
- T-12 “Sanal haritalar, ders sunumları daha ağırlık verdiğim materyaller oldu.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamının birden fazla materyal kullandığı görülmektedir. Fakat öğretmenlerin yarısından fazlası kullandıkları materyali neden tercih ettiklerini açıklamamışlardır. Sadece T-2, T-5 ve T-10 kullandıkları materyalleri neden tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamı bu süreçte birden fazla materyal kullandığını ifade etmiş fakat öğretmenlerin yarısından fazlasının bu materyalleri neden tercih ettiklerini açıklamadığı görülmüştür.

4.1.8 8. Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde konuların öğretimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.11’de yer verilmektedir.

Tablo 4.11 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Konuların Öğretimine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Konuların öğretiminde istenilen düzeye ulaşılamadı	8
Sorun olmadı	3
Toplam	11

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersi konularının öğretimine ilişkin görüşlerinin iki kategori altında toplandığı görülmektedir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde konuların öğretimi ile ilgili en fazla “konuların öğretiminde istenilen düzeye ulaşılamadı” (f=8) şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Bu kategoriyi “sorun olmadı” (f=3) kategorisi izlemektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin konularının öğretiminde istenilen düzeye ulaşılamadığını düşündükleri söylenebilir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-2 “Kullandığımız slayt, video, animasyon gibi etkinlikleri kullansam da daha sistematik ve etkili çözümler yapılabilirdi.”
- T-3 “Zordu. Sürekli anlatım yapmak zorunda kalındı.”
- T-4 “Konuların öğretimi istenilen düzeye ulaşamamıştır.”
- T-5 “Sosyal bilgiler dersiyle ilgili çok sayıda materyale ulaşılabildiği için konuların öğretiminde bir zorluk yaşamadım.”
- T-6 “Sınıftaki gibi verimli olmadı.”
- T-7 “Konuların öğrencinin dikkatini çekecek nitelikte işlemeye çalışarak yakından uzağa, basitten karmaşığa, somuttan soyuta ilişkileri göz önünde bulundurarak işlendi.”
- T-8 “Anlatım aşamasında sorun yok ancak konuların ağır olması başarıda düşüşe sebep oldu.”
- T-9 “İstenilen başarı yakalanamadı. Derslere bir iki öğrenci katıldı.”
- T-10 “Özellikle sınava çalışan öğrenciler ve yeni beşinci sınıf öğrenciler konuları anlamakta zorlandılar.”
- T-11 “Uzaktan eğitim sosyal bilgiler konularını az da olsa sınırlamaktadır.”

T-12 “Sayısal derslere göre daha kolay oldu. Çünkü sosyal bilgiler öğrenciyi de derse katan, bireyin düşüncelerini ifade etme ortamı oluşturan esnek bir ders.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-2, T-3, T-4, T-6, T-8, T-9, T-10 ve T-11 konuların öğretiminde problem yaşadıklarını, istenilen verimin alınamadığını ve buna bağlı olarak başarıda düşüş gözlemlediklerini belirtmektedirler. T-5, T-7 ve T-12 ise konuların öğretiminde problem yaşamadıklarını ifade etmektedirler. Sonuç olarak öğretmenlerin yarısından fazlasında konuları öğretmekte problem yaşadıkları gözlemlenmektedir.

4.1.9 9. Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “*Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde hangi ölçme ve değerlendirme araçlarını kullandınız? Neden?*” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.12 ve 4.13’te yer verilmektedir.

Tablo 4.12 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Araçlarına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Çoktan seçmeli	7
Öğrenci portfolyosu	3
Çalışma yaprakları	2
Ölçme aracı kullanmadım	2
Eşleştirme	2
Ölçüt bağımlı	1
Kazanım kavrama testi	1
Sözlü	1
Araştırma ödevi	1
Balık kılçığı	1
Toplam	21

Tablo 4.12’de sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandıkları ölçme ve değerlendirme araçlarına ilişkin görüşleri yer

almaktadır. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme aracı olarak en fazla “çoktan seçmeli test” (f=7) kullanmaktadırlar. Bu kategoriye sırasıyla “öğrenci portfolyosu” (f=3), “çalışma yaprakları” (f=2),” ölçme aracı kullanmadım” (f=2), “eşleştirme” (f=2), “ölçüt bağımlı” (f=1),” kazanım kavrama testi” (f=1), “sözlü” (f=1), “araştırma ödevi” (f=1) ve “balık kılıcı” (f=1) kategorileri izlemektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullandıkları söylenebilir.

Tablo 4.13 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Ölçme ve Değerlendirme Araçlarını Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Uzaktan eğitime uygun olması	2
Ölçme değerlendirme olanağının kısıtlı olması	1
Toplam	3

Tablo 4.13’te sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandıkları ölçme ve değerlendirme araçlarını tercih etme nedenlerine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme araçlarını tercih etme nedenleri sırasıyla “uzaktan eğitime uygun olması” (f=2) ve “ölçme ve değerlendirme olanağının kısıtlı olması” (f=1) şeklinde kategorilere ayrılmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (f=9) bu süreçte kullandıkları ölçme ve değerlendirme araçlarını neden tercih ettiklerini belirtmemişlerdir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

T-1 “Çalışma yaprakları, kazanım kavrama testleri.”

T-2 “EBA üzerinden test.”

T-3 “Test. Ölçme olanağı az.”

T-4 “Ölçme aracı kullanmadım. Derslere katılımlara göre not verdim.”

T-5 “Google form üzerinden ölçme değerlendirme kullandım. Sözlü ölçme değerlendirme araçlarını kullandım. Çoktan seçmeli sorulara da yer verdim.”

T-7 “Çalışma kâğıtları, çoktan seçmeli sorular, boşluk doldurma, eşleştirme ve balık kılıcı.”

T-8 “Derse katılımı temel alarak puan verdim.”

T-9 “EBA da bulunan kazanım testleri.”

T-10 “Pek ölçme işlemi yapamadık.”

T-11 “Ölçüt bağımlı ölçü aracı, derecelendirme ölçeği.”

T-12 “Öğrenci port folyosu ve çeşitli araştırma ödevlerini kullandım. Zaten ders yapmakta yaşanan çeşitli sorunlar özellikle ilk dönemler oldukça fazlaydı. Bu nedenle böyle bir değerlendirme yöntemine başvurdum.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-1, T-5, T-7, T-11 ve T-12’nin birden fazla ölçme ve değerlendirme aracı kullandığı gözlemlenmektedir. T-2, T-3 ve T-9 sadece bir ölçme ve değerlendirme aracı kullandıkları gözlemlenmektedir. T-4 ve T-8’in ölçme ve değerlendirme aracı kullanmadığı, derslere katılıma göre ölçme ve değerlendirme yaptıkları görülmektedir. T-10’un ise ölçme ve değerlendirme yapamadığı gözlemlenmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası neden bu ölçme ve değerlendirme araçlarını kullandıklarını açıklamamışlardır. T-3 ise ölçme ve değerlendirme olanağının az olmasından kaynaklı tercih ettiğini belirtmektedir. Sonuç olarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerinde birden fazla ölçme ve değerlendirme aracı kullanarak ölçme ve değerlendirme yaptıkları söylenebilir.

4.1.10 10. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.14’te yer verilmektedir.

Tablo 4.14 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinde Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kod	f
	Sorun yaşamadım	4
	Ses	4
Bilgisayar (yazılım, donanım vb.)	Mikrofon	2
ile ilgili sorunlar	Uygulamaların güvenlik açıkları	1
	Programların yabancı olması	1
	EBA’nın donması	1

Tablo 4.14'ün devamı

Kategoriler	Kod	f
Bilgisayar (yazılım, donanım vb.) ile ilgili sorunlar	Zoom'un İngilizce olması	1
	Öğrencilerdeki donanım eksikliği	1
	Yazılımların uygun olmaması	1
İnternet Bağlantısı ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	6
	Kopma ve donma	4
	Öğrencilerin internete ulaşamaması	2
	EBA'nın donması	2
	Elektrik kesintisi	1
Okul yönetimi ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	12
Milli Eğitim Müdürlüğü ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	12
Zümreniz ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	11
	Ortak sistem kullanmada anlaşmazlık	1
Öğrenci ile ilgili sorunlar	Adaptasyon eksikliği	5
	Disiplin eksikliği	5
	Katılımın yetersiz olması	4
	Ekipman eksikliği	3
	Sorun yaşamadım	1
	Bağlantıya ulaşamama	1
	Ev ortamının gürültülü olması	1
	Geri dönüt alamama	1
Veli ile ilgili sorunlar	İlgisiz veli	6
	Sorun yaşamadım	5
	Öğrencilerin dikkatini dağınıklıkları	2
Yöntem ve teknik ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	6
	Yöntem ve tekniğin uygun olmaması	4
	Etkinliklerin yapılamaması	1
	Kısıtlı olanaklar	1
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	4
	Ölçme ve değerlendirme yapılamadı	3
	Kısıtlı ölçme değerlendirme yapıldı	2
	Sürecin belirsiz olması ve sürekli değişmesi	1

Tablo 4.14'ün devamı

Kategoriler	Kod	f
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunlar	Uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını öğrenene kadar sorun yaşadım	1
	Yüz yüze eğitimin olmaması	1
Diğer (varsa başka yaşanan sorunlar)	Sorun yaşamadım	9
	Sağlık sorunu	1
Toplam		135

Tablo 4.14'te sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunlar bilgisayar (yazılım, donanım vb.), internet bağlantısı, okul yönetimi, Milli Eğitim Müdürlüğü, zümre, öğrenci, veli, yöntem ve teknik, ölçme ve değerlendirme ve diğer (varsa yaşanan başka sorun) şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerine kodlar halinde yer verilmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar (yazılım, donanım vb.) ile ilgili yaşadıkları sorunlar “sorun yaşamadım” (f=4), “ses” (f=4), “mikrofon” (f=2), “uygulamanın güvenlik açıkları” (f=1), “programlara yabancı olma” (f=1), “EBA'nın donması” (f=1), “Zoom'un İngilizce olması” (f=1), “öğrencilerdeki donanım eksikliği” (f=1) ve “yazılımların uygun olmaması” (f=1) şeklinde sıralanmaktadır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

T-1 “Ses kesilmeleri, mikrofon problemleri.”

T-2 “Kullanılan uygulamalarının güvenlik sorunlarının ortaya çıkması.”

T-4 “Başlangıçta uzaktan eğitimde kullanılan programın tam olarak bilinmemesi.”

T-5 “Donanım ile ilgili sorun yaşamadım (Kulaklık, ses, hoparlör gibi) öğrencilere de bu sorunlar özellikle çok fazlaydı.”

T-6 “Bu bağlamda sorun yaşamadım.”

T-9 “EBA'ya girişte yaşanan sorunlar, EBA'dan canlı ders başlatamama.”

T-11 “İnternet hızı, öğrencilerin yeterli donanımının olmaması.”

T-12 “Olağanüstü durumlar için hazırlıklı olunmaması sebebiyle uygun online yazılımların verimli kullanılamaması. Özellikle yaşlı öğretmenlerin teknoloji kullanımında yetersiz ve başarısız olması.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-1’in ses ve mikrofondan kaynaklı bazı sorunlarla karşılaştığı görülmektedir. T-5 ise kendisinin donanımsal bir sorun yaşamadığını fakat öğrencilerde kulaklık, ses, hoparlör gibi sorunlarla çok fazla karşılaştığını söylemektedir. T-2’nin kullanılan programlardaki güvenlik açısından kaynaklı sorun yaşadığı görülmektedir. T-4 uzaktan eğitimin başlarında programlara yabancı olduğu için sorun yaşadığını söylemektedir. T-9 EBA kaynaklı sorunlar ile karşılaşırken, T-11 ise internet hızı ve öğrencilerin yeterli donanıma sahip olamamasından kaynaklı sorunlar yaşadığı görülmektedir. Sonuç olarak öğretmenlerin yarısından fazlasının donanımsal sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin internet bağlantısı ile ilgili yaşadıkları sorunlar “sorun yaşamadım” (f=6), “kopma ve donma” (f=4), “öğrencilerin internete ulaşamaması” (f=2), “EBA’nın donması” (f=2) ve “elektrik kesintisi” (f=1) şeklinde sıralanmaktadır. Sorun yaşamayan öğretmenlerin çoğu öğrencilerde özellikle kırsal kesimde yaşayanlarda kopma ve donma sorunun olduğunu belirtmektedirler. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

T-1 “Köyde elektrik kesintileri olması ve çoğu yerde internet bağlantısı olan öğrencilerin olmaması.”

T-2 “Bağlantı nedeniyle öğrencilerde ya da kendimizde kesintiler yaşanması, Devletin tanımladığını ifade ettiği EBA internet haklarının canlı ders uygulamalarında kullanılamaması ve öğrencilerin derslere girememesi.”

T-5 “EBA ile ilgili bağlantı sorunları uzaktan eğitim ilk başladığında çok yaşadım.”

T-6 “Ben kendim sorun yaşamadım fakat öğrencilerimden bağlantı sorunları yaşayanlar olmuştu.”

T-9 “Öğrencilerin çoğu internetin çekmemesi sonucu derslere giremedi.”

T-10 “Arada kopmalar yaşadım ama pek sıkıntı olmadı fakat kırsal kesimden bağlanan öğrencilerde kopma ve donma sorunu çok fazla yaşadık.”

T-11 “Kopmalar ve donmalar.”

T-12 “Yaşamadım.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-2, T-10 ve T-11’in internetin kopması ve donmasıyla ilgili sorunlarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır. T-2, T-6, T-9 ve T-10’un öğrencilerin internetinden kaynaklı kopma ve donma benzeri sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. T-1’in köylerde yaşanan elektrik kesintisi ve kırsal kesimdeki öğrencilerin internete ulaşamamasından kaynaklı sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. T-5 ise EBA ile ilgili sorunlarla karşılaşmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin internet kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul yönetimi ile ilgili yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri “sorun yaşamadım” (f=12) şeklindedir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde okul yönetimi ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadıkları görülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenleri Milli Eğitim Müdürlüğü ile sorun yaşamadıklarını belirtmektedirler.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin zümreleri ile ilgili görüşleri “sorun yaşamadım” (f=11) ve “ortak sistem kullanmada anlaşmazlık” (f=1) şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Buna göre bu süreçte sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (f=11) zümreleri ile ilgili herhangi bir sorun yaşamazken sadece bir öğretmen ortak sistem kullanmada sorun yaşadığını belirtmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci ile ilgili yaşadıkları sorunlar sırasıyla “adaptasyon eksikliği” (f=5), “disiplin eksikliği” (f=5), “katılımın yetersiz olması” (f=4), “ekipman eksikliği” (f=3), “sorun yaşamadım” (f=1), “bağlantıya ulaşamama” (f=1), “ev ortamının gürültülü olması” (f=1) ve “geri dönüt alamama” (f=1) şeklinde tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

T-1 “Uzaktan eğitimde disiplin ve geri dönüt alma problemleri olduğu için öğrencilerin derse adapte olmasının zor olması.”

- T-2 “Öğrenci çevresel uyaranlar ile tablet, bilgisayar veya telefona gelen diğer bildirimlerle sürekli dikkat sorunu yaşamaktadırlar. Bağlantı sorunları nedeniyle konu bütünlüğünü kavrayamamaktadırlar.”
- T-3 “İnternet yoksunluğu, tablet laptop yoksunluğu ve ilgisizlik.”
- T-4 “Derslere katılımların yetersiz olması.”
- T-5 “Devamsızlık sorunları yaşandı. Süreç uzadığı için bıkkınlık, isteksizlik gibi sorunlar ortaya çıktı.”
- T-6 “Derse katılım çok düşüktü bunun da birçok sebebi var.”
- T-7 “Öğrenciler sınıf ortamındaki gibi bir disipline sahip değildi. Çabuk sıkılıyorlardı.”
- T-9 “Öğrenciler derse giriş yapıp sesi ve kamerayı kapatıp başka şeyle uğraştılar.”
- T-10 “Kişisel bilgisayarı olmayan ya da ortak kullanmak zorunda olan öğrenciler bağlanmada gecikme yaşadılar. Ev ortamının gürültülü olması.”

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-1, T-2, T-5’in öğrencilerin adapte olamamasından kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır. T-1, T-3, T-4, T-7 ve T-9’un öğrencideki disiplin eksikliği sorunu ile karşılaştıkları görülmektedir. T-2, T-3 ve T-10 öğrencinin ekipman ve donanım eksikliğinden kaynaklanan sorunlarla karşılaşmışlardır. Sonuç olarak öğretmenlerin öğrencilerden kaynaklı çeşitli sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin veli ile ilgili yaşadıkları sorunlar sırasıyla “ilgisiz veli” (f=6), “sorun yaşamadım” (f=5) ve “öğrencilerin dikkatini dağıtmaları” (f=2) şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 “Bazı velilerin süreç ile ilgili çok duyarlı olmaması ve çocuklarının etkili şekilde derse girmesi için teşvik etmemesi. Yeterli ders çalışma ortamı sağlamaması.”
- T-2 “Kendi odası olmayan öğrencilerin de evdeki diğer bireylerin derslere müdahil olmaları veya oda içerisindeki hareketleri ile öğrenci dikkat ve konsantrasyonlarını bozmaları.”
- T-4 “İlgisizlik.”
- T-5 “Öğrenciyi destekleme konusunda sıkıntı çıkaran veliler oldu.”

T-6 *“Veliler ile alakalı bir sorun yaşamadım.”*

T-7 *“Bazı veliler ödev takibi konusunda gereken ciddiyeti göstermedi.”*

T-12 *“Uzaktan eğitim sürecinde özellikle öğrenciyi derse katılmaya ikna sürecinde velilerin öğrenci üzerinde otorite eksikliği olması. Özel odası olmayan öğrencilerin ders sürecinde gürültüye maruz kalması, velilerin özensiz olması.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde T-1, T-4, T-5, T-7 ve T-12'nin velilerin öğrencilerle ilgilenmemesinden kaynaklı sorun yaşadıkları görülmektedir. T-2 ve T-12 ev ortamındaki seslerin öğrencilerin dikkatini dağıtmasından kaynaklı sorunlar yaşamışlardır. T-6'nın ise veli kaynaklı bir sorun yaşamadığı görülmektedir. Sonuç olarak öğretmenlerin yarısının veli kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknik ile ilgili yaşadıkları sorunlar sırasıyla “sorun yaşamadım” (f=6), “yöntem ve tekniklerin uygun olmaması” (f=4), “etkinliklerin yapılamaması” (f=1) ve “kısıtlı olanaklar” (f=1) şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

T-3 *“Olanakların azlığı.”*

T-4 *“Yüz yüze yapılan etkinliklerinin hiçbirinin bu süreçte yapılamaması.”*

T-5 *“Öğrencinin ilgisini çekecek yöntem ve teknikler kullanmaya özen gösterdim. Herhangi bir sorun yaşamadım.”*

T-6 *“Öğrencilerle okul içi yüz yüze eğitim olmadığı için birçok yöntem ve teknikleri kullanamadım.”*

T-9 *“Sorun yaşamadım.”*

T-10 *“Genellikle anlatım tekniğini kullanmak zorunda kaldım. Diğer teknikleri kullanmakta imkân elverişsizliği yüzünden zorlandım.”*

T-11 *“Model alma gösterip yaptırma gibi teknikler kullanılamaması.”*

T-12 *“Birebir öğretimde kullanılan yöntemler etkileşimi yüksek, öğretmen yönetiminde sınıf ortamında uygulanmaya uygun teknikler. Ortaokul düzeyinde olan öğrenciler için sanal ortamda kullanılmaya uygun değil.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-3, T-4, T-6, T-10, T-11 ve T-12'nin bazı yöntem ve tekniklerin uzaktan eğitime uygun olmamasından kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. T-5 ve T-9 bu süreçte sorun yaşamadıklarını belirtmektedirler. Sonuç olarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde bazı sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme ile ilgili yaşadıkları sorunlar sırasıyla “sorun yaşamadım” (f=4), “ölçme değerlendirme yapılamadı” (f=3), “kısıtlı ölçme değerlendirme yapıldı” (f=2), “sürecin belirsiz olması ve sürekli değişmesi” (f=1), “uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını öğrenene kadar sorun yaşadım” (f=1) ve “yüz yüze eğitimin olmaması” (f=1) şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-2 *“Sürecin belirsizliği anlık alınan ve gelişmelerle değiştirilen kararlar, sınav yapılması ve sonra iptal edilmesi sınav yapılmadığında öğrencilerin dersleri ilgi ve istekle dinlememesi.”*
- T-3 *“Yüz yüze eğitimin olmaması.”*
- T-4 *“Ölçme değerlendirme imkânı olmadı.”*
- T-5 *“Uzaktan ölçme ve değerlendirme araçlarını öğrenene kadar sorun yaşadım. Devamında bir sorun yaşamadım.”*
- T-6 *“Uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme zor oluyordu hatta yapılamıyordu.”*
- T-9 *“Sorun yaşamadım.”*
- T-10 *“Pek ölçme yapamadık.”*
- T-12 *“Klasik, alışılmış yöntemler kullanılamadığı için öğretmenin diğer ölçme yöntemini kullanması (öğrenci dosyası, performans ödevi vb.) objektif olmayı zorlaştırdı.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-2, T-3, T-6 ve T-12'nin bu süreçte ölçme ve değerlendirme ile ilgili bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. T-4 ve T-6'nın ölçme ve değerlendirme yapamadığı anlaşılmaktadır. T-5'in ise uzaktan eğitimin başlarında bazı sorunlar yaşadığı fakat daha sonra sorun yaşamadığı görülmektedir. T-9'un bu süreçte ölçme ve değerlendirme ile alakalı herhangi bir

sorunla karşılaşmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme ile ilgili bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin diğer (varsa başka yaşana sorunlar) ile ilgili yaşadıkları sorunlar sırasıyla “sorun yaşamadım” (f=9), “cevap yok” (f=2) ve “sağlık sorunu” (f=1) şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Buna göre öğretmenlerin başka sorunlarının olmadığı görülmektedir. Sadece bir öğretmen sağlık ile ilgili sorun yaşadığını belirtmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-5 “Sağlık sorunları (Baş ağrısı, bel ağrısı, yorgunluk, uykusuzluk) yaşadım. Bilgisayar başında geçen süre arttığı için bu sorunlarda arttı.”
- T-10 “Yok.”

4.1.11 11. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “Uzaktan eğitimi mi yoksa yüz yüze eğitimi mi daha verimli buluyorsunuz? Neden?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.15’te yer verilmektedir.

Tablo 4.15 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimi veya Yüz Yüze Eğitimi Verimli Bulma Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kod	f
Yüz yüze eğitim	Sosyal bilgiler dersinin karşılıklı etkileşim gerektirmesi	6
	Uzaktan eğitimin daha verimli olması	5
	Uzaktan eğitimde fırsat eşitliğinin olmaması	1
	Uzaktan eğitimde duygu ve davranışları görememe	1
	Mesleki doyumun sağlanması	1
Toplam		14

Tablo 4.15 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamının yüz yüze eğitimi tercih ettikleri görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yüz yüze eğitimi verimli bulma nedenleri en fazla “sosyal bilgiler dersinin karşılıklı iletişim gerektirmesi” (f=6)

şeklinde ifade etmişlerdir. Bu kodu sırasıyla “uzaktan eğitimin daha verimli olması” (f=5), “uzaktan eğitimde fırsat eşitliğinin olmaması” (f=1), “uzaktan eğitimde duygu ve davranışları görememe” (f=1) ve “mesleki doyumun sağlanması” (f=1) kodları izlemektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 *“Eğitim her zaman en verimli olarak yüz yüze olarak gerçekleşse de değişen dünya düzeni ve hızlı ilerleyen teknolojiye bakarsak yüz yüze eğitimin yanında uzaktan eğitimle de desteklemek ihtiyaç olarak ortaya çıkıyor.”*
- T-2 *“Her öğrenciye eşit internet eşit bir cihaz ve erişim imkânı tanınmadığı sürece yapılan uzaktan eğitim, eğitim değildir. Bu nedenle imkânlar elverişli hale gelene kadar yüz yüze eğitim tercih edilebilecek en verimli yöntemdir.”*
- T-3 *“Yüz yüze. En azından insanın davranışlarını ve duygularını ifade ettiğini görebiliyoruz.”*
- T-4 *“Yüz yüze eğitimi faydalı buluyorum. Çünkü sosyal bilgiler dersi karşılıklı etkileşim gerektiren bir derstir.”*
- T-5 *“Yüz yüze eğitim daha verimli.”*
- T-7 *“Yüz yüze eğitim her zaman daha verimlidir. Çünkü hiçbir teknolojik imkân öğrenciyi ve öğretmeni sınıftaki gibi hissettiremez. Aidiyet duygusu, disiplin, dönüt verme hususunu da göz önüne alırsak yüz yüze eğitim daha iyi şüphesiz.”*
- T-8 *“Yüz yüze eğitim daha verimli. Öğrenciyle karşılıklı alışverişin ön planda olduğunu düşünüyorum.”*
- T-10 *“Tabi ki yüz yüze eğitim. Çünkü hem mesleki doyum açısından hem de öğrenci başarısı açısından uzaktan eğitime göre katlı katlı daha iyi.”*
- T-11 *“Yüz yüze eğitimin daha verimli olduğunu düşünüyorum. Uzaktan eğitimin yeterince etkileşimi sağlayamadığını düşünüyorum.”*
- T-12 *“Yüz yüze eğitim. Çünkü eğitim ve öğretim sadece salt bilgi ve beceriyi öğrenciye katmak değildir. Öğretmen ve öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı, çeşitli örtük yollarla kazandırılan becerilerin, öğrencilerin kişilik gelişimi üzerinde ki etkisinin önemi düşünüldüğünde uzaktan eğitim bireyi asosyallığe iten, oldukça verimsiz bir süreçti.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamının yüz yüze eğitimi daha verimli bulduğu görülmektedir. T-3, T-4, T-7, T-8, T-11 ve T-12'nin sosyal bilgiler dersinin karşılıklı etkileşim gerektirdiği için yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları tespit edilmiştir. T-2 öğrencilerin internet, bilgisayar vb. ekipmanlara eşit ölçüde sahip olmadıkları için bu durumun fırsat eşitliğini ortadan kaldırdığını bu yüzden yüz yüze eğitimi daha verimli bulduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak öğretmenlerin tamamının yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları görülmektedir.

4.1.12 12. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerine “*Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?*” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.16’da yer verilmektedir.

Tablo 4.16 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinin Daha Verimli Olması İçin Önerilerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
EBA ve benzeri platformların geliştirilmesi	4
Uygun materyallerin geliştirilmesi	3
Hizmet içi eğitim verilmesi	2
Animasyon, video, oyun vb. içeriklerin geliştirilmesi	2
Önerim yok	2
Öğrencilere bilgisayar, internet, altyapı vb. olanakların sağlanması	2
Öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin kullanılması	1
Öğretmen ve öğrencilere zaman sınırlamasının olmaması	1
Toplam	17

Tablo 4.16’da sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimin daha verimli olması için en fazla “EBA ve benzeri platformların geliştirilmesi” (f=4) önerisinde bulundukları görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla “uygun materyallerin geliştirilmesi” (f=3), “hizmet içi eğitim verilmesi” (f=2), “animasyon, video, oyun vb. içeriklerin geliştirilmesi” (f=2), “önerim yok” (f=2), “öğrencilere bilgisayar, internet, altyapı vb. olanakların sağlanması” (f=2), “öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin

kullanılması” (f=1) ve “öğretmen ve öğrencilere zaman sınırlamasının olmaması” (f=1) kategorileri takip etmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- T-1 *“Uzaktan eğitim sürecinde daha verimli olmak adına hizmet içi eğitim alarak daha fazla eğitim verilmesi ve sosyal bilgiler dersinde kullanılmak üzere EBA vb. platformlarda daha fazla etkileşimli materyaller bulunabilmesi.”*
- T-2 *“Ana misyon, video gibi ders içerikleri ve bilgisayar oyunları tasarımları geliştirilebilir.”*
- T-3 *“Yok.”*
- T-4 *“Uzaktan eğitime uygun materyaller geliştirilmelidir. Öğrencilerin internet ve bilgisayar eksiliği giderilmelidir.”*
- T-5 *“Öğrencilere ve öğretmenlere faydalı olabilmek için her yerden dokümanlar paylaşıldı. Buda bir karışıklığa sebep oldu. Materyallerin kalitesi ve içeriği incelenmeden öğrencilerle paylaşıldı. Haftalık işlenecek kazanımlar ile ilgili bakanlık bir içerik ve öneri listesi paylaşıldı bu durum daha düzenli bir şekilde derslerin işlenmesine katkı sağladı.”*
- T-7 *“İşlenen konular ve yapılan etkinlikler öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte olmalı. Ders daha eğlenceli hale getirilmeli. Bazı konular oyunlaştırılarak öğretilmeli. Öğrenci heveslendirilmeli.”*
- T-8 *“Sadece öğretmenin dersi anlatıp geçtiği değil de öğrencinin de ön plan da olduğu bir teknikle ders anlatırsa daha verimli geçeceğini düşünüyorum.”*
- T-9 *“EBA da yer alan içeriklerin zenginleştirilmesi gerekir.”*
- T-10 *“EBA vb. programların içeriklerinin zenginleştirilmesi. Teknolojiye ulaşım kolaylığının sağlanabilmesi ve öğretmenlerin bu konuda eğitilmesi.”*
- T-11 *“İnternet hızının artırılması, alt yapı sorunlarının giderilmesi, derste konularla ilgili daha fazla içerik model ve uygulama üretilmesi verimi artırır.”*
- T-12 *“Uzaktan eğitim yapılmaması. Öğretmen ve öğrencileri saat sınırlamasına sokmamak daha verimli geçmesine yardımcı olabilir.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde T-1, T-9, T-10 ve T-11’in EBA vb. platformlardaki içeriklerin zenginleştirilmesi uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli hale getireceği önerisinde bulundukları görülmektedir.

T-4 ve T-11 internet hızının artırılması ve altyapı sorunlarının giderilmesi ile uzaktan eğitim sürecinin daha verimli olacağı önerisinde bulunmuşlardır. T-12 ise zaman sınırlamasının olmaması önerisinde bulunmaktadır. Sonuç olarak öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim sürecinde daha verimli olabilmesi için çeşitli önerilerde bulundukları görülmektedir.

4.2 Öğrencilere Ait Bulgular

Aşağıda ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin araştırma sorularına verdikleri cevaplara ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.2.1 1. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8.sınıf öğrencilerine ilk olarak “*Size göre pandemi ne ifade etmektedir?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya yönelik görüşlerine Tablo 4.17’de yer verilmektedir.

Tablo 4.17 Öğrencilerinin Pandemi Kavramına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Eve kapanma	9
Sıkıcı hayat	6
Virüs	2
Her yerde görülen hastalık	2
Her şeyden kısıtlı kalmak	2
Üzüntü duymak	2
Sevdiklerimizden uzak kalmak	1
Salgından korunmak	1
Toplam	25

Tablo 4.17 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin pandemi kavramını çeşitli şekillerde anlamlandırdıkları görülmektedir. Buna göre öğrenciler pandemi kavramını en fazla “eve kapanma” (f=9) olarak ifade etmişlerdir. Bu kategoriyi sırasıyla “sıkıcı hayat” (f=6), “virüs” (f=2), “her yerde görülen hastalık” (f=2), “her şeyden kısıtlı kalmak” (f=2), “üzüntü duymak” (f=2), “sevdiklerimizden uzak kalmak” (f=1) ve “salgından

korunmak” (f=1) kategorileri izlemektedir. Elde edilen bu bulgulardan hareketle 8.sınıf öğrencilerinin pandeminin ne olduğunu bilmedikleri ve pandemiyi kendi bakış açıları doğrultusunda açıklamaya çalıştıkları görülmektedir. Sadece 2 öğrenci “her yerde görülen hastalık” olduğunu söyleyerek pandemiyi doğru bir şekilde açıklamıştır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-1 “*Virüs ve evlere kapanma.*”

S-7 “*Bir bölgenin tümünde aynı hastalığın görülmesi.*”

S-9 “*İnsanların hayatına el konulması istediklerini yapamaması.*”

S-10 “*Evde tıkalı kalmayı, sevdiklerimizden uzakta kalmayı.*”

S-14 “*Tüm Türkiye’yi hüznü boğan bir zaman.*”

S-16 “*Can sıkıntısı.*”

S-18 “*Salgından korunma biçimi.*”

S-20 “*Bana göre pandemi bizim sağlığımız için çok önemli bir şey ve ne yazık ki bu olay çok sıkıntılı ve sıkıcı bir şey.*”

S-21 “*Pandemi bence gerçekten bir eziyet gibiydi bu durum sadece bana göre böyle değildir eminim.*”

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri incelendiğinde S-1, S-9, S-10, S-16, S-20 ve S-21’in pandemiyi sıkıcı hayat ve evde kalma gibi kavramlarla ifade ettikleri görülmektedir. S-14 ise pandemiyi hüznü olarak açıklamaktadır. S-18 salgından korunma biçimi olarak tanımlamaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin pandeminin ne olduğunu bilmedikleri anlaşılmaktadır. S-7 ise bir bölgenin tümünde görülen hastalık olduğunu söyleyerek pandemiyi doğru bir şekilde anlamlandırmaya çalışmıştır.

4.2.2 2. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8.sınıf öğrencilerine “*Size göre uzaktan eğitim ne ifade etmektedir?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.18’de yer verilmektedir.

Tablo 4.18 Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Canlı ders	8
Okuldan uzakta yapılan eğitim	3
İnternet aracılığı ile yapılan ders	3
Dersleri anlayamamak	2
Ekran başında oturmak	1
Sağlıklı iletişim kuramamak	1
Yüz yüze eğitimin %50'si kadar verimli ders	1
Bilgisayar	1
Yanıt yok	1
Anlamsız geliyor	1
Toplam	22

Tablo 4.18 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimi çeşitli şekillerde ifade ettikleri görülmektedir. Buna göre uzaktan eğitim kavramı öğrenciler tarafından en fazla “canlı ders” (f=8) olarak ifade edilmiştir. Bu kategoriyi “okuldan uzakta yapılan eğitim” (f=3), “internet aracılığı ile yapılan ders” (f=3), “dersleri anlayamamak” (f=2), “ekran başında oturmak” (f=1), “sağlıklı iletişim kuramamak” (f=1), “yüz yüze eğitimin yarısı kadar verimli ders” (f=1), “bilgisayar” (f=1) ve “anlamsız geliyor” (f=1) kategorileri izlemektedir. Öğrencilerin bu görüşlerinden hareketle uzaktan eğitimin ne olduğunu bilmedikleri ve uzaktan eğitimi kendi bakış açıları doğrultusunda açıkladıkları görülmektedir. 8 öğrenci “canlı ders”, 3 öğrenci “okuldan uzakta yapılan eğitim” ve 3 öğrenci ise “internet aracılığı ile yapılan ders” olduğunu belirterek doğru bir şekilde anlamlandırmaya yaklaşmıştır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-1 “Uzaktan yapılan eğitim.”

S-3 “Canlı ders.”

S-9 “Herkesten ayrı internete bağlı olmak.”

S-10 “Evde tıkalı kalıp bir ekran başında oturmak.”

S-11 “İletişimde sıkıntı.”

S-12 “Okula gidemediğimiz süreç içinde online eğitim görmek.”

S-14 “Okuldan uzakta bir dersi ifade eder.”

S-20 “Uzaktan eğitim anlama zorlukları ile birlikte gerçekten bir eziyet.”

S-21 “Uzaktan eğitimde kendimi ne kadarda derslere versem de gerçekten hiçbir şey öğrenemiyordum bu durum sadece o seneyi değil 8.sınıfı da etkilemişti.”

Ortaokul öğrencilerinin görüşleri incelendiğinde S-10, S-11, S-20 ve S-21’in uzaktan eğitimi evde kalmak, iletişim sıkıntısı, eziyet, hiçbir şey öğrenememe gibi kavramlarla ilişkilendirdikleri görülmektedir. S-1, S-3, S-9 ve S-14 uzaktan eğitim kavramını uzaktan yapılan eğitim, canlı ders, okuldan uzakta ders gibi kavramlarla ilişkilendirerek kavramı doğru bir şekilde anlamlandırmaya yaklaştıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin uzaktan eğitimin ne olduğunu bilmedikleri söylenebilir.

4.2.3 3. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “Size göre uzaktan eğitime uyum sağlama durumunuz nasıldır?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.19’da yer verilmektedir.

Tablo 4.19 Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Uyum Sağlamalarına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Uyum sağladım	8
Uyum sağlamakta zorlandım	8
Uyum sağlayamadım	4
Toplam	22

Tablo 4.19’da ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlamalarına ilişkin farklı görüşlerde bulundukları görülmektedir. Buna göre 8. sınıf öğrencileri uzaktan eğitime uyum sağlamalarına ilişkin en fazla “uyum sağladım” (f=8) ve “uyum sağlamakta zorlandım” (f=8) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu kategorileri ise “uyum sağlayamadım” (f=6) kategorisi izlemektedir. Bu doğrultuda 8. sınıf öğrencilerinin yarısından fazlasının uzaktan eğitime uyum sağlayamadığı ya da uyum sağlamakta zorlandığı görülmektedir. Sonuç olarak 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum

sağlayamadıkları ya da sağlamakta zorlandıkları söylenebilir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-2 *“Çok iyiydi ama dersleri anlamakta zorlandım.”*

S-3 *“Hayır zorlandık”*

S-6 *“Sağlayamadım motivasyonum düştü.”*

S-8 *“Uyum sağlamak zor. Derslere odaklanamıyorum.”*

S-10 *“Uzaktan eğitime daha çok adapte oldum fakat bir ekranın başında oturmak çok sıkıcı bir durumdu.”*

S-12 *“Çok iyi uyum sağlayamadım.”*

S-13 *“Şahsen düşüncem iyi.”*

S-14 *“İyiydi derslere gelmemelik etmezdim.”*

S-20 *“Ailemizin bizi yeterince kontrol edememesi ve bizlerinde böyle bir düzene uyum sağlamamız gerçekten zordu ve sonucunda 7. Sınıf ile alakalı (kip ekleri dışında) hiçbir şey bilmiyorum.”*

S-21 *“Uzaktan eğitime uyum sağlayamıyordum. Kendimi gerçekten derste gibi hissetmemi istiyorlardı fakat başaramıyordum. Bir süre sonra derslere katılmak istemiyordum ve bu durum o seneyi ve 8. Sınıfın başlarını çok etkiledi. Hocalar uzaktan eğitimde anlattım diyorlardı fakat ben hatırlamıyordum.”*

Ortaokul öğrencilerinin görüşleri incelendiğinde S-2, S-10, S-13 ve S-14’ün uzaktan eğitime uyum sağladıkları görülmektedir. Fakat S-2 uzaktan eğitime uyum sağlarken dersleri anlamakta zorlandığını, S-10 ise ekran başında olmanın sıkıcı olduğu görüşünde bulunmuştur. S-3, S-8, S-12 ve S-20’nin ailenin ilgisizliği ve odaklanamama gibi nedenlerden dolayı uzaktan eğitime uyum sağlamakta zorlandıkları görülmektedir. S-6 ve S-21 motivasyon eksikliği, sıkılma gibi nedenlerden dolayı uzaktan eğitime uyum sağlayamamışlardır. Buna göre öğrencilerin uzaktan eğitime uyum sağlayamadıkları ya da uyum sağlamakta zorlandıkları söylenebilir.

4.2.4 4. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “*Uzaktan eğitim sürecinde derslere katılmak için kullandığınız platformlar (EBA, Zoom, Google Classroom, Skype vb.) nelerdir? Bu platformlardan en fazla hangisini kullanıyorsunuz ve faydalı buluyorsunuz?*” soruları sorulmuştur. Öğrencilerin bu konular hakkındaki görüşlerine Tablo 4.20’de yer verilmektedir.

Tablo 4.20 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları ve Faydalı Buldukları Platformlara İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Zoom	22
EBA	18
Toplam	40

Tablo 4.20 incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde en fazla kullandıkları platformun “Zoom” (f=22) olduğu görülmektedir. Bu kategoriye “EBA” (f=18) kategorisi izlemektedir. Buna göre 8. sınıf öğrencilerinin Zoom platformunu daha çok kullandıkları ve faydalı buldukları görülmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-3 “Eba.”

S-4 “Zoom.”

S-9 “Zoom faydalı buluyorum çünkü eğer olmasaydı derslerden çok geri kalırdık.”

S-11 “EBA tv, Zoom.”

S-13 “En çok zoom’u kullanıyorum ve faydalı buluyorum.”

S-21 “Zoom programı en iyisidir bence.”

S-22 “Eba, sebebi öğretici içerikler var.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, S-4, S-9, S-13 ve S-21’ in Zoom platformunu kullandıkları görülmektedir. Ayrıca S-9, S-13 ve S-21 Zoom platformunu daha faydalı bulmaktadırlar. S-3 ve S-22’nin EBA platformunu kullandıkları görülmektedir. Ayrıca S-22 öğretici içeriklerin bulunması sebebiyle EBA platformunu daha faydalı bulmaktadır. Sonuç olarak 8. sınıf öğrencileri her iki platformu da kullandıkları

belirtmekle beraber Zoom platformunun EBA'ya göre daha faydalı olduğunu düşündükleri söylenebilir.

4.2.5 5. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “*Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerinizle iletişiminizi nasıl yürütüyorsunuz?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.21’de yer verilmektedir.

Tablo 4.21 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenleri ile İletişimlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Canlı ders	7
Telefon	5
Online	5
WhatsApp	3
Zoom	1
İletişim kurmadım	1
İletişim yürütemedim	1
Toplam	23

Tablo 4.21 incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleri ile çeşitli şekillerde iletişim kurdukları görülmektedir. 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleri ile en fazla “canlı ders” (f=7) üzerinden iletişim kurdukları görülmektedir. Bu kategoriye sırasıyla “telefon” (f=5), “online” (f=5), “WhatsApp” (f=3), “Zoom” (f=1), “iletişim kurmadım” (f=1) ve “iletişim yürütemedim” (f=1) kategorileri izlemektedir. Buna göre 8. sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun öğretmenleri ile iletişim kurup yürütebildikleri görülmektedir. Sadece 1 öğrencinin iletişim kurmadığı, 1 öğrencinin ise iletişimi yürütemediği tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-2 “*İyi ve güzeldi onların sorduğu soruları yanıt ya da bizim sorduğumuz soruları yanıtlamaya çalışıyorduk.*”

S-3 “*Yürütemedim.*”

S-5 “WahatsApp.”

S-8 “Öğretmenimle iletişim kuramadım.”

S-9 “Sadece canlı derslerde görüşüyorum.”

S-10 “Derslerde, telefon görüşmeleriyle, mesajlaşmalarla iletişime geçiyorduk.”

S-11 “Online yürütüyorduk.”

S-13 “İnternette gayet iyi bir şekilde.”

S-17 “Zoom üzerinden.”

S-21 “EBA üzerinden derslerde konuşuyorduk.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin geneli öğretmenleri ile iletişimi Zoom, WhatsApp, canlı dersler gibi internet kaynaklı platformlardan yürüttüklerini belirtmektedirler. S-3’ün öğretmeni ile iletişim yürütemediği, S-8’in ise öğretmeni ile iletişim kuramadığı görülmektedir. Sonuç olarak çoğunluğunun öğretmenleri ile iletişim kurup yürütebildiği söylenebilir.

4.2.6 6. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “Uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlarınızla iletişiminizi nasıl yürütüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.22’de yer verilmektedir.

Tablo 4.22 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Arkadaşları ile İletişimlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	f
Sosyal medya	4
Telefon	4
Mesajlaşarak	4
WhatsApp	4
Online	4
Buluşarak	4
Canlı ders	3
Discord	2
Zoom	1
İletişim kurmadım	1
Toplam	31

Tablo 4.22 incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde arkadaşları ile çeşitli şekillerde iletişim kurdukları görülmektedir. Buna göre öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlar ile iletişimi en fazla “sosyal medya” (f=4) üzerinden kurdukları görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla “telefon” (f=4), “mesajlaşarak” (f=4), “WhatsApp” (f=4), “online” (f=4), “buluşarak” (f=4), “canlı ders” (f=3), “discord” (f=2), “Zoom” (f=1) ve “iletişim kurmadım” (f=1) kategorileri izlemektedir. Bu doğrultuda 8. sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun arkadaşları ile iletişim kurup yürütebildikleri görülmektedir. Sadece 1 öğrencinin arkadaşları ile iletişim kurmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-1 “Canlı derslerde.”

S-3 “Sosyal medya.”

S-5 “WhatsApp.”

S-6 “Telefonla.”

S-9 “İnternetten konuşarak veya mesajlaşarak.”

S-10 “Zoom’dan toplantılar yaparak, dışarıda buluşarak, mesajlaşarak iletişim kuruyorduk.”

S-11 “Online ve bazen buluşarak.”

S-13 “İnternetten gayet iyi bir şekilde.”

S-17 “Mesajlaşarak.”

S-20 “Discord, WhatsApp ve çeşitli sosyal medya uygulamalarından.”

S-21 “WhatsApp, discord ve instagram gibi platforlardan mesajlaşıyorduk arada bazen ise dışarı çıkıp oyun oynardık.”

Öğrencilerin çoğunluğunun iletişim kurmak için internet tabanlı WhatsApp, Zoom, sosyal medya, discord gibi uygulamalardan faydalandığı görülmektedir. S-10 ve S-11’in ise yüz yüze buluşarak da iletişim kurdukları tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin genelinin arkadaşları ile iletişim halinde oldukları anlaşılmaktadır.

4.2.7 7. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “*Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde hangi dijital platformlardan (EBA, Zoom, Google Classroom, Skype vb.) ders işlediniz? Neden?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin soru ile ilgili görüşlerine Tablo 4.23’te yer verilmektedir.

Tablo 4.23 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersini İşlerken Kullandıkları Platformlar ve Kullanma Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Zoom	EBA’nın donması	7
	Öğretmen tercihi	5
	Daha iyi olması	3
	Daha faydalı olması	3
	Kullanım kolaylığı sağlaması	1
	Herkeste olması	1
EBA	Dersleri uzatabilme imkânının olması	1
	Daha iyi	3
Toplam		24

Tablo 4.23’te 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersini işlerken kullandıkları platformlara ve kullanım nedenlerine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersini işlerken en fazla “Zoom” (f=21) platformunu kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin Zoom platformunu tercih etme nedeni olarak en fazla “EBA’nın donması” (f=7) sorunundan kaynaklandığı görülmektedir. Bu kodu sırasıyla “öğretmen tercihi” (f=5), “daha iyi olması” (f=3), “daha faydalı olması” (f=1), “kullanım kolaylığı sağlaması” (f=1), “herkeste olması” (f=1) ve “dersleri uzatabilme imkânının olması” (f=1) kodları izlemektedir. EBA’yı ise 3 öğrencinin kullandığı görülmektedir. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmının Zoom platformunu tercih etmelerinin nedeni EBA platformunda karşılaşılan donma sorunundan kaynaklanmaktadır. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- S-1 “Zoom Eba’daki donma sorunundan.”
- S-2 “Zoom’dan ders işledik başka platform yoktu en iyisi Zoom’du.”
- S-5 “öğretmen tercihi Zoom.”
- S-8 “EBA çünkü daha faydalı buldum.”
- S-9 “Zoom diğerlerinden daha iyi.”
- S-12 “Zoom çünkü kullanımı kolay.”
- S-13 “Zoom, çünkü hem kolayca girilebiliyor hem de iletişim konusunda sıkıntı yaşanmıyor.”
- S-14 “Zoom. Herkeste olduğu için.”
- S-22 “Zoom. Nedeni dersleri 2-3 dakika uzatabiliyorduk.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde S-1, S-2, S-5, S-9, S-12, S-13, S-14 ve S-12’nin Zoom platformunu kullandığı görülmektedir. S-1 platformu tercih etme nedenini EBA’daki donma, S-2 başka platformun olmaması, S-5 öğretmenin bu platformu tercih etmesi, S-12 ve S-13 kolay olması ve S-22 dersleri bir iki dakika uzatabilme imkânından dolayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. S-8 ise EBA’yı daha faydalı bulduğu için tercih etmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin büyük bir kısmının uzaktan eğitim sürecinde Zoom platformunu kullandığı görülmektedir.

4.2.8 8. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersine ait konuların öğretimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” soruları sorulmuştur. Öğrencilerin bu konular hakkındaki görüşlerine Tablo 4.24’te yer verilmektedir.

Tablo 4.24 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersine Ait Konuların Öğretimi ile İlgili Görüşleri

Kategoriler	f
Konuları öğrenmekte zorlandık	11
Verimli olmadı	4
Verimliydi	4
Motivasyon eksikliği vardı	3
Yetersizdi	2

Tablo 4.24'ün devamı

Kategoriler	f
Görüşüm yok	2
Derse katılmadım	1
Eğlenceli ve zevkliydi	1
Toplam	29

Tablo 4.24'te 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersine ait konuların öğretimi ile ilgili çeşitli görüşlerde bulundukları görülmektedir. Buna göre 8. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin öğretimi ile ilgili en fazla “konuları öğrenmekte zorlandık” (f=11) görüşünde bulundukları görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla “verimli olmadı” (f=4), “verimliydi” (f=4), “motivasyon eksikliği vardı” (f=3), “görüşüm yok” (f=2), “derse katılmadım” (f=1) ve “eğlenceli ve zevkliydi” (f=1) kategorileri izlemektedir. Bu doğrultuda uzaktan eğitim sürecinde 8. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ait konuları öğrenmekte zorlandıkları, uzaktan eğitim sürecinde derslerin verimli olmadığı, motivasyon eksikliği yaşadıkları ve yetersiz buldukları görülmektedir. Araştırmamanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- S-2 “Öğretim güzeldi ama sadece sosyal bilgiler değil diğer derslerde de zorluk çektik.”
- S-3 “Uzaktan eğitim sürecinde pek verimli olmadı.”
- S-5 “Zorlandık motivasyon eksikliği.”
- S-6 “Konuları anlamakta zorlandım.”
- S-8 “Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler dersine girmedim.”
- S-9 “Her ders gibi zor. Uzaktan hiçbir şey anlaşılmıyor.”
- S-10 “Bence gayet verimliydi. Dersler olan az katılımdan dolayı herkese söz hakkı düşüyordu.”
- S-11 “Bence verimliydi.”
- S-13 “Zor. Sonuçta ailenin yanında giriyorsun ve ister istemez dikkatinizi bozabiliyorlar.”
- S-14 “Tam dersi anlayamıyorduk bağlantı kesiliyordu.”
- S-15 “Dersler uzaktan olunca konuları anlamakta zorlandık.”

S-17 “Yetersiz ve etkili değil.”

S-20 “Uzaktan eğitim dediğim gibi sıkıntılıydı fakat eğlenceliydi. Tarih vb. gibi konuları dinlemek çok zevkliydi.”

S-21 “Sosyal bilgiler benim iyi olmadığımdan derslerden olduğu için Sosyal bilgiler dersinde hiç bir şey anlamazdım fakat hocamız gayet güzel anlatırdı.”

S-22 “Uzaktan eğitimin konuların anlamama problemim yoktu. Sosyal dersinde ödev verdiği için hoca konuyu unutmuyordum.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde S-2, S-3, S-5, S-6, S-13, S-14, S-15 ve S-17’nin uzaktan eğitim sürecinden olumsuz etkilendikleri ve bu süreci verimsiz buldukları görülmektedir. S-11, S-12 ve S-22’nin bu süreçte konuları öğrenmekte bir problem yaşamadıkları anlaşılmaktadır. S-8’in ise bu dönemde derslere hiç katılmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin çoğunun bu süreçten olumsuz etkilendiği söylenebilir.

4.2.9 9. Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konular hakkındaki görüşlerine Tablo 4.25’te yer verilmektedir.

Tablo 4.25 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinde Yaşadığı Sorunlara İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Bilgisayar (yazılım, donanım vb.) sorunlar	Mikrofon	10
	Sorun yaşamadım	10
	Ses	2
	Elektrik kesintisi	2
	Bilgisayar kasma	1
	Kişisel bilgisayarın olmaması	1
İnternet bağlantısı ile ilgili sorunlar	Kopma	10
	Donma	8
	Sorun yaşamadım	7
	İnternetin çekmemesi	2

Tablo 4.25'in devamı

Kategoriler	Kodlar	f
Öğretmen ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	21
	Öğretmenin internet bağlantısının kopması	1
Arkadaş ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	21
	Arkadaş ısrarı	1
Aile ile ilgili sorunlar	Sorun yaşamadım	13
	Ev ortamının gürültülü olması	12
	Aile baskısı	2
Varsa başka yaşadığınız sorunlar	Sorun yaşamadım	18
	Cevap yok	2
	Zoom platformunun İngilizce olması	1
	Sosyal ortamdan uzak kalması	1
Toplam		136

Tablo 4.25'te 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre bilgisayar ile ilgili en fazla “mikrofon” (f=10) sorununun yaşandığı görülmektedir. Bu kodu sırasıyla “sorun yaşamadım” (f=10), “ses” (f=2), “elektrik kesintisi” (f=2), “bilgisayar kasma” (f=1) ve “kişisel bilgisayarın olmaması” (f=1) kodları takip etmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin çoğunluğunun bilgisayar kaynaklı sorun yaşadıkları ve bu sorunların birçoğunun mikrofondan kaynaklandığı görülmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-1 “Ses sorunu ve mikrofon sorunu.”

S-2 “Yok.”

S-3 “Mikrofon sorunu.”

S-6 “Yaşamadım.”

S-8 “Bilgisayarım çok kasıyor ve derslere girmem çok uzun sürüyordu ayrıca mikrofonum olmadığı için derslere katılamıyordum.”

S-14 “En büyük sorunum bilgisayarımın olmaması.”

S-15 “Elektrik kesintisi.”

S-19 “Ses sorunu yaşadım.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde S-1, S-3, S-8 ve S-19'un ses sorunu ile karşılaştıkları görülmektedir. Ayrıca S-8 bilgisayarının kastediğini ve mikrofonu olmadığı için derslere katılamadığını belirtmektedir. S-14 kişisel bilgisayarı olmadığı için sorun yaşarken, S-15 elektrik kesintisinden dolayı sorun yaşadığını belirtmektedir. S-2 ve S-6'nın herhangi bir sorun yaşamadığı görülmektedir. Sonuç olarak öğrencilerin genellikle bilgisayar donanımı kaynaklı sorun yaşadıkları söylenebilir.

İnternet bağlantısı ile ilgili en fazla "kopma" (f=10) sorunu ile karşılaşıldığı görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla "donma" (f=8), "sorun yaşamadım" (f=7) ve "internet çekmemesi" (f=2) kodları izlemektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin yarısından fazlasının kopma ve donma sorunları yaşadığı tespit edilmiştir. Araştırmamanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- S-1 *"Kopma ve donma."*
- S-3 *"Olmadı."*
- S-5 *"Evet internet kopması."*
- S-6 *"Donma oldu."*
- S-7 *"Hayır yaşamadım."*
- S-10 *"Bazen internetin kopmasıyla."*
- S-11 *"Bazen kesiliyordu onun dışında sorun yoktu.""*
- S-13 *"Fazla yoktu ama arada çekmediği oluyordu."*
- S-14 *"İnternetimiz en düşük paket olduğu için çekmiyor."*

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde S-1, S-5, S-6, S-10, S-11, S-13 ve S14'ün internetin kopması, çekmemesi ya da donmasından kaynaklanan sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. S-3 ve S-7'nin ise internet kaynaklı bir sorunla karşılaşmadıkları anlaşılmaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin çoğunluğunun internet kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları söylenebilir.

Öğretmen ile ilgili sorunlar sırasıyla "sorun yaşamadım" (f=21) ve "öğretmenin internet bağlantısının kopması" (f=1) şeklindedir. Bu doğrultuda öğrencilerin büyük

bir kısmının sorun yaşamadığı sadece bir öğrencinin öğretmenin bağlantısının kesilmesiyle ilgili sorun yaşadığı görülmektedir.

Arkadaş ile ilgili sorunlar sırasıyla “sorun yaşamadım” (f=21) ve “arkadaş ısrarı” (f=1) şeklindedir. Bu doğrultuda öğrencilerin büyük bir kısmının sorun yaşamadığı sadece bir öğrencinin arkadaş ısrarından kaynaklı sorun yaşadığı görülmektedir.

Aile ile ilgili yaşanan sorunlarda en fazla “sorun yaşamadım” (f=13) kodunun oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoriyi sırasıyla “ev ortamının gürültülü olması” (f=12) ve “aile baskısı” (f=2) kodları izlemektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin yarısından fazlasının ailesiyle sorun yaşamadığı görülmektedir. Ayrıca sorun yaşayan öğrencilerin sorunlarının sesli ve gürültülü ortamdan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-1 “Kardeşim ses çıkardı tabak çatal sesleri geldi.”

S-3 “Televizyon sesi.”

S-4 “Televizyon tabak çatal kardeşim.”

S-5 “Kardeşimin ses çıkarması.”

S-6 “Yaşamadım.”

S-8 “Yok.”

S-13 “Dersteyken çok ses çıkarıyorlar.”

S-17 “Gürültü.”

S-19 “Hayır.”

S-21 “Katılmadığım ders olduğunda kızarlardı.”

S-22 “Telefona fazla bakmama kızarlardı.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde S-1, S-3, S-4, S-5, S-13 ve S-17’nin gürültüden kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. S-21 ve S-22’nin ise aile baskısından kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır. S-6, S-8 ve S-19’un aile kaynaklı herhangi bir sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilere başka yaşadıkları sorunlar sırasıyla “sorun yaşamadım” (f=18), “cevap yok” (f=2), “Zoom platformunun İngilizce olması” (f=1) ve “sosyal ortamdan uzak

kalma” (f=1) şeklindedir. Bu doğrultuda öğrencilerin büyük bir kısmının başka sorununun olmadığı anlaşılmaktadır. Bir öğrenci Zoom platformunun İngilizce olmasından kaynaklanan sorun yaşarken bir öğrencinin de sosyal ortamdan uzak kaldığı için sorun yaşadığı görülmektedir.

4.2.10 10. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “*Uzaktan eğitimi yoksa yüz yüze eğitimi mi daha verimli buluyorsunuz? Neden?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konular hakkındaki görüşlerine Tablo 4.26’da yer verilmektedir.

Tablo 4.26 Öğrencilerin Uzaktan Eğitimi veya Yüz Yüze Eğitimi Verimli Bulma Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Yüz yüze eğitim	Derslerin daha verimli olması	7
	Daha anlaşılır olması	6
	Soru sormanın daha kolay olması	2
	Sosyal ortamın olması	2
	Daha kalıcı olması	2
	Derslere daha iyi adapte olma	2
	Cevap yok	1
	Bağlantı sorununun olmaması	1
	Disiplinli olma	1
	Alışık olma	1
Uzaktan eğitim	Sınıf ortamının gürültülü olması	1
Toplam		26

Tablo 4.26 incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin farklı eğitim sistemlerini daha verimli buldukları görülmektedir. Buna göre 8. sınıf öğrencilerinin en fazla “yüz yüze eğitimi” (f=21) verimli bulunduğu görülmektedir. Bu kategoriyi “uzaktan eğitim” (f=1) kategorisi takip etmektedir. Öğrencilerin yüz yüze eğitimi daha verimli bulma nedenleri sırasıyla “derslerin daha verimli olması” (f=7), “daha anlaşılır olması” (f=6), “soru sormanın daha kolay olması” (f=2), “sosyal ortamın olması” (f=2), “daha kalıcı olması” (f=2), “derslere daha iyi adapte olma” (f=2), “cevap yok” (f=1), “bağlantı sorunun olmaması”

(f=1), “disiplinli olması” (f=1), “daha etkili anlatımın olması” (f=1) ve “alışık olma” (f=1) şeklindedir. Bu doğrultuda öğrencilerin yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları görülmektedir. Sadece 1 öğrenci uzaktan eğitimin daha verimli olduğunu düşünmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

- S-1 “Yüz yüze eğitim. Soru sormak daha kolay, dersler daha verimli.”
- S-2 “Yüz yüze eğitimi çünkü dersler daha verimli ve iyi geçiyor, arkadaşlarımla zaman geçirebiliyoruz ama uzaktan eğitimde hiçbirini yapamıyoruz.”
- S-3 “Yüz yüze daha anlaşılır.”
- S-5 “Yüz yüze eğitim zihinde kalır.”
- S-6 “Yüz yüze daha iyi anlayabiliyorum konuları.”
- S-8 “Yüz yüze eğitim daha verimli çünkü uzaktan eğitimle hiçbir şey anlaşılmıyor.”
- S-10 “Bence ikisi de çok verimli fakat yüz yüze eğitimde fazla gürültü oluyor bu yüzden uzaktan eğitim.”
- S-12 “Yüz yüze eğitim daha verimli çünkü bağlantı gibi sorunlar yok.”
- S-13 “Tabi ki yüz yüze, çünkü yüz yüze de kendini çok daha fazla kendini verebiliyorsun.”
- S-14 “Yüz yüze eğitim daha iyi.”
- S-17 “Yüz yüze. Disiplin olduğu için.”
- S-18 “Yüz yüze eğitim çünkü daha etkili anlatım.”
- S-19 “Yüz yüze sosyal ortam daha iyi dersler daha coşkulu geçiyor.”
- S-20 “Yüz yüze eğitim çünkü buna alıştık.”
- S-21 “Yüz yüze eğitim çünkü uzaktan eğitimde internet üzerinden olduğu için kendimi derse veremiyordum.”
- S-22 “Yüz yüze eğitimi daha verimli buluyorum çünkü öğretmenlerimi daha iyi anlıyorum.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde S-10’un dışındaki tüm öğrencilerin yüz yüze eğitimi verimli buldukları görülmektedir. S-10 ise yüz yüze eğitimde sınıf ortamının çok gürültülü olmasından kaynaklı verimli bulmadığını belirtmektedir.

4.2.11 11. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmada 8. sınıf öğrencilerine “*Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için önerileriniz nedir?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4.27’de yer verilmektedir.

Tablo 4.27 Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinin Daha Verimli Olması İçin Önerileri

Kategoriler	f
Önerim yok	14
Derslerin daha canlı ve istekli anlatılması	2
Öğretmenlerin sıcakkanlı olması	2
İnternet sorununun çözülmesi	1
Herkeste aynı kaynağın olması	1
Zoom platformuna Türkçe dil desteğinin gelmesi	1
Öğrencilerin ilgili olması	1
Derslerin oyun haline getirilmesi	1
Toplam	23

Tablo 4.27’de 8. sınıf öğrencileri uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için en fazla “önerim yok” (f=14) şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu kategoriye sırasıyla “derslerin daha canlı ve istekli anlatılması” (f=2), “öğretmenlerin sıcakkanlı olması” (f=2), “internet sorunun çözülmesi” (f=1), “herkeste aynı kaynağın olması” (f=1), “Zoom platformuna Türkçe dil desteğinin gelmesi” (f=1), “öğrencilerin ilgili olması” (f=1) ve “derslerin oyun haline getirilmesi” (f=1) kategorileri izlemektedir. Sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için öğrencilerin büyük bir kısmı öneride bulunmazken bazı öğrenciler ise çeşitli önerilerde bulundukları görülmektedir. Araştırmanın bu sorusuna ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmektedir:

S-2 “Öğretmenlerimiz çok güzel anlattı bu yüzden bir önerim yok.”

S-3 “Yok.”

S-6 “Herkesin aynı kaynağı olsaydı.”

S-9 “Bilmiyorum.”

S-11 “İnternet sıkıntısının çözülmesi.”

S-14 “Zoom’un Türkçe olması.”

S-17 “Derslerin daha canlı ve istekli anlatılması.”

S-20 “Öğretmenlerimizin bizlere daha sıcakkanlı olmasını isterim.”

S-21 “Bizlerin derslere daha çok kafa yorması ve hocalarla aramızın daha iyi olması diyebilirim.”

S-22 “Dersi oyun haline getirilmesi, benim daha ilgimi çeker.”

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde S-6 herkeste aynı kaynak olursa derslerin daha verimli olacağı önerisinde bulunmaktadır. S-11’in internet sıkıntısı çözülürse uzaktan eğitim daha verimli olacağı; S-14’ün Zoom platformuna Türkçe dil desteği gelirse daha verimli olacağı önerisinde bulunmaktadır. S-17 ise dersler daha canlı ve istekli anlatılırsa uzaktan eğitimin daha verimli olacağını düşünmektedir. S-20 öğretmenler daha sıcakkanlı olursa, S-21 öğrenciler daha çok çalışır ve öğretmenleri ile iletişimleri iyi olursa ve S-22 dersler oyun haline getirilirse verimli olacağı önerisinde bulunmaktadır. Sonuç olarak öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde eşit kaynak kullanımı sağlanırsa, internet sorunları çözülürse, dersler daha istekli ve canlı anlatılırsa ve dersler oyun haline getirilirse uzaktan eğitimin daha verimli olacağını düşünmektedirler.

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde Covid-19 pandemi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlar literatürdeki çalışmalara ait sonuçlarla tartışılarak yorumlanmıştır.

5.1 Öğretmen Görüşlerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğunun pandeminin ne olduğunu bildikleri tespit edilmiştir. Karabudak (2020)'ın çalışmasında sınıf öğretmenlerinin pandemiye doğru bir şekilde ifade ettikleri görülmektedir. Bu durum bu araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Ancak bazı öğretmenlerin pandemiye salgın hastalıklarla karıştırdıkları da görülmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020) de çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Fen bilimleri öğretmenleri pandemi kavramını salgın hastalıklarla ve virüslerle karıştırmışlardır. Bu durum bu araştırmada elde edilen sonucu destekler niteliktedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu uzaktan eğitim kavramını doğru tanımlamışlardır. Ancak bazı öğretmenler uzaktan eğitimin sadece pandeminin yaşandığı dönem gibi yüz yüze eğitimin yapılamadığı, olağan üstü dönemlerde yapıldığını düşünmektedirler. Oysaki uzaktan eğitim normal şartlarda da yapılabilir (Altun, 2020). Bir öğretmenin ise uzaktan eğitimi “hiç yoktan iyidir” şeklinde açıkladığı görülmektedir. Bu doğrultuda bir öğretmenin uzaktan eğitimi doğru bir şekilde anlamlandıramadığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmada uzaktan eğitim sürecinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımlarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Akça (2020) çalışmasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımlarının arttığını tespit etmiştir. Bu bağlamda iki çalışmanın benzer sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Ayrıca Karabudak (2020)'ın çalışmasında da uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin bilgisayar kullanımının arttığı, öğretmenlerin yeni programlar öğrenmeye çalıştıkları ve internette daha fazla zaman geçirdikleri sonuçlarına ulaşması araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Mulenga ve Marban (2020) çalışmasında uzaktan

eğitim döneminde öğretmenlerin daha fazla teknoloji kullanmak durumunda kaldığını belirtmektedirler. Bu sonucun da araştırmanın sonucunu desteklediği görülmektedir. Bu doğrultuda genel olarak pandemi sürecinde öğretmenlerin teknoloji kullanımlarının arttığı söylenebilir.

Uzaktan eğitim sürecinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki doyumunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020)'in yaptığı çalışmada uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin kendilerini yetersiz ve işe yaramaz hissettikleri ve bu durumun da mesleki doyumunu olumsuz yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmanın sonucu bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Ayrıca Karabudak (2020) ve Akça (2020) çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin mesleki doyumunu olumsuz etkilediği sonucunu elde etmişlerdir. Bu çalışmalara ait sonuçlar da bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Bu doğrultuda uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerinin mesleki doyumlarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıklarını belirtmektedirler. Akgül ve Oran (2020) çalışmalarında öğrencilerdeki motivasyon düşüklüğü, çabuk sıkılma, sosyal ortamdan uzak kalma gibi durumlardan ötürü uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca Akça (2022) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde motivasyon eksikliği yaşadığını ve bunun sonucunda öğrencilerin bu süreçten pek verim alamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Literatürdeki bu çalışmaların sonuçları ile bu araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıkları söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlandıkları görülmektedir. Bu süreçte sosyal bilgiler öğretmenlerinin en fazla “sunuş/anlatım” ve “bilgisayar destekli öğretim” yöntem ve tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir. Bakioğlu ve Çevik (2020)'in çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin de çeşitli yöntem ve teknikler kullandıkları görülmektedir. Fakat fen bilimleri öğretmenlerinin daha çok “soru-

cevap”, “problem çözme” ve “anlatım” yöntem ve tekniğini kullandıkları tespit edilmiştir. İki çalışma arasındaki sonuçların farklı olması branş farklılığı ile açıklanabilir. Akça (2020) çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin “sunuş/anlatım” yöntemini daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın sonucunun bu araştırmanın sonucunu desteklediği görülmektedir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde slayt, video, harita gibi materyalleri daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bakioğlu ve Çevik (2020)’in çalışmasında da öğretmenlerin bu süreçte benzer materyaller kullandığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Ayrıca Basilaia ve Kvavadze (2020)’nin çalışmalarında yurt dışındaki öğretmenlerin de bu süreçte benzer materyaller kullandığı tespit edilmiştir. Literatürdeki bu çalışmaların sonuçlarının bu araştırmanın sonucunu desteklediği söylenebilir.

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler konularının öğretiminde istenilen düzeye ulaşamadığını belirtmektedirler. Aydemir (2021), Ceylan ve Çoban (2021); Elçi ve Tünkler (2022)’in çalışmalarında sosyal bilgiler kazanımlarının yeterince kazandırılmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Ayrıca Akça (2020) çalışmasında uzaktan eğitim sürecinin öğrenciler için çok verimli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda literatürdeki bu çalışmaların sonuçlarının bu araştırma sonucunu desteklediği söylenebilir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde çeşitli ölçme-değerlendirme araçları kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı ölçme-değerlendirme aracı olarak çoktan seçmeli test kullandıklarını belirtmişlerdir. Ceylan ve Çoban (2021); Elçi ve Tünkler (2022)’in çalışmalarında da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin sözlü, derse katılım ve araştırma ödevleri ile de ölçme ve değerlendirme yaptıkları görülmektedir. Öğretmenler bu ölçme-değerlendirme yöntemlerini uzaktan eğitime uygun olduğu için tercih ettiklerini belirtmektedirler.

Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin çeşitli sorunlarla karşılaştığı görülmektedir. Bu sorunlar bilgisayar (yazılım, donanım vb.), internet bağlantısı, okul yönetimi, Milli Eğitim Müdürlüğü, zümre, öğrenci, veli, yöntem ve teknik, ölçme ve değerlendirme kaynaklı sorunlar olarak sıralanmaktadır. Bilgisayar (yazılım, donanım vb.) kaynaklı sorunlara ait sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin “ses”, “mikrofon”, “uygulamanın güvenlik açıkları”, “programlara yabancı olma”, “EBA’nın donması”, “Zoom’un İngilizce olması”, “öğrencilerdeki donanım eksikliği” ve “yazılımların uygun olmaması” gibi sorunlarla karşılaşmışlardır. Akça (2020); Karabudak (2020), Ceylan ve Çoban (2021) ve Elçi ve Tünkler (2022)’in çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bağlamda literatürdeki çalışmaların sonuçlarının bu araştırma sonucunu desteklediği görülmektedir. İnternet bağlantısı kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin “kopma ve donma”, “öğrencilerin internete ulaşamaması”, “EBA’nın donması” ve “elektrik kesintisi” gibi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Akgül ve Oran (2020) çalışmalarında internet kaynaklı en fazla karşılaşılan sorunun kopma ve donma sorunu olduğunu belirtmektedirler. Doğan ve Temir (2022) çalışmalarında internet kesintileri ve donma sorunlarıyla karşılaştıklarını ifade etmektedirler. Kılıç ve Recepoğlu (2022) da çalışmasında EBA’nın donmasından kaynaklı bağlantı sorunu ile karşılaştığını belirtmektedir. Literatürde yapılan bu çalışmaların sonuçları ile bu araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Okul yönetimi kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin bu konu ile ilgili herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları görülmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020), Karabudak (2020) ve Akça (2020)’nin çalışmalarında da öğretmenlerin okul yönetiminden kaynaklı sorunlarla karşılaşmadıkları görülmektedir. Yapılan bu çalışmaların sonuçları ile bu araştırmanın sonucunun benzerlik gösterdiği söylenebilir. Milli Eğitim Müdürlüğü kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin bu kapsamda herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları görülmektedir. Akça (2020), Bakioğlu ve Çevik (2020) ve Karabudak (2020)’in çalışmalarında da öğretmenlerin Milli Eğitim Müdürlüğü kaynaklı sorunlarla karşılaşmadıkları tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmaların sonuçları bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Okul zümresi kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin bu konu ile ilgili herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları görülmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020), Karabudak (2020) ve Akça (2020)’nin çalışmalarında öğretmenlerin okul zümrelerinden kaynaklı sorunlarla

karşılaşmadıkları tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu da desteklemektedir. Öğrenciden kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin “adaptasyon eksikliği”, “disiplin eksikliği”, “katılımın yetersiz olması”, “ekipman eksikliği”, “bağlantıya ulaşamama”, “ev ortamının gürültülü olması” ve “geri dönüt alamama” gibi sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Akça (2020), Bakioğlu ve Çevik (2020) ve Karabudak (2020)’in çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Doğan ve Temir (2022)’in çalışmalarında ses ve gürültü problemi ile karşılaştıkları görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Veli kaynaklı sorunlar incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla” ilgisiz veli” kaynaklı sorunla karşılaştıkları görülmektedir. Akgül ve Oran (2020) çalışmalarında öğretmenlerin velilerin umursamazlığı sorunuyla karşılaştıkları sonucuna ulaşmışlardır., Akça (2020), Doğan ve Temir (2022) ve Karabudak (2020)’in velilerin ilgisiz davranması kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin “yöntem ve tekniklerinin uygun olmaması”, “etkinliklerin yapılamaması” ve “kısıtlı olanaklar” gibi sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Sığın (2020) çalışmasında yüz yüze eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerin uzaktan eğitimde kullanılamadığı sonucuna ulaştığı görülmektedir. Korkut ve Memişoğlu (2021)’nin çalışmasında etkili bir uzaktan eğitim için yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ölçme ve değerlendirme kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yapamadıkları veya kısıtlı ölçme değerlendirme yapabildikleri ve bundan dolayı sorun yaşadıkları görülmektedir. Özdoğan ve Berkant (2020)’in çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde yeterli ölçme ve değerlendirme yapılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Balaman ve Tiryaki (2021) ve Kılıç ve Beldağ (2021)’in çalışmalarında güvenilir bir ölçme ve değerlendirmenin yapılamadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin tamamı “sosyal bilgiler dersinin karşılıklı iletişim gerektirmesi” ve “daha verimli olması” gibi sebeplerden dolayı yüz yüze

eğitimi daha verimli bulmaktadırlar. Akça (2020); Karabudak (2020); Özdoğan ve Berkant (2020); Kılıç ve Beldağ (2021); Korkut ve Memişoğlu (2021); Doğan ve Temir (2022)'in çalışmalarında yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha verimli olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olması için öğretmenler “EBA ve benzeri platformların geliştirilmesi”, “uygun materyallerin geliştirilmesi”, “hizmet içi eğitim verilmesi”, “animasyon, video, oyun vb. içeriklerin geliştirilmesi” gibi önerilerde bulunmuşlardır. Akça (2020) ve Karabudak (2020)'in çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinin daha verimli olması için platformların geliştirilmesi, uzaktan eğitime uygun materyallerin geliştirilmesi, öğretmenlere süreç ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gibi önerilerde bulundukları görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

5.2 Öğrenci Görüşlerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmada öğrencilerin pandeminin ne olduğunu bilmedikleri ve pandemiye kendi bakış açılarına göre açıkladıkları görülmektedir. Bakıoğlu ve Çevik (2020)'in çalışmasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandeminin ne anlama geldiğini bilmedikleri, bildiklerini zannedenlerin ise pandemiye virüs ve salgın hastalıklarla karıştırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde kavramın ne olduğunu bilmedikleri ve uzaktan eğitimi kendi bakış açıları doğrultusunda açıklamaya çalıştıkları görülmektedir. Öğrenciler uzaktan eğitimi “canlı ders”, “okuldan uzakta yapılan eğitim” ve “internet aracılığı ile yapılan ders” olarak tanımlamışlardır.

Araştırmada öğrencilerin büyük bir kısmının uzaktan eğitime uyum sağlamakta zorlandıkları görülmektedir. Akgün ve Oran (2020)'in çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde motivasyon eksikliği görüldüğü ve çabuk sıkıldıkları sonucuna

ulaştıkları tespit edilmiştir. Akça (2020)'nın çalışmasında öğrencilerin internet, bilgisayar gibi imkânların eksikliğinden dolayı derslere katılmakta zorlandıkları sonucuna ulaştığı görülmektedir. Bu eksikliklerin öğrencileri olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde derslere katılmak için Zoom ve EBA platformlarını kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin Zoom platformunu EBA'ya göre daha faydalı buldukları anlaşılmaktadır. Uyar (2020) ve Kılıç ve Beldağ (2021)'in çalışmasında öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde EBA ve Zoom platformlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Karabudak (2020) ve Akça (2020)'nin çalışmalarında öğretmenlerin EBA ve Zoom platformlarını kullandıkları ve EBA'daki donmalardan ve Zoom platformunun istikrarlı olması nedeniyle Zoom platformunu daha verimli buldukları sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleri ile iletişimlerini “canlı ders”, “telefon”, “online”, “WhatsApp”, “Zoom” gibi araçlarla yürüttükleri sonucuna ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Elçi ve Tünkler (2022)'in çalışmasında öğrenci ve velilerle WhatsApp grupları aracılığı ile iletişim kurulduğu tespit edilmiştir. Karabudak (2020) ve Akça (2020)'nin çalışmasında öğrencilerle telefon, mesaj ve WhatsApp gibi iletişim araçlarıyla iletişime geçildiği görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde arkadaşları ile iletişimlerini “sosyal medya”, “telefon”, “mesajlaşarak”, “WhatsApp”, “online”, “buluşarak”, “canlı ders”, “discord” gibi iletişim araçları ile yürüttükleri görülmektedir. Elçi ve Tünkler (2022)'in çalışmasında öğrenci ve velilerle WhatsApp grupları aracılığı ile iletişim kurulduğu tespit edilmiştir. Karabudak (2020) ve Akça (2020)'nin çalışmasında öğrencilerle telefon, mesaj, WhatsApp gibi iletişim araçlarıyla iletişime geçildiği görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ayrıca öğrencilerin yüz yüze buluşarak iletişim kurmasının sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerini Zoom ve EBA platformlarından işledikleri görülmektedir. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde Zoom platformunu daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır. Uyar (2020) ve Kılıç ve Beldağ (2021)'in çalışmalarında öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde EBA ve Zoom platformlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Karabudak (2020) ve Akça (2020)'nın çalışmalarında öğretmenlerin EBA ve Zoom platformlarını kullandıkları ve EBA'daki donmalardan ve Zoom platformunun stabil olması nedeniyle Zoom platformunu daha verimli buldukları sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada öğrencilerin sosyal bilgiler konularını öğrenmekte zorlandıkları ve derslerden verim alamadıkları sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Aydemir (2021), Ceylan ve Çoban (2021) ve Elçi ve Tünkler (2022)'in çalışmalarında da sosyal bilgiler kazanımlarının yeterince kazandırılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Akça (2020) çalışmasında uzaktan eğitim sürecinin öğrenciler için çok verimli olmadığı sonucunu elde etmiştir. Bu bağlamda bakıldığında yapılan araştırmalar da benzer sonuçlara ulaşılması araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çeşitli sorunlarla karşılaştığı görülmektedir. Bu sorunlar bilgisayar (yazılım, donanım vb.), internet bağlantısı, öğretmen, arkadaş ve aile ve diğer (varsa yaşanan başka sorun) şeklinde sıralanmaktadır. Bilgisayar (yazılım, donanım vb.) kaynaklı sorunları öğrenciler “mikrofon”, “sorun yaşamadım”, “ses”, “elektrik kesintisi”, “bilgisayar kasma” ve “kişisel bilgisayarın olmaması” şeklinde belirtmişlerdir. Akça (2020), Karabudak (2020), Ceylan ve Çoban (2021) ve Elçi ve Tünkler (2022)'in benzer sonuçlara ulaşması araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. İnternet kaynaklı sorunlara bakıldığında öğrencilerin internet bağlantısı ile ilgili en fazla “kopma”, “donma” ve “internet çekmemesi” gibi sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Akgül ve Oran (2020) çalışmalarında internet kaynaklı en fazla karşılaşılan sorunun kopma ve donma sorunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğan ve Temir (2022) çalışmasında da öğrenciler internet kesintileri ve donma sorunlarıyla karşılaştıklarını belirtmektedirler. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Öğretmen kaynaklı sorunlara bakıldığında öğrenciler öğretmenleri ile

sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Korkut ve Memişoğlu (2021)'un çalışmasında öğrencilerin öğretmenlere ulaşamama sorunuyla karşılaştıkları görülmektedir. Yapılan bu çalışmanın sonucu bu yönüyle bu araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir. Akgül ve Oran (2020)'in çalışmasında öğrencilerin öğretmenden kaynaklı olumsuz bir durumla karşılaşmadığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuç ise bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Arkadaş kaynaklı sorunlara bakıldığında öğrencilerin arkadaşları ile de sorun yaşamadıkları görülmektedir. Akgül ve Oran (2020)'in çalışmasında öğrenciler arkadaşlarını özlediklerini belirtmişlerdir. Korkut ve Memişoğlu (2021)'un çalışmasında öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinde azalma yaşadıklarını tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin arkadaş kaynaklı bir sorun yaşamadıkları, arkadaşlarına özlem duydukları, arkadaşları ile fazla zaman geçiremedikleri için arkadaşlık ilişkilerinde azalma görüldüğü söylenebilir. Aile kaynaklı sorunlara ait bulgular incelendiğinde öğrencilerin yarısından fazlasının aile kaynaklı bir sorun yaşamadığı anlaşılmaktadır. Bazı öğrencilerin ise “ev ortamının gürültülü olması” ve “aile baskısı” sorunlarıyla karşılaştıkları görülmektedir. Akça (2020), Karabudak (2020) ve Korkut ve Memişoğlu (2021)'un çalışmalarında ev ortamının gürültülü olması nedeniyle seslerin üst üste bindiği ve karışıklığa neden olduğu tespit edilmektedir. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada öğrencilerin “derslerin daha verimli olması”, “daha anlaşılır olması”, “soru sormanın daha kolay olması”, “sosyal ortamın olması”, “daha kalıcı olması”, “derslere daha iyi adapte olma” gibi nedenlerden dolayı yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları görülmektedir. Akça (2020); Karabudak (2020); Özdoğan ve Berkant (2020); Kılıç ve Beldağ (2021); Korkut ve Memişoğlu (2021); Doğan ve Temir (2022)'in çalışmalarında yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha verimli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerinin daha verimli olması için öğrencilerin “derslerin daha canlı ve istekli anlatılması”, “öğretmenlerin sıcakkanlı olması”, “internet sorunun çözülmesi”, “herkeste aynı kaynağın olması”, “Zoom platformuna Türkçe dil desteğinin gelmesi”, “öğrencilerin ilgili olması” ve “derslerin

oyun haline getirilmesi” önerilerinde bulunduğu gör÷lmektedir. Akça (2020) ve Karabudak (2020)’ın çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinin daha verimli olması için platformların geliştirilmesi, uzaktan eğitime uygun materyallerin geliştirilmesi, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi gibi önerilerde bulundukları tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin performanslarını artıracakđı söylenebilir. Ayrıca platformların ve materyallerin uzaktan eğitime uygun şekilde geliştirilmesinin sosyal bilgiler dersinin daha verimli olmasını sağlayacakđı düşün÷lebilir.

6. SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlara yer verilmektedir.

6.1 Öğretmen Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada öğretmenler pandemi kavramını “tüm dünyayı etkileyen salgın” olarak tanımlamaktadırlar. Buna göre öğretmenlerin pandemi kavramının ne olduğunu bildikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak bazı öğretmenlerin pandemiye salgın hastalıklarla karıştırdıkları da görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim kavramını “çevrim içi eğitim” olarak ifade ettikleri görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin uzaktan eğitim kavramının ne olduğuna ilişkin bilgi sahip oldukları düşünülebilir. Ancak bazı öğretmenler uzaktan eğitimin sadece olağanüstü durumlarda yapıldığını düşündükleri de görülmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımlarına “çevrim içi araçlarını ve uygulamalarını öğrenme” ve “bilşim teknolojileri hakkında bilgi sahibi olma” şeklinde etkilerinin olduğu da görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinin mesleki doyumlarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde mesleki doyumlarının olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Öğretmenler 8. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlama durumlarına ilişkin öğrencilerin bu süreçten olumsuz etkilendikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin uzaktan eğitime uyum sağlamakta zorlandıkları sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları yöntem ve tekniklerin “sunuş”, “anlatım”, “bilgisayar tabanlı öğretim”, “tartışma”, “soru-cevap”,

“oyun”, “buluş yoluyla öğretim”, “problem çözme” ve “örnek olay” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yöntem ve teknikleri tercih etme nedenlerinin ise derse ve konuya uygun olması, öğrencileri sürece dâhil etmek, dersi eğlenceli hale getirmek ve materyal erişimi kolaylığı olduğu görülmektedir.

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları materyalleri “slayt”, “video”, “harita”, “ders kitabı”, “bilgisayar”, “telefon”, “üç boyutlu yazılımlar”, “z kitaplar”, “çalışma kâğıdı”, “Zoom” ve “EBA” şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmenler bu materyalleri tercih etme nedenlerini ise öğrencilerin ilgisini çekmesi, anlatımı kolaylaştırması ve öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmesi olarak açıklamışlardır.

Araştırmada öğretmenler sosyal bilgiler dersi konularının öğretiminde istenilen seviyeye ulaşamadığını belirtmektedirler. Bu doğrultuda uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin konuların öğretiminde istenilen seviyeyi ulaşamadıklarını düşündükleri görülmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları ölçme ve değerlendirme araçları “çoktan seçmeli test”, “öğrenci portfolyosu”, “çalışma yaprakları”, “ölçme aracı kullanmadım”, “eşleştirme”, “cevap yok”, “ölçüt bağımlı”, “kazanım kavrama testi”, “sözlü”, “araştırma ödevi” ve “balık kılıcı” şeklindedir. Öğretmenler bu ölçme ve değerlendirme araçlarını tercih etme nedenlerini ise uzaktan eğitime uygun olması ve ölçme ve değerlendirme olanağının kısıtlı olması olarak açıklamaktadırlar.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar (yazılım, donanım vb.) kaynaklı “ses”, “mikrofon”, “uygulamanın güvenlik açıkları”, “programlara yabancı olma”, “EBA’nın donması”, “Zoom’un İngilizce olması”, “öğrencilerdeki donanım eksikliği” ve “yazılımların uygun olmaması” şeklinde sorunlar yaşadığı görülmektedir. Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde internet kaynaklı “kopma ve donma”, “öğrencilerin internete ulaşamaması”, “EBA’nın donması” ve “elektrik kesintisi” gibi sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde okul yönetiminden kaynaklı, Milli Eğitim Müdürlüğü kaynaklı ve okul zümreleri kaynaklı herhangi bir sorun yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrenci kaynaklı “adaptasyon eksikliği”, “disiplin eksikliği”, “katılımın yetersiz olması”, “ekipman eksikliği”, “sorun yaşamadım”, “bağlantıya ulaşamama”, “ev ortamının gürültülü olması” ve “geri dönüt alamama” sorunlarıyla karşılaştıkları görülmektedir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde veli kaynaklı sorunları “ilgisiz veli” ve “öğrencilerin dikkatini dağıtmaları” şeklinde ifade etmişlerdir. Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yöntem ve teknik kaynaklı “yöntem ve tekniklerinin uygun olmaması”, “etkinliklerin yapılamaması” ve “kısıtlı olanaklar” sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme kaynaklı sorunu ölçme ve değerlendirmenin yapılamaması şeklinde ifade etmişlerdir.

Öğretmenler yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha verimli olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin yüz yüze eğitimin daha verimli olduğunu düşünme nedenleri ise daha verimli olması, uzaktan eğitimde fırsat eşitliğinin olmaması, uzaktan eğitimde duygu ve davranışları görememe ve mesleki doyumun sağlanamaması şeklinde açıklanabilir.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olabilmesi için EBA ve benzeri platformların geliştirilmesi, uygun materyallerin geliştirilmesi, hizmet içi eğitim verilmesi, animasyon, video, oyun vb. içeriklerin geliştirilmesi, öğrencilere bilgisayar, internet, altyapı vb. olanakların sağlanması, öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin kullanılması ve öğretmen ve öğrencilere zaman sınırlamasının olmaması önerilerinde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.

6.2 Öğrenci Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada öğrencilerin pandemi kavramını eve kapanma, sıkıcı hayat, virüs, her yerde görülen hastalık, her şeyden kısıtlı kalmak, üzüntü, sevdiklerimizden uzak kalmak ve salgından korunma şeklinde ifade ettikleri görülmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin pandeminin ne olduğunu bilmedikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

8.sının öğrencilerinin uzaktan eğitim kavramını canlı ders, okuldan uzakta yapılan eğitim ve internet aracılığı ile yapılan ders şeklinde ifade ettikleri görülmektedir. Buna göre öğrencilerin uzaktan eğitim kavramının ne olduğunu bilmedikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlanmaları sürecin verimliliğini de etkilemiştir.

Öğrenciler derslere katılmak için EBA ve Zoom platformlarını kullandıkları belirtmişlerdir.

Araştırmada öğrenciler öğretmenleri ile iletişimlerini canlı ders, telefon, online, WhatsApp ve Zoom aracılığı ile yürüttüklerini belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin öğretmenleri ile iletişimlerinin uzaktan eğitim sürecinde daha çok teknolojik yollarla sağlandığı söylenebilir.

Öğrencilerin arkadaşları ile iletişimlerini sosyal medya, telefon, mesajlaşarak, WhatsApp, online, buluşarak, canlı ders, discord ve Zoom aracılığı ile sağladıkları görülmektedir. Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde arkadaşları ile iletişimlerini daha çok teknolojik yollarla sağlamışlardır.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersine katılmak için EBA ve Zoom platformlarını kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler bu platformlardan en fazla Zoom platformunu tercih etmişlerdir. Öğrenciler Zoom platformunu EBA'nın donması, öğretmen tercihi, daha iyi olması, daha faydalı olması, kullanım kolaylığı sağlaması, herkeste olması ve dersleri uzatabilme imkânı sağlaması gibi nedenlerden dolayı tercih etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler konularını öğrenmekte zorlandıkları, derslerin verimli olmadığı, motivasyon eksikliği yaşadıkları ve dersleri yetersiz buldukları tespit edilmiştir. Buna göre uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sosyal bilgiler dersi deneyimlerinin çok etkili düzeyde gerçekleşmediği söylenebilir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin karşılaştığı sorunlar bilgisayar (yazılım, donanım vb.), internet bağlantısı, öğretmen, arkadaş, aile ve diğer (varsa yaşanan başka sorun) şeklinde sıralanmaktadır. Araştırmada öğrenciler bilgisayar (yazılım, donanım vb.) kaynaklı sorunları “mikrofon”, “ses”, “elektrik kesintisi”, “bilgisayar kasma” ve “kişisel bilgisayarın olmaması” şeklinde belirtmişlerdir. Öğrenciler internet kaynaklı sorunları “kopma”, “donma” ve “internet çekmemesi” şeklinde ifade etmektedirler. Araştırmada öğrencilerin öğretmenlerinden ve arkadaşlarından kaynaklı bir sorunla karşılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler aile kaynaklı sorunlarını ev ortamının gürültülü olması ve aile baskısı şeklinde belirtmişlerdir.

Öğrenciler derslerin daha verimli olması, daha anlaşılır olması, soru sormanın daha kolay olması, sosyal ortamın olması, daha kalıcı olması, derslere daha iyi adapte olma, bağlantı sorunun olmaması, disiplinli olması, daha etkili anlatımın olması ve alışık olma gibi nedenlerden dolayı yüz yüze eğitimi daha verimli bulmaktadırlar.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinin daha verimli olabilmesi için derslerin daha canlı ve istekli anlatılması, öğretmenlerin sıcakkanlı olması, internet sorunun çözülmesi, herkeste aynı kaynağın olması, Zoom platformuna Türkçe dil desteğinin gelmesi, öğrencilerin ilgili olması ve derslerin oyun haline getirilmesi önerilerinde bulundukları görülmektedir.

7. ÖNERİLER

Araştırmada ele edilen sonuçlara bağlı olarak bazı önerilere aşağıda yer verilmektedir:

7.1 MEB'e Yönelik Öneriler

- Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerinin daha verimli olması için EBA platformunun geliştirilmesi, uzaktan eğitimle alakalı hizmet içi eğitim verilmesi ve uzaktan eğitim müfredatı hazırlanması yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda öğretmenlere uzaktan eğitimle ilgili hizmet içi eğitim verilebilir. Uzaktan eğitime uygun olacak şekilde öğretim programları hazırlanabilir. EBA platformunun içeriğinin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi yapılabilir.
- Araştırmada öğretmenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde internetin donması, kopması ve internete ulaşamama gibi sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda internet altyapısı geliştirilebilir. Öğretmen ve öğrencilere ücretsiz internet sağlanabilir.
- Araştırmada öğretmenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde donanım eksikliğinden kaynaklı sorunlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen ve öğrencilere bilgisayar, tablet vb. uzaktan eğitimde kullanabilecekleri donanım desteği sağlanabilir.

7.2 Öğretmenlere Öneriler

- Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yöntem ve teknik kaynaklı yöntem ve tekniklerinin uygun olmaması sorunuyla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda uzaktan eğitime uygun yöntem ve tekniklerle ilgili öğretmenlere tanıtıcı ve örneklerle desteklenmiş el kitapları hazırlanabilir.
- Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerinin daha verimli olması için uzaktan eğitime uygun materyaller geliştirilmeli yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öğretmenler uzaktan eğitim sürecine uygun materyaller geliştirebilirler.

- Araştırmada ğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerinin daha verimli olması için derslerin oyun haline getirilmesi ve öğretmenlerin daha sıcakkanlı olması yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada dersler oyunlaştırılarak anlatılabilir. Öğretmenler ğrencilerin derse olan motivasyonlarını artırabilmek için derslerinde daha sıcakkanlı davranabilirler.

7.3 Araştırmacılara neriler

Bu araştırma sosyal bilgiler eğitimi alanında gerçekleştirilmiştir. Diğer eğitim alanlarında da uzaktan eğitim sürecine ilişkin araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, A. (2020). *Uzaktan eğitimde oyunlaştırma uygulamalarının üniversite öğrencilerinin İngilizce derslerindeki akademik başarı ve motivasyonlarına etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Akça, M. (2020). Social sciences teachers' views about distance education during the covid-19 pandemic process. *Social Scientific Centered Issue*, 2(2), 81-88 .
- Akça, M. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Covid-19 pandemisi sürecinde derse karşı olan motivasyonuna yönelik bir çalışma: Kastamonu örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Akgül, G. ve Oran, M. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Akkaya, S. (2021). Technological pedagogical content knowledge as a predictor of physical education and sports teachers' evaluations of distance education. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 16(4), 1643-1659.
- Akpınar, M. ve Kaymakçı, S. (2012). Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına karşılaştırmalı bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605-626.
- Aldemir, B. (2020). *Uzaktan eğitimde keman eğitiminin uygulanabilirliğine yönelik öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri (Gazi Üniversitesi örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Altun, E. (2020). *Eğitmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Pedagojik Yeterliliklerinin Uzaktan Eğitim Ders Videoları Aracılığıyla İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Anderson, T. (2003). Getting the mix right again: An updated and theoretical rationale for interaction. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 4(2). <https://doi.org/10.19173/irrodl.v4i2.149>
- Anderson, T. (2009, June). The dance of technology and pedagogy in self-paced distance education. Paper presented at the 17th ICDE World Congress. Maastricht, The Netherlands. <https://auspace.athabasca.ca/handle/2149/2210>
- Aras, E. (2019). *Spor eğitimi kurumlarında görev yapan akademik personel ve spor eğitimi gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.

- Arık, F. Ş. (1991). Selçuklular zamanında Anadolu'da veba salgınları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 27-57.
- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin deneyimleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 813-827.
- Baki, G. (2016). *Uzaktan eğitim ile yürütülen bir tezsiz yüksek lisans programında kurumsal desteğin incelenmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Bakioğlu, A. ve Can, E. (2013). Uzaktan öğretim öğrencilerinin tv ders programları bağlamında yönetimi değerlendirmeleri. *Marmara University Atatürk Education Faculty Journal of Educational Sciences*, 25(25), 17-33.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Balaman, F. (2015). *Web tabanlı uzaktan eğitimin meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet programcılığı 2 dersindeki akademik başarılarına etkisi*. [Doktora Tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Balaman, F. ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (COVID19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.
- Basilaia, G. ve Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 coronavirus (Covid-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), 1-9.
- Begimbetova, K. (2015). *Uzaktan eğitimde öğretim elemanı ve öğrencilerin memnuniyet düzeyi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Bervell, B. Ve Umar, I. (2020). Blended learning or face-to-face? Does Tutor anxiety prevent the adoption of Learning Management Systems for distance education in Ghana, *The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 35(2), 159-177, DOI: 10.1080 / 02680513.2018.1548964
- Bilgili, A. S. (2013). *Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. Sosyal bilgilerin temelleri*. Pegem Yayınları.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAD*, 2(3), 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 6(3), 112-142.

- Bozkurt, A., ve Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Bozkurt, E.P. (2019). *Uzaktan eğitimde kullanılan videolu yöntemlerin ön lisans öğrencilerinin matematik başarılarına etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Düzce Üniversitesi.
- Bulutlu, Ö. (2018). *Uzaktan eğitim programlarında üniversite öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetlerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ceylan, M. ve Çoban, A. (2021). 4. Sınıf sosyal bilgiler programı öğrenme alanlarında yer alan coğrafya konularının öğretilmesinde karşılaşılan sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 104-113.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Roudledge Falmer.
- Coolican, H. (2009). *Research methods and statistics psychology*. Hodder Education, 5.th Edition.
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Adaçayı Yayınları.
- Çatak, M. (2015). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitim programlarının incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 19(62), 69-94.
- Çengel, M. (2014). *Uzaktan eğitimde öğrenci başarı ve memnuniyetini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Sakarya Üniversitesi örneği*. [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Çiydem, E. ve Kaymakcı, S. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler dersinin yönelimi üzerine bir değerlendirme. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 179-207.
- Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42
- Demirci, M. (2018). *Uzaktan eğitimde öğrenme stillerine dayalı akademik destek hizmetlerinin pedagojik formasyon öğrencilerinin başarısına etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Demirtaş, B. (2020). *Uzaktan eğitim yöntemiyle verilen bilişim teknolojileri dersinin öğretmen adaylarının BİT yeterliliklerine ve teknolojik pedagojik içerik bilgilerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

- Deveci, M. (2019). *Türkiye'de yeni iletişim teknolojilerinin yükseköğrenim kurumlarında uzaktan eğitim alanında kullanımı*. [Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Doğan, S. ve Temir, V. (2022). Matematik dersleri uzaktan eğitim sürecinden nasıl etkilendi? Bir durum çalışması. *Eğitimde Güncel Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 162-189.
- Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ] (2020). *WHO director-general's opening remarks at the media briefing on COVID-19*. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-sopening-remarks-at-the-media-briefing-on-COVID-19---11-march-2020>.
- Elçi, İ. ve Tünkler, V. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin COVID-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri ve yeni normale dair öngörüler. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 307-324.
- Erbaş, Ç. (2020, 17 Nisan). Korona Sürecinin Eğitim Modeli: Acil Uzaktan Öğretim. <https://egitimheryerde.net/korona-surecinin-egitim-modeli-acil-uzaktan-ogretim/>
- Erdem, S. (2020). “Pandemi Nedir? Tarihteki Pandemiler Nelerdir?” <https://www.kobiaktuel.com.tr/pandemi-nedir-tarihteki-pandemiler-nelerdir-makale,2764.html>
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Gençoğlu, C. ve Çiftçi, M. (2020). Covid-19 salgınında eğitim: Türkiye üzerinden bir analiz. *Tarih Okulu Dergisi (JOHS)*, 13(46), 1648-1673.
- Gümüş, S. (2007). *Çevrimiçi işbirliği ekiplerinde öğrenenlerin sorun çözerek öğrenmeyle ilgili tutum ve görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi], Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gürkan, F. (2017). *Açık ve uzaktan eğitimde öğrenim gören öğrencilerin mobil öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Hakan, A. (1998). Eğitim sorunlarının çözümünde “açıköğretim.” Hakan A. (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler içinde* (57–69. ss.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020, March 27). The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. Retrieved April 12, 2020, from <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Holmberg, B. (2005). *The evolution, principles and practices of distance education*. Oldenburg: BIS Bibliotheks.
- İşman, A. (2011), *Uzaktan Eğitim*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 663-672.
- Kaplan, A. M., ve Haenlein, M. (2016). Higher education and the digital revolution: About MOOCs, SPOCs, social media, and the Cookie Monster. *Business Horizons*, 59(4), 441–450. doi:10.1016/j.bushor.2016.03.008
- Karabudak, M. (2020). Opinions of 1st grade teachers on distance education adaptation process during the covid 19 pandemic period. *Social Scientific Centered Issues*, 2(2), 72-80.
- Kaya, F. (2020). *Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesine ilişkin öğrenci görüşleri (Kastamonu Üniversitesi örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Kentnor, H. E. (2015). Distance education and the evolution of online learning in the United States. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 17(1/2), 21-35.
- Kılıç, A. ve Beldağ, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma. *Sosyal Bilimler ve Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 1-23.
- Kılıç, M.S. ve Recepoğlu, S. (2022). Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmen adaylarının pandemi döneminde ve öncesinde informal öğrenmelerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 1-28.
- Kılıçoğlu, G. (2012). Sosyal bilgilerin tanımı, Dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. M. Safran (Ed.) *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 185-229). Pegem Yayınları.
- Koloğlu, T. F. (2016). *Öğretim elemanlarının uzaktan eğitime bakış açıları ve hazırbulunuşlukları: Ordu Üniversitesi örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

- Korkut, Ş. ve Memişoğlu, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim süreci. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(7), 1639-1682.
- Lorenz, E. N. (1972). Predictability: Does the flap of a butterfly's wings in Brazil set off a tornado in Texas? Paper presented at 139th Annual Meeting of the American Association for the Advancement of Science, Washington DC, The US.
- MEB, (1991). *Beşinci Millî Eğitim Şûrası (4-14 Şubat 1953)*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB, (2015). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik alışmalarımız üzerine*. MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mercan, A. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri ve Hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Metin, A, Karaman, A. ve Şaştım, Y. (2017). Öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine bakış açısı ve uzaktan eğitim İngilizce dersinin verimliliğinin değerlendirilmesi. *Banaz Meslek Yüksekokulu. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 640-652.
- Meydan, A. (2018). Sosyal Bilgilerde Coğrafyanın Yeri ve Önemi. İçinde R. Turan, & U. Kadir, *Sosyal Bilgilerin Temelleri* (5. baskı ss. 80-93). Pegem Akademi Yayınları.
- Mukovız, O. P. (2016). The examination of readiness of primary school teachers to distance learning in the system of lifelong education. *GLOKALde*, 2(1), 27-44.
- Mulenga, E. & Marban, J. (2020). Prospective teachers' online learning mathematics activities in the age of Covid-19: A cluster analysis approach. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(9), 1-9.
- Özcan, S. (2019). *Uzaktan eğitim veren kurumlarda öğretim elemanlarının çevrimiçi öğretime bağlılığının incelenmesi*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Özdoğan, A. Ç ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.

- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler. Toplumsal yaşama disiplinler arası bakış. İçinde C. Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (4.baskı ss. 1-31). Pegem Akademi.
- Parvin, S. (2017). A conceptual framework of virtual interactive teacher training through open and distance learning for the remote areas english teachers of bangladesh. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 18(1), 157-165.
- Patton, M. K. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir (çev.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.), (3. Baskıdan Çeviri). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Safran, M. (2011). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sayan, H. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 100-122. DOI: 10.5824/ajite.2020.03.004.x
- Schlosser, C. A., ve Anderson, M. L. (1994). *Distance education: Review of the literature*. Ames, IA: Iowa Distance Education Alliance. (ERIC No. ED382159)
- Sığın, S. (2020). *Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor? Tek durumlu bir örnek olay çalışması*. [Yüksek Lisans Tezi], Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Simonson, M., Smaldino, S., ve Zvacek, S. (2015). *Teaching and learning at a distance. Foundations of distance education* (Sixth Edit). Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Sinecen, F. (2019). *Türk Dili dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Sözer, E. (2009). Sosyal bilgiler programının amaçları, ilkeleri ve temel özellikleri. İçinde G. Can (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 3-7). Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2019). *Pandemik İnfluenza ulusal hazırlık planı*. https://grip.gov.tr/depo/saglikcalisanlari/ulusal_Pandemi_planı.pdf

- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) rehberi. https://COVID19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehber/COVID-19_Rehberi.pdf
- Tay, B. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminin dünü bugünü ve yarını. İçinde R. Turan, & K. Ulusoy (Eds.), *Sosyal Bilgilerin Temelleri* (5. baskı, ss.2-17). Pegem Akademi.
- Turan, H. A. ve Çolakoğlu E. B. (2008). Yükseköğretimde öğretim elemanlarının teknoloji kabulü ve kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde ampirik bir değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 106-121.
- Turan, S. ve Karasu Avcı, E. (2022). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevrimiçi eğitim faaliyetlerine yönelik görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(27), 624-643.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2020). Güncel Türkçe Sözlük. 26 Aralık 2020 tarihinde erişilmiştir <https://sozluk.gov.tr/>.
- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA). (2020). *COVID-19 pandemi değerlendirme raporu*. <http://www.tuba.gov.tr/tr/yayinlar/suresiz-yayinlar/raporlar/6.versiyon-tuba-covid-19-kuresel-salgin-degerlendirme-raporu>
- UNESCO, (2020). School closures caused by Coronavirus (Covid-19). UNESCO. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- UNICEF, (2020). UNICEF and Microsoft launch global learning platform to help address COVID-19 education crisis. UNICEF. <https://www.unicef.org/press-releases/unicefand-microsoft-launch-global-learning-platform-help-address-covid-19-education>
- URL-1 <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2), 15-32.
- Ülkü, S. (2018). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Üstün, A.G. (2020). *Uzaktan eğitim merkezlerinin uygulama deneyimlerine dayalı kampüs tabanlı çevrim içi derslerin yürütülme sürecinin incelenmesi*. [Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Verduin, J. R., ve Clark, T. A. (1994). *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları* (Çev. Maviş İ). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. (Orijinal yayın tarihi, 1991)

- WHO. 2010. World Health Organization. https://www.who.int/csr/disease/-swineflu/frequently_asked_questions/pandemic/en/
- Yavuz, R. (2016). *Eğitim fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumları ile İngilizce dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(19), 499-522.
- Yeşilfidan, S. (2019). *Web tabanlı uzaktan eğitimde ders vermekte olan öğretim elemanlarının karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Alternatif bir çözüm olarak e-mentorluk*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Yeşilyurt, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 378-399.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Seçkin Yayınları.
- Yıldız, N. (2015). *Uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgi, inanç ve uygulamaları arasındaki ilişkiler*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- YÖK Dersleri Platformu (2020). *Yüksek Öğretim Kurumları Dersleri*. <https://yokdersleri.yok.gov.tr/>
- Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1982, 20 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 17760) Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17760.pdf>

EKLER

EK A Milli Eğitim İzni

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-75048956-44-37093601

17/11/2021

Konu : Araştırma İzni

(Mehmet Gökhan KARABUDAK)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarihli ve 1563890 (Genelge No:2020/2) sayılı emirleri.

b) Kastamonu Üniversitesinin 01/11/2021 tarih ve 2100074807 sayılı yazısı.

Kastamonu Üniversitesinin ilgi (b) tarih ve sayılı yazısına istinaden Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Mehmet Gökhan KARABUDAK'ın hazırlanmış olduğu " Covid-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Bilimler Öğretmenlerinin ve Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri " konulu araştırma çalışmasını İlimiz Merkez İlçesindeki ortaokullardaki öğretmen ve öğrencilere uygulaması ile ilgili inceleme ve değerlendirme Komisyon Kararı ilişikte sunulmuştur.

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Mehmet Gökhan KARABUDAK'ın hazırlanmış olduğu " Covid-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Bilimler Öğretmenlerinin ve Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri " konulu araştırma çalışmasını İlimiz Merkez İlçesindeki ortaokullardaki öğretmen ve öğrencilere 2021-2022 eğitim öğretim yılında gönüllülük esasına göre kurumun eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmadan uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi Müdürlüğünüzce uygun görülmektedir.

Makamunuza da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Cengiz BAĞÇACIOĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Fahrettin GÖNCÜ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Atilla Mah. YalınC ad. No 12/A
37100 Merkez / KASTAMONU
Telefon No : 0 366 290 3711
E-Posta: kastamonu@meb.gov.tr
Kast Adresi: meb@il366.tr

Bu belge güvenli elektronik imsa ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/meb-abye>

Bilgi için: Enis YILMAZ
Unvan: Vazir Haridama ve Foznollik tme ni
İmza me + Adresi: kastamonu@meb.gov.tr Faks: 3662903709

Bu belge güvenli elektronik imsa ile imzalanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/meb-abye> adresinden 5d17-33dd-36e3-b91d-d8f1 kodu ile doğrulanabilir.

EK B Etik Kurul Kararı

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı : E-16498365-050.01.04-2100027076
Konu : Etik Kurulu Kararı Hk

27.04.2021

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Emine KARASU AVCI

Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından "COVID-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri" isimli çalışmanız için yaptığınız başvurunuz, 25.03.2021 tarihli Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu toplantısında görüşülmüş olup, ilgili karar Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerini rica ederim.

Prof. Dr. Muharrem ÇETİN
Kurul Başkanı

Ek: Etik Kurulu Kararı (1 Adet)

Belge Doğrulama Kodu: C77EPDF

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: www.kastamonu.edu.tr/belgedogrulama

Adres: Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü, Kuzeykent Yerleşkesi, Merkez/Kastamonu

Bilgi için :

Serdar DURUR
Raportör

Telefon No: (0 366) 2801102

Faks No: (0 366) 2801038

e-Posta:

İnternet Adresi: www.kastamonu.edu.tr

Telefon No: (0 366) 2801593 - 1593

Kep Adresi: kastamonuuniversitesi@hs01.kep.tr

Ek B'nin devamı

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ		
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURUL KARARI		
Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
1	87	25.03.2021
Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Emine KARASU AVCI'nın Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Gökhan KARABUDAK'ın yapmayı planladığı "<i>COVID-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri</i>" isimli Yüksek Lisans Tezi Çalışması Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunca onaylanması uygun bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında; Aydınlatılmış Onam Formunun gönüllülere imzalatılarak gerekli ilgilendirmelerin yapılması ve etik davranış ilkelerine uyulması şartıyla söz konusu araştırmanın yapılması Etik Kurulumuzca uygun görülmüş ve onaylanmasına toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile karar verilmiştir.		
Prof. Dr. Muharrem ÇETİN Başkan		
Prof. Dr. Yavuz DEMİREL Üye		
Prof. Dr. Kutay OKTAY Üye		
Prof. Dr. Tolga ULUSOY Üye		
Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI Üye		
Prof. Dr. Eyüp AKMAN Üye		
Doç. Dr. İbrahim YENEN Üye		

EK C Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

I. BÖLÜM

Demografik Bilgiler

- 1) Cinsiyetiniz:.....
- 2) Yaşınız:.....
- 3) Hizmet yılınız:.....
- 4) Uzaktan eğitimle ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı? Aldıysanız adını lütfen yazar mısınız?
- 5) Evde internet bağlantınız var mı?
- 6) Kişisel bilgisayarınız var mı?

II. BÖLÜM

Sorular

1. Size göre pandemi ne ifade etmektedir?
2. Size göre uzaktan eğitim ne ifade etmektedir?
3. Uzaktan eğitim süreci eğitim teknolojileri kullanımınızı etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkiledi?
4. Uzaktan eğitim süreci mesleki doyumunuzu etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkiledi?
5. Size göre ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime uyum sağlama durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandığınız yöntem ve teknikler nelerdir? Neden?
7. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde kullandığınız materyaller nelerdir? Neden?

Ek C'nin devamı

8. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde konuların öğretimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde hangi ölçme ve değerlendirme araçlarını kullandınız? Neden?
10. Uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler dersinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?
 - 10.1. Bilgisayar (yazılım, donanım vb.) ile ilgili sorunlar:
 - 10.2. İnternet bağlantısı ile ilgili sorunlar:
 - 10.3. Okul yönetimi ile ilgili sorunlar:
 - 10.4. Milli eğitim müdürlüğü ile ilgili sorunlar:
 - 10.5. Zümreniz ile ilgili sorunlar:
 - 10.6. Öğrenci ile ilgili sorunlar:
 - 10.7. Veli ile ilgili sorunlar:
 - 10.8. Yöntem ve teknik ile ilgili sorunlar:
 - 10.9. Ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunlar:
 - 10.10. Diğer (varsa başka yaşadığınız sorunlar lütfen belirtiniz):
11. Uzaktan eğitimi mi yoksa yüz yüze eğitimi mi daha verimli buluyorsunuz? Neden?
12. Uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler dersinin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

Ek C'nin devamı

I. BÖLÜM

Demografik Bilgiler

- 1) Cinsiyetiniz:
- 2) Yaşınız:
- 3) Sınıfınız:
- 4) Anne mesleği:
- 5) Baba mesleği:
- 6) Ailenizin aylık geliri:
- 7) Evde internet bağlantınız var mı?
- 8) Kişisel bilgisayarınız var mı?

II. BÖLÜM

Sorular

1. Size göre pandemi ne ifade etmektedir?
2. Size göre uzaktan eğitim ne ifade etmektedir?
3. Size göre uzaktan eğitime uyum sağlama durumunuz nasıldır?
4. Uzaktan eğitim sürecinde derslere katılmak için kullandığınız platformlar (EBA tv, Zoom, Google Classroom, Skype vb.) nelerdir?
 - 4.1. Bu platformlarda en fazla hangisini kullanıyorsunuz ve faydalı buluyorsunuz?
5. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerinizle iletişiminizi nasıl yürütüyorsunuz?

Ek C'nin devamı

6. Uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlarınızla iletişiminizi nasıl yürütüyorsunuz?
7. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde hangi dijital platformdan (EBA TV, zoom, Google classroom, Skype vb.) ders işlediniz? Neden?
8. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersine ait konuların öğretimi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?
 - 9.1. Bilgisayar (yazılım, donanım vb.) ile ilgili sorunlar:
 - 9.2. İnternet bağlantısı ile ilgili sorunlar:
 - 9.3. Öğretmen ile ilgili sorunlar:
 - 9.4. Arkadaşlarınız ile ilgili sorunlar:
 - 9.5. Aileniz ile ilgili sorunlar:
 - 9.6. Diğer (varsa başka yaşadığınız sorunlar lütfen belirtiniz):
10. Uzaktan eğitimi mi yoksa yüz yüze eğitimi mi daha verimli buluyorsunuz? Neden?
11. Uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler dersinin daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

